

Mateo 1

Thi jian juajnee Jesucristo dikjin Mateo

1

Kain ni xranchrje'en Jesucristo

(Lc. 3.23-38)

¹Ji'i ni xranchrje'en Jesucristo, thi bachrjeninxin David ko Abraham.

²Abraham kjui ndudee Isaac, ko Isaac kjui ndudee Jacob, ko Jacob kjui ndudee Judá ko kain xachoo Judá. ³Judá kjui ndudee Fares ko Zara, ko janee na kjui Tamar. Fares kjui ndudee Esrom, ko Esrom kjui ndudee Aram. ⁴Aram kjui ndudee Aminadab, ko Aminadab kjui ndudee Naasón, ko Naasón kjui ndudee Salmón. ⁵Salmón kjui ndudee Booz ko janee Booz kjui Rahab. Booz kjui ndudee Obed ko janee Obed kjui Rut. Obed kjui ndudee Isaí. ⁶Isaí kjui ndudee rey David, ko rey David kjui ndudee Salomón, ko janee Salomón kjui nchri beka'o Urías.

⁷Salomón kjui ndudee Roboam, ko Roboam kjui ndudee Abías, ko Abías kjui ndudee Asa. ⁸Asa kjui ndudee Josafat, ko Josafat kjui ndudee Joram, ko Joram kjui ndudee Uzías. ⁹Uzías kjui ndudee Jotam, ko Jotam kjui ndudee Acaz, ko Acaz kjui ndudee Ezequías. ¹⁰Ezequías kjui ndudee Manasés, ko Manasés kjui ndudee Amón, ko Amón kjui ndudee Josías. ¹¹Josías

kjui ndudee Jeconías ko kain xachoo Jeconías. Ko ngain ncha'on mee, chujni Babilonia sabikao kain chujni Israel ngain nunthe'e, xraa chujni dike'na na ixin runche'e xree na.

¹²Kuthimejan Jeconías kjui ndudee Salatiel, ko Salatiel kjui ndudee Zorobabel. ¹³Zorobabel kjui ndudee Abiud, ko Abiud kjui ndudee Eliaquim, ko Eliaquim kjui ndudee Azor. ¹⁴Azor kjui ndudee Sadoc, ko Sadoc kjui ndudee Aquim, ko Aquim kjui ndudee Eliud. ¹⁵Eliud kjui ndudee Eleazar, ko Eleazar kjui ndudee Matán, ko Matán kjui ndudee Jacob. ¹⁶Jacob kjui ndudee José thi kjui xixi'i María. Ko María kjui janee Jesús, thi di'in Cristo.

¹⁷Binthechon thenoo nduda'a ko kuexinxin Abraham ko juinchekjexinxin rey David, kuthejan binthechon ithenoo nduda'a ko kuexinxin rey David ko juexinxin are chujni Babilonia sabikao chujni Israel inchin chujni dike'na na, ko binthechon inaa thenoo nduda'a ko kuexi'in are ni Israel sabikao na na nunthe Babilonia, ko juexinxin are kunkji'i Cristo.

Are kunkji'i Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Ja'in ku'en are kunkji'i Jesucristo: Maria, janee Jesús, ukjuathexin José ixin rukuthe'e ngain. Aro xra binthekao'a choo na are María ubeyaa chjan ixin juachaxiin Espíritu Santo. ¹⁹Aro

José, xixi'i María, kjui naa xii jian ngathexin kon Ndo Dio, ko je'e binao'a ixin ruge'e chijni ixin thi ku'en María ko je'e ibinao'a rugeka'o, mexinxin je'e xraxaon jimao ruginthu'e. ²⁰Are José jixraxaon jaña, naa angeel Ndo Dio juui ngathe kuthachriin are tajjua ko ángel mee ndachro:

—José, ja'a thi bachrjeninxin chujnii David, xraon'a saye'e María inchin chri'a, ixin chjan ruchunda juixin xan ngain Espíritu Santo. ²¹Je'e sinchekunkji'i naa xaxii, ko ja'a sinchegi'in xan JESÚS. Jaña si'in xan ixin je'e xan tsjenga xan 'na kainxin thi jian'a nche'e chujnii xan.

²²Kain ji'i bikuenxin thi dindachro Ndo Dio ngain chujni bagayée juajnee ndo thi ndachro:

²³Naa xanchrii xru'in xii bejuaka'o, seyaa xan chjan,

ko are tsunkji'i chjan mee, si'in xan Emanuel,

ko ji'i ruchro: Ndo Dio jii ngayaa ná.

²⁴Are José xingame'e, je'e binche'e inchin kuetu'en angeel Ndo Dio ko bayée María inchin chri'i. ²⁵Aro bejuakao'a María, binchekunkjija xe'en xan sa'o ko binchegi'in xan Jesús.

2

Thi nii xii anto nu'e juui bitsje'e Jesús

¹Jesús kunkjixin ngain rajna Belén, ngain nunthe'e Judea, are Herodes baketu'an ngain nunthe

ji'i. Ko ngain rajna Jerusalén juui kanxion xii anto nu'e ko kunutse bagatsuanxin xa ke'e rugiku'en ngata'a nunthe, ko xii te'i binthekixin xa nunthe te no thi chrinxin ncha'on. ²Ko banchiangi xa:

—¿Thino jii xan ukunkji'i?, xan tsetu'en chujni judío. Ja'an ná ngain nunthe jii thi chrinxin ncha'on bikunxin ná kunutsee xan. Ko ja'an ná ju'i ná ixin sinthasayaa ná xan.

³Are rey Herodes kunu'e ji'i, ibenue'a ke'e runche'e, je'e kunixin kain chujni Jerusalén.

⁴Kuthimejan rey Herodes bayee kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko kain xitjaago ley ko banchiangi'i kain ni te'i ixin thinoo tsunkjixin Cristo. ⁵Ko je'e na binthendachro na:

—Ngain rajna Belén ngain nunthe'e Judea, ixin thi bagayée juajnee Ndo Dio ja'in dikjin:

⁶“Ko ja'a, rajna Belén, thi rajna jii ngain nunthe'e Judá,

ja'a je'a rajna icha nchiin jii ngayee kain rajna icha renthe te ngain nunthe Judá;

ixin ngajin sachrjexin naa xitsetu'an,

ko je'e saku'en chujni Israel.”

⁷Kuthimejan Herodes jimao bayee xii anto nu'e te'i ko banchiangi'i xa ixin kexe'e ncha'on ndua xraago kunutse ji'i.

⁸Kuthimejan Herodes kuetu'en xii anto nu'e te'i ko ndachro:

—Thji ra, ko danchiangi ra jian thinoo jii chjan yaa. Ko are usinchii ra xan, nchenuna ra ixin ja'an kai tsji sinthasayaa xan.

⁹ Are ujuexin kui'in xii anto nu'e te'i thi ndachro xirey, sabinthekji xa. Ko kunutse binthegikon xa ngain thi nunthe jii no thi chrinxin nchaon jitaon ba nthi'á thi tethji xa ko tabe'e ba thi jii xannchinchjan. ¹⁰ Are xii anto nu'e te'i binthegikon xa kunutse, anto binthechee xa. ¹¹ Ko are binthegixi'in xa nchia, binthegikon xa xannchinchjan, kunixin María, janee xan, ko binthethuxin xa binchesaye'e xa xannchinchjan. Kuthimejan bantjee xa thi binthekia'o xa ko binchendusen xa oro, tsjuka ko naa ndaxrajni di'in mirra. ¹² Ko are usarunthekji xa bitu'en xa xraa ngathe kuthachrin ixin irukjan'a xa thi be'e Herodes, mexinxin ujee nthi'á sabinthekjanxin xa ngain nunthe'e xa.

María ko José sakuingaka'o na xanchinchjan ngain nunthe Egipto

¹³ Kuthimejan are sabinthekji xii anto nu'e te'i, naa angeel Ndo Dio kununxi'in José ngathe kuthachrin ko ndachro:

—Dingathjen ko sathingako'o xannchinchjan kunixin janee xan, ko sathji ra ngain nunthe Egipto ko tadinthe ra nthi'a ko uja'an rundathjo ra kensa sachrxixin ra nthi'a, ixin Herodes tsjee xannchinchjan ixin nasuenxon xan.

¹⁴ Ko José bingathjen are xranaxion xe'e ko sabikao xannchinchjan kunixin janee xan ngain nunthe Egipto. ¹⁵ Ko nthi'a tabinthe na ndabejan Herodes. Ja'in bikuenxin thi ndachro Ndo Dio ngain thi bagayée juajnee ndo, thi ndachro: “Ngain nunthe Egipto bayáxin Xan'na.”

Herodes kuetu'an be'en kain xannchinnchinchjan

¹⁶ Are Herodes kunu'e ixin xii anto nu'e te'i ikjan'a xa inchin je'e kuetu'an, anto guñao ko kuetu'en xi soldadue ixin nasuenxon xa kainxin xannchinnchinchjan kunkji'i are kununxin kunutse, thi xan xra nchexethja'a yoo nano, xan te ngain rajna Belén ko kain rajna tendajin. ¹⁷ Ja'in ku'en ixin xethjaxin thi dindachro Jeremías, thi bagayée jujnee Ndo Dio:

¹⁸ Kui'in ni naa thi jituyao ngain rajna Ramá,
jitsjanga ko ta juachjaon.
Ko mee Raquel thi batsjangaxin xe'en,
ko juinao'a runchebange'e na ñao
ixin kain xe'en undadintege'en xan.

¹⁹ Ko are undabejan Herodes, naa angeel Ndo Dio kununxi'in José ngathe kuthachrin, nthi'a Egipto,

²⁰ ko ndachro: “Dingathjen ko sakjanko'o xannchinchjan kunixin janee xan ngain nunthe Israel ixin undabinthege'en chujni binao naruguenxon xan.”

²¹ Kuthimejan bingathjen José ko sabikao xannchinchjan kunixin

janee xan ngain nunthe Israel.
²²Are kunu'e José ixin Arquelao, xe'en Herodes jithetu'an ngain thi baketu'an ndudee, José xraon rukji nthi'a. Ko Ndo Dio ngathe kuthachrin kuetu'en ndo ixin sarukji ngain nunthe'e Galilea.
²³Ko are biji na nthi'a, tabinthe na ngain rajna Nazaret. Jaña xethjaxin thi ndachro ni bagayée juajnee Ndo Dio, ixin xannchinchjan runchegi'in na nazareno.

3

Juan tjaago juajnee Ndo Dio ngaga'a jna thi xru'in jii

(*Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28*)

¹Kuthimejan Juan, thi banchegithe chujni, sakjui ngain nunthe'e Judea, ngaga'a jna thi xru'in jii, ²ko bandachro:

—Thinthu'e ra thi jian'a tenche'e ra. Ixin thi thetu'an Ndo Dio uchiao juii.

³Isaías, thi bagayée jujnee Ndo Dio, nichja ixin Juan are ndachro:

Naa thee chujni tuyao ngain nunthe xru'in jii ko rundachro:

“Nchechjian ra nthiee Nchaaná;

ko nao danthje'e ra nthi'á.”

⁴Ko lunthue Juan dikunchjian kunixin xre'e kucamello, ko bethedunga naa rua, ko bane kuxuali ko tsjeen kurmena. ⁵Ko bakii chujni ngain Juan, ni Jerusalén, ni Judea ko kai chujni binthe ngain rajna te ngande'e río

Jordán. ⁶Ko are bakendue'e ñao na ixin kain thi jian'a banche'e na, kuthejan Juan banchegithe na ngain río Jordán.

⁷Ko are Juan bikon ixin anto tsjé xifariseo ko xisaduceo biji ixin ruigithe xa, je'e ndachro ngain xa:

—¡Ja'a ra xe'en kunchee! ¿Kensen ndathjo ra ixin nchao tsinge'e ra thi tangi jitunchiao? ⁸Rugunda sinche'e ra thi jian ixin jamee sikon ni ixin ndua ukuinthu'e ra thi jian'a banche'e ra, ⁹ko ndachru'a ra: “Ja'an ná bachrjeninxin Abraham”; ixin ja'an ndathjo ra, Ndo Dio nchao sinchechjian ndo xro te'i chujnii Abraham. ¹⁰Jacha ujii ngata'a nue'e nthaa ruchrijin; ixin kain nthadajon'a jian thuchjuin ruchrijin nthako ruche nthanathe xru'i. ¹¹Ndua ja'an nthagithe ra kunixin jinda, ko ji'i tjuguxin ra ixin ukuinthu'e ra thi jian'a banche'e ra, aro thi tsii, ja'an jikininxin'a tsama kathee, ko je'e icha jié juachaxin chunda ke ja'an. Je'e sinthagithe ra kunixin Espiritu Santo ko xru'i. ¹²Ko je'e uchunda ngaa raa thi tsjenduaxin trigo ko santsje'e kaxinenu trigo. Ko tsenchji'an ngain nchiandu'a trigo, ko kaxineno tsjaaga ngain xru'i, thi xru'in ncha'on danga.

Bigithe Jesús

(*Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22*)

¹³Ko Jesús juixin Galilea ko kjui ngain nda Jordán, thi be'e Juan, ixin je'e runchegithe Jesús. ¹⁴Aro Juan binao'a runchegithe Jesús, ko

ndachro:

—Ja'a thi jikininxin sinchegithe na ja'an; ¿unda ja'an sinthagithe ja'a?

¹⁵ Ko Jesús ndachro:

—Aro jai sintho'o ná ja'in, ixin ja'an ná jikininxin sintho'o ná inchin rinao Ndo Dio.

Ko Juan bithikaon ko binchegithe Jesús. ¹⁶ Ko are juexin bigithe, Jesús bachrjengixin jinda, ko ngajni xiree ko Jesús bikon Espíritue Ndo Dio xinkajinxin ngajni inchin naa kunthuanajni ko tabeta'a ba ngata'a je'e.

¹⁷ Kuthimejan kui'in ni thee Ndo Dio juixin ngajni ko ndachro:

—Ji'i thi xan'na anto thjuaa, ko ja'an anto cha'na ixin je'e xan.

4

Nchiijin binao runcheye'e Jesús

(*Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13*)

¹ Kuthimejan Espíritue Ndo Dio bikao Jesús ngaga'a jna thi xru'in jii ixin nchiijin kjuexin runcheye'e.

² Ko Jesús binchekjañao yaakan ncha'on ko yaakan thie, kuthimejan be'en jintha. ³ Ko nchiijin kunchie'en ngain Jesús ixin kjuexin runcheye'e, ko ndachro:

—Ja ndua ja'a xe'en Ndo Dio, thetu'en xro te'i rukjan xro niuthja.

⁴ Aro Jesús bathe'e:

—Thi jitaxin ngain xruen Ndo Dio ndachro: “Jeo'a niuthja sechunxin chujni, kai ixin kain thi nichja Ndo Dio.”

⁵ Kuthimejan nchiijin sabikao

Jesús ngain rajna Jerusalén, rajna binchençaon Ndo Dio, ko nthi'a nchiijin binchekani Jesús ngata'a ni'ngo, thi icha nui, ⁶ ko ndachro:

—Ja ndua ja'a xe'en Ndo Dio daritsingaxin nthi'i, ixin jitaxin:

“Ndo Dio tsetu'en angeel sixindajin,
ko ruka'a kunixin raa,
ko xru'in thi tsuni'i ruthea ixin xro.”

⁷ Ko Jesús ndachro ngain nchiijin:

—Kai ndachro ngain thi jitaxin xruen Ndo Dio: “Thjexin'a ngain Ndo Dio ixin sikon a sinche'e Ndo thi ja'a xraxaon.”

⁸ Ko nchiijin kjan sabikao Jesús ngata'a naa jna anto nui. Ko nthi'a kjuaguexin Jesús kainxin rajna jii nguixin nunthe ko kain thi chrjuin jii ngain nunthe. ⁹ Ko ndachro nchiijin ngain Jesús:

—Ja'an ruchja'a kain ji'i ja sarithuxin ko sinchesayana.

¹⁰ Kuthejan Jesús ndachro:

—Ja'a nchiijin, sathjixin ngajin, ixin ndachro ngain xruen Ndo Dio: “Nchesaye'e je'o Nchaa Ndo Dio, ko je'o xree ndo sinche'e.”

¹¹ Kuthejan nchiijin sakjuixin ngain Jesús ko juui kanxion ángel bikjengijna Jesús.

Jesús kuexi'in xree

(*Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15*)

¹² Are Jesús kunu'e ixin Juan jiaxi'in ngain ndu'a xiiso, je'e sakjan nunthe'e Galilea. ¹³ Aro je'e tabe'a ngain rajna Nazaret, je'e sakjui bige'e ngain rajna Capernaum, rajna jii ngande'e nda

Galilea ngain nunthe'e Zabulón ko Neftalí. ¹⁴ Ko jaña xethjaxin thi ndachro Isaías, thi bagayée juajnee Ndo Dio:

¹⁵ Nunthe Zabulón ko nunthe Neftalí,
nthená jikee ndachaon Galilea ko tuenxin nda Jordán,
jii Galilea thi te chujni je'a judío.

¹⁶ Thi ni rajna be'e xraa ngain thi naxin xe'e, jai bikon na naa xru'i anto jié nchegasaan.

Ko chujni binthe ngain nunthe jii sauen thi ndade'en ni,
xru'i ji'i binchengase'en na.

¹⁷ Are ma'o, Jesús kuexi'in bakjaago juajnee Ndo Dio ko bandachro:

—Thinthe'e ra thi jian'a tenche'e ra ixin thi thetu'an Ndo Dio jii nthi'a ngajni, uchiaon juui.

Jesús bayee noo xii batse kucee

(*Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11*)

¹⁸ Jesús jidatho ngande'e ndachaon di'in Galilea ko bikon yoo xii choo xa, naa xa bi'in Simón, thi kai banchegi'in na Pedro, ko inaa xa bi'in xa Andrés, ko kayui xii te'i batse xa kucee ko tetjangi xa nuncha'a ngain jinda. ¹⁹ Ko Jesús ndachro ngain xii te'i:

—Ruena ni ra ixin ja'an tsjagu'a ra kexreen tsjejo ra chujni ixin Ndo Dio.

²⁰ Ko ndakuinthe'e na nuncha'a ko ruee na Jesús.

²¹ Ko xra kjin'a tethji na are Jesús bikon iyoo xii, ko kayui xii mee kai choo xa, yui xii te'i xe'en Zebedeo, naa xa bi'in Jacobo ko inaa xa Juan. Kayui xii ji'i kunixin ndudee xa tate na ngain nthabarko, tatetheye'e na nuncha'a. Ko Jesús bayee xa, ²² ko ndabinthe kinthe'e xa ndudee xa ko nthabarko ko saruee xa Jesús.

Jesús binchexingame'e tsjé chujni

(*Lc. 6.17-19*)

²³ Jesús ngaria nguixin nunthe'e Galilea ko binchekue'en chujni ngain ningue na thi jian juajnee Ndo Dio ko thi thetu'an ndo, ko Jesús banchexingame'e kain chujni binthechunda kexe'o chin ko bagantse'e na kain thi bakiin na. ²⁴ Ko kain thi jian banche'e Jesús kunu'e chujni binthe nguii nunthe Siria ko juia'o na ngain Jesús kain chujni binthechunda kexe'o chin, thi ni anto bakiin, ni binthechunda espíritu jian'a, ni binthechunda chin denda ko ni chru'a bakingi. Ko Jesús binchexingame'e kain chujni te'i. ²⁵ Ko tsjé chujni baruee Jesús, ni juixin Galilea, ni Decápolis, ni Jerusalén, ni Judea ko ni te tuenxin nda Jordan.

5

Thi chrjuin kjuaago Jesús ngain jna

¹ Are Jesús bikon anto tsjé chujni xrathe, je'e kuani ngain naa jna ko tabe'e, kuthejan kunchie'en ngain Jesús chujni kuinchie'e. ² Ko je'e

kuexi'in ndache na ko kuague na ja'in:

³—Ndo Dio sinchenaon thi chujni xraxaon ixin rugunde'e na ixin Ndo Dio tsjengijna na, ixin chujni te'i tekininxin na sinthe na thi tsetu'an Ndo Dio nthi'a ngajni.

⁴'Ndo Dio sinchenaon chujni tjsanga, ixin je'e ndo santsje'e na kain juachjaon.

⁵'Ndo Dio sinchenaon chujni tain'a ñao, ixin je'e na sayée na nunthe ndachro ndo sajón ndo.

⁶'Ndo Dio sinchenaon chujni anto rinao ixin chujni sinche'e na thi jian inchin je'e ndo rinao ndo, ixin je'e ndo tsjengijna chujni te'i sinche'e na jamee.

⁷'Ndo Dio sinchenaon chujni thiakunue'e icha chujni, ixin je'e ndo tsiakunue'e na kai.

⁸'Ndo Dio sinchenaon chujni xraxaon ngathe anseen sinche'e je'o thi jian, ixin je'e na sikon na ndo.

⁹'Ndo Dio sinchenaon chujni nche'e ixin tsethu'a chujni, ixin ni te'i si'in na xe'en ndo.

¹⁰'Ndo Dio sinchenaon chujni anto dathu'e tangi ixin nche'e na thi jian inchin rinao ndo, ixin chujni te'i sinthe na nthi'a ngajni, thi thetu'an Ndo Dio.

¹¹'Ndo Dio sinthanchaon ra, are chujni chrjuin'a runichja na ixin ja'a ra ko nthakinga ra na ko runichja na thi ndua'a ixin ja'a ra. ¹²Maski jamee tsu'an ra, cha'a ra ixin tsjé saye'e ra nthi'a ngajni. Ixin kai jaña binche'e chujni ngain ni bagayée juajnee Ndo Dio

are sa'o.

Chujni dithikaon Jesús inchin xijntha ko xru'i nchengasaan

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35)

¹³'Ja'a ra inchin xijntha ngain chujni nunthe ji'i. Aro ja xijntha ndarukuxruathe, ¿kexreen nchao sinchegunda chujni? Xijntha mee ixru'in xree ko je'o singo xijntha ko tsingachjeth'e chujni.

¹⁴'Ko ja'a ra inchin thi xru'i nchengasaan ngain chujni nunthe ji'i, ixin naa rajna jii ngata'a naa jna chru'a sema rajna. ¹⁵Ko nchekaon'a ni naa xru'i ixin tsejanthe ni xru'i. Icha jian sake'e ni xru'i ngata'a naa thi nui ixin nchao singasenxin ni texi'in nchia. ¹⁶Ko jaña nche'e ra ja'a ra kai ixin thi jian sinche'e ra, mee inchin naa xru'i nchengasaan ngathexin kon kain chujni. Ko are sikon na thi jian sinche'e ra, je'e na sinchesaye'e na Ndudaa ná thjen ngajni.

Jesús kjuague chujni ke'e ruchro ley bayée Moisés

¹⁷'Xraxaon'a ra ixin ja'an jui'i ixin rundachrjan ixin ley ko thi nichja ni bayée juajnee Ndo Dio xru'in xree; ja'an jui'i ixin rundathjan chujni ke'e ruchro ley. ¹⁸Ja'an ndua rundathjo ixin are xra se'e ngajni ko nunthe, xru'in sachrje'e ley ko rugunda tsu'en kain thi jitaxin ngain ley. ¹⁹Mexinxin kexe'o chujni sithikaon'a nakua thi thetu'an ley, maski thi icha tangi'a ko xraje'o tsjague chujni ixin sithikaon'a ley, chujni ji'i rukjan

na thi icha renthe'a ngain thi thetu'an Ndo Dio; aro kexe'o chujni sinche'e thi ndachro ley ko xraje'o tsjaago ngain chujni ixin sithikaon na, chujni ji'i icha tsurenthe ngain thi thetu'an Ndo Dio. ²⁰ Mexinxin ja'an ndathjo ra, ja sinche'a ra icha jian ke kain xitjaago ley ko xifariseo, chru'a sinthe ra ngain thi thetu'an Ndo Dio.

Jesús tjaago ixin thi tuñaunka ni (Lc. 12.57-59)

²¹ 'Ja'a ra ukui'in ra thi bitu'en ni xranchrje'an ra: "Duen'a ra chujni, ixin kexe'o thi duen chujni, rugunda sue'en jie." ²² Aro ja'an rundathjo ra ixin kexe'o thi tsuñau'e xachoo o chrjuin'a nichja ixin je'e xan sue'en jie ixin ni judío icha thetu'an, ko kexe'o thi ndachro ngain xachoo ixin xru'in xree xan, chujni ji'i jikininxin tsji ngathe xru'i danga'a.

²³ 'Mexinxin ja tsji'o ngain ni'ngo thi binchekininxin Ndo Dio, ko are tari'i nthi'a ruxraxaon ixin xachoo jiduñao xan ngajin, ²⁴ nthi'a thinthu'e thi ja'a ridajon ngain Ndo Dio, ko thji ngain xan jiduñao ko thjao xan ko nchethjañe'e choo ra. Kuthimejan kjan ko dajon thi binchekininxin Ndo Dio.

²⁵ Ja chrujan chujni sichro jie ixin ja'a, icha jian ngathjao nthi'a nchetse'en ñao sinthatjaña'a, ko itsjio'a ngain xinche'e jie. Ixin ja tsjio'o ko sajón ngain thi nche'e jie, ko thi nche'e jie sajón ngain xisoldado je'e xa tsiaxi'an xa ngain ndu'a xiiso. ²⁶ Ko ja'an ndua

rindathjo, ixin sachrjexin'a nthi'a, tsengaja 'na kain tumi sanchia na.

Jesús tjaago ixin thi chunda xikuxe o nchrikuxe.

²⁷ 'Ja'a ra ukui'in ra thi ndachro: "Dintechrinko'a ra thi je'a xixi'a ra o chri'a ra." ²⁸ Aro ja'an rindathjo ra ixin kexe'o xii sikon ko tsiaku'en sejuakao nchra, xii mee ngathe anseen ubejuaka'o nchra.

²⁹ 'Mexinxin ja jmakon jii no rajianxin dikon ko jinthaxraxaon nche'e thi jian'a, icha nchao dantsjengi ko danka, ixin icha jian sinchetjaan naa jmakon ko je'a nguixin nthau'a tsji ngathe xru'i danga'a. ³⁰ Ko ja rajianxin sinche'e thi jian'a, icha jian tunchrijin raa ko danka ra, ixin icha jian sinchetjaan naa raa ko je'a nguixin nthau'a tsji ngathe xru'i danga'a.

Jesús tjaago ixin thi dachrjende'e ni teka'o choo

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ 'Kai ley ndachro: "Thi rinao sachrjende'e chri'i rugunda sinchechjie'en nchra naa xroon setaxin ixin tabachrjende'e nchra."

³² Aro ja'an rindathjo ra ixin jaan nchao sachrjende'e xa chri'i xa. Ja bithja nchra tajijuaka'o nchra inaa xii, aro ja je'a ixin ji'i, thi xii jitanchrjanda nchra sinche'e nchra thi jian'a ixin tsjee nchra inaa xii ko xiseka'o nchra rukjan xikuxe'e nchra.

Jesús tjaago ixin sajín'a ni Ndo Dio are chrujan sajón ni

³³ Ko kai ukui'in ra are ndachro ni

ndudachri'a ra xranchrjen:
“Dajin'a ra ixin Ndo Dio sinchexin
ra thi ndachro ra ko nche'a ra.”
³⁴Aro ja'an rindathjo ra ixin are
chrujan sajon ra xru'in dajin ra.
Dajin'a ra ixin ngajni sinchexin ra
thi ndachro ra, ixin ngajni thjen
Ndo Dio; ³⁵Kai dajin'a ra nunthe,
ixin nunthe nchejugaxin ruthee
Ndo Dio, kai dajin'a ra Jerusalén
ixin rajna ji'i, rajnee Ndo Dio, thi
Rey. ³⁶Ko dajin'a jaa, ixin ja'a
chru'a sinchethie o sincherua naa
xrajaa. ³⁷Mexinxin icha jian je'o
ndachro ra “jaan” o “na'i” ixin ja
runichja ra icha, thi icha runichja
ra mee thixin ngain nchiijin.

Jesús tjaago ixin tsjengexin'a ni (Lc. 6.29-30)

³⁸'Ja'a ra ukui'in ra thi ndachro
thi thetu'an ley: “Thi tsunchringa
jmakon naa chujni, kai je'e
tsuchringe'e na jmakon. Ko thi
sanke'e neno naa chujni, kai je'e
sanke'e na neno.” ³⁹Aro ja'an
rindathjo ra nche'a ra jamee. Ja
chrujan chujni ruxrangi'a ra naa
raa ngakon ra nurajianxin ra,
dithuaxin ra ruxrangi'a ra inaa raa
ngakon ra nurajngunxin ra. ⁴⁰Ko
ja chrujan chujni sichro jie ixin
ja'a ko sinoa santsja'a luntho
ringa'a, kai dithuaxin sasikao thi
ritsii. ⁴¹Ja chrujan chujni tsetu'an
tsame'e thi jidikao ko rundathjo
thji'o naa kilómetro, ja'a thjiu'e
yoo kilómetro. ⁴²Ko kexe'o chujni
chrujan sanchia'a, chje'e; ko ja
chrujan thi jitja'an, nchekjen.

Ruthjue'e ni chujni ningaku'en ni (Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³'Kai ja'a ra ukui'in ra thi
ndachro thi thetu'an ley: “Thjue'e
chujni jian chrjio'o ko ningaku'en
chujni ningaku'an.” ⁴⁴Aro ja'an
rindathjo ra: thjue'e ra chujni
ningaku'an ra, ko nchennaon ra
chujni danchia ixin jian'a tsu'an ra,
nche'e ra jian ngain chujni
ningaku'an ra, ko nchetse'en ra
ña Ndo Dio ixin chujni chungi'a
ra. ⁴⁵Ko jaña rukjan ra xe'en Ndo
Dio ra, ndo thjen ngajni. Ixin je'e
ndo dajon ndo juachaxin chri'in
ncha'on nchengase'en chujni nche'e
jian ko chujni nche'e thi jian'a, ko
rua'an ndo chrin ngain chujni
nche'e jian ko chujni nche'e thi
jian'a. ⁴⁶Ja thjue'e ra je'o chujni
thjua'a ra, ¿ke'e jian saye'e ra?,
ixin kai chujni thjejo tumii Roma
jaña nche'e na. ⁴⁷Ko ja je'o ni
choo ra chje'e ra juajna, ¿ke'e icha
jian tenche'e ra?, ixin kai chujni
chunxin'a Ndo Dio jamee nche'e
na. ⁴⁸Xru'in thi jian'a nche'e ra,
jaña inchin Ndudaa ná thjen
ngajni xru'in thi jian'a nche'e ndo.

6

Jesús tjaago ixin rugunda tsjengijna ni chujni nua

¹'Nche'a ra thi jian je'o are
tatetsje'e chujni ixin ruxraxaon na
ixin ja'a ra anto jian ra. Ja jamee
sinche'e ra, Ndudaa ra, ndo thjen
ngajni, xru'in thi jian ruchjaa ra
ndo. ²Mexinxin are ja'a tsjengijna
chujni nua, thekin'a ngain icha

chujni, inchin chujni tjaago ixin anto jian ko ndua'a. Ixin je'e na jaña nche'e na ngain ni'ngo ko ngaa nthi'á ixin icha chujni runichja na jian ixin je'e na. Aro ja'an rindathjo ra ixin thi jian nichja chujni ixin je'e na, mee thi ubayée na. ³Mexinxin ja'a are tsjengijna chujni nua, xru'in ni theki'in, maski ni icha jian dakjio'o. ⁴Ko icha jian jimao thjengijna na. Ko Ndudaa, ndo thjen ngajni, dikon ndo thi jimao nche'e, ko je'e ndo tsjenga'a ndo 'na.

Jesús tjaago kexreen runichjee ni Ndo Dio

(Lc. 11.2-4)

⁵'Ko are ja'a ra runichje'e ra Ndo Dio, nche'a ra xraa chujni tjaago ixin anto jian aro ndua'a, ixin nchexruxi'in na ixin chujni sikon na, mexinxin tatengathjen na are nichjee na Ndo Dio ngaxi'in ni'ngo, ko thi dathujinxin choo nthi'á ixin chujni sikon na. Ja'an rindathjo ra ixin chujni ndachro ixin anto jian aro ndua'a ubacha na ixin chujni ubikon na thi binche'e ni te'i. ⁶Aro ja'a are runichje'e Ndo Dio, dixi'in nchiandui ko theje'e nchia ko jimao nichje'e Ndudaa jii ngajin, ja'o ko je'e ndo. Ko Ndudaa, ndo dikon thi ja'a nche'e, je'e ndo tsjenga'a ndo 'na ngathexin kon chujni.

⁷'Are ja'a ra runichje'e ra Ndo Dio, nichjakua'a ra, ixin jaña nche'e chujni chunxin'a ndo, ixin xraxaon na ixin Ndo Dio tsi'in na

thi anto tsjé nichja na. ⁸Ko nche'a ra inchin je'e na, ixin Ndudaa ná thjen ngajni unu'e ndo ke'e sanchie'e ra ndo, are xra danchie'a ra ndo. ⁹Mexinxin ja'a ra nichje'e ra ndo ja'in:

Suixin Nduda na ná thjen ngajni,

suixin tsusaya'a.

¹⁰Suixin dikji'i diketu'an nthi'i ngata'a nunthe, ko tsu'en inchin suixin rinao nthi'i ngata'a nunthe jaña inchin tu'en nthi'a ngajni.

¹¹Chjana ni ra thi rugunda na ná ixin sine ná jai.

¹²Nchetjañaana ni ra thi jian'a bintha'a ná, jaña inchin ja'an ná binthatjaña ná thi chujni binche'e jian'a ngajin ná.

¹³Tanchrjanda'a ni ra sita'a ná thi jian'a; thjengijna ni ra ixin thi jian'a tsjana'a na cha.

Ixin suixin thi thetu'an ko chunda kainxin juachaxin ko kainxin thi anto chrjuin jii kainxin ncha'on. Jaña tsu'en.

¹⁴'Ja nchetjañe'e ra thi chujni nche'e jian'a ngajin ra, Ndudaa ná, ndo thjen ngajni, kai sinthatjaña'a ra ndo. ¹⁵Aro ja nchetjaña'a ra chujni nche'e jian'a ngajin ra, Ndudaa ná, ndo thjen ngajni, kai chru'a sinthatjaña'a ra thi jian'a nche'e ra.

Jesús ndachro kexreen sinchekjaaño ni

¹⁶ 'Are ja'a ra sinchekjaaño ra, dintechin'a ra inchin chujni kunxon tjaago ixin anto jian, ixin ni te'i ngakon na tjuguxin na ixin tenchekjaaño na. Aro ja'an rindathjo ra ixin Ndo Dio ubinchegacha na ixin chujni ubikon na. ¹⁷ Aro ja'a ra are sinchekjaaño ra, tunthi ra jinda ngakon ra ko nchejijin jaa ra jian, ¹⁸ ko jaña chujni ruxraxaon'a na ixin ja'a rinchekjaaño. Je'o Ndudaa thi jii jimao ngajin tsunu'e ndo ko je'e ndo tsjenga ndo 'na.

Thi renthe jii ngajni

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ 'Datse'a ra tsjé thi renthe nthi'i ngata'a nunthe, ixin nthi'i ndathje'e kuchii ko chia ndadi'i chjiin, ko xiche'e dixi'in xa nchia ko thema xa. ²⁰ Icha jian datse ra thi renthe nthi'a ngajni, nthi'a thi xru'in kuchii jii ko chia di'a chjiin chia, ko xru'in xiche'e jii. ²¹ Ixin ngain thi jii thi renthe chunda ra, kai nthi'a jii juaxraxaon ra ko ansean ra.

Jmakon ni inchin naa xru'i nchengase'en ni

(Lc. 11.34-36)

²² 'Jmakon inchin naa xru'i nchengase'en nthau'a. Mexinxin ja jmakon jian, kai nguixin nthau'a jian singase'en. ²³ Aro ja jmakon jian'a dikon, kai nguixin nthau'a jii ngain thi naxin xe'e. Ko ja ko'a xruui Ndo Dio ngajin, atho naxin

xe'e thi ri'i ja'a.

Ndo Dio ko tumi

(Lc. 16.13)

²⁴ 'Xru'in chujni nchao ngurisinche'o xree yoo xi najni, ixin icha sinao naa xi najni ko runingaku'en inaa xa, o icha sithikaon ngain naa xa ko ngain inaa xa sithikaon'a. Jaña kai chru'a ngurisinche'o ni xree Ndo Dio ko tsjee ni tsjé tumi.

Ndo Dio daku'en xe'en ndo

(Lc. 12.22-31)

²⁵ 'Mexinxi ja'an rindathjo ra, ta'a ra juachjaon ixin thi sinthe ra ko thi si'i ra ixin sinthechunxin ra, kai ta'a ra juachjaon ixin ke'e luntho sintenga'a ra. ¿A je'a icha renthe thi techon ni ke thi jine ni, ko a je'a icha renthe nthau'e ke lunthue ni? ²⁶ Tsje'e ra kain kunthua; je'e ba xru'in thenga ba ko xru'in thjejo ba ko xru'in datsiin ba ngain nthanetu'en ba; Aro maski jamee, Ndudaa ná thjen ngajni dajon ndo thi jine ba. Ko, ¿a je'a icha renthe ra ke kain kunthua? ²⁷ Ko, ¿kexe'e ra xro ixin icha tsa ra juachaon, nchao sangi ra irio'o metro?

²⁸ '¿Unda anto ta ra juachjaon ixin luntho? Tsje'e ra kexreen dangi tsjo ngataon jngi, ko nche'a tsjo xra ko tjaon'a tsjo lunthue tsjo. ²⁹ Ko rey Salomón maski tsjé bechunda ko chrjuin batsujin, aro tsujin'a inchin tsjo te'i. ³⁰ Ja Ndo Dio ja'in nchetsaa ka jii ngataon jngi ko nduexin ndaxema ka ko

che ka, ¿a runche'a ndo icha ixin ja'a ra?, maski ja'a ra chunthia'a ra jian ngain ndo. ³¹ Mexinxin ta'a ra juachjaon ko ndachru'a ra: “¿Ke'e sunthe ná? o ¿ke'e so'o ná? o ¿ke'e luntho sunthengaa ná?” ³² Ixin chujni chunxin'a Ndo Dio kain ji'i taxin na juachjaon, aro Ndudaa ra thjen ngajni unu'e ndo ixin ja'a ra, jaan, rugunda'a ra kain ji'i. ³³ Mexinxin sa'o thjee ra ko nche'e ra thi thetu'an ndo ko rinao ndo, ko jaña'a ruchjaa ra ndo thi rugunda'a ra. ³⁴ Mexinxin ta'a ra juachjaon ixin kexreen sinche'e ra ndue, ixin ncha'on tsia'o ujee juachjaon. Ixin kain ncha'on thia'o juachjauen ncha'on.

7

Nche'a ra jie chujni

(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Tsje'a ra ko nichja'a ra jian'a ixin thi nche'e icha chujni, ko jaña'a Ndo Dio xru'in jie sinche'e ndo ngajin ra. ² Ixin jaña'a inchin ja'a ra nichja ra jian'a ixin icha chujni, jaña'a kai Ndo Dio sinche'e ndo jie ngajin ra, ko inchin nche'e ra ngain chujni, jaña'a sintha'a ra ndo kai. ³ ¿Unda tsje'e kaxineno anto nchiin jingangi jmakon xachoo, ko ja'a dikon'a thi nthaa anto jie jingangi jmakon? ⁴ Ja jingangi naa nthaa anto jie ngain jmakon, ¿kexreen nchao rundache xachoo: “Tanchrjanda na santsjengi'a kaxineno jingangi jmakon”? ⁵ Ja'a thi tjaago ixin anto jian aro ndua'a! Sa'o dantsjengi nthaa jie jingangi

jmakon, ko jamee nchao sikon jian ko santsjengi kaxineno jingangi jmakon xachoo.

⁶ Itjago'a ra juajnee Ndo Dio, ngain chujni ningaku'en juajna, ixin ni te'i chrintho na xraa kunia ko rukjankua na ko naruguenxon ra na. Ko itjago'a ra juajnee ndo, thi juajna renthe inchin xro di'in perla ngain chujni nche'e juxon thi jian'a, ixin chujni te'i nche'e na xraa kukuchi ixin ncherenthe'a na juajna ko thingachjethekua na.

Kexreen sanchia ni ngain Ndo Dio

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Danchia ra ko Ndo Dio ruchjaa ra ndo, thjee ra ko sinchii ra, dinga ra nchia ko santhjee na nchia. ⁸ Ixin chujni danchia, dayée, ko chujni thjee, dithja, ko chujni dinga nchia, tunxire'e na nchia.

⁹ ¿A chrujan ra, are sanchia'a ra xa'an ra naa niuthja, a ruchje'e ra xan naa xro? ¹⁰ ¿O aruchje'e ra xan naa kunchee, are sanchia'a ra xan naa kuchee? ¹¹ Ja'a ra je'a jian ra ko nu'a ra dajon ra thi jian ngain xa'an ra, mexinxin Ndudaa ra thjen ngajni icha jian ndo ko sajón ndo thi jian, ngain kain chujni sanchie'e ndo.

¹² Nche'e ra ngain chujni inchin ja'a ra rinao ra sinche'e na ngajin ra, ixin jamee thetu'an ley bayée Moisés ko kain thi dikjin ni bayée juajnee Ndo Dio are sa'o.

Dixinxin ra thi icha tuee

(Lc. 13.24)

¹³ 'Dixinxin ra thi icha tuee. Ixin ton thi dixinxin ni ko theka nthi'á thi dikao ni ngain xru'i sithjanxin ni, ko tsjé na dixi'in na nuyaa. ¹⁴ Aro tuee thi dixinxin ni ko jno nthi'á thi dikao ni ngajni, ko tsjé'a chujni chunxin thi dixinxin ni ngajni.

Nthathuchjuin datsuan ni nthaxin thuchjuin ntha

(Lc. 6.43-44)

¹⁵ 'Tsje'e ra runthaya'a ra chujni ndachro ixin dayée na ko tjaago na juajnee Ndo Dio aro ndua'a, ko thii na ngajin ra ko nche'e na xraa kuleko aro jian'a na inchin kundanaxra chrintho te ngaga'a jna. ¹⁶ Ja'a ra nchao satsuan ra na ixin thi nche'e na, ixin nthancha'a chru'a sajón ntha tho uva, ko kancha'a chru'a sajón ka tho higo. ¹⁷ Jañaai kai, kain nthathuchjuin jian, jian thuchjuin dajón ntha, ko nthathuchjuin je'a jian, dajón ntha thuchjuin xru'in xree. ¹⁸ Nthathuchjuin jian chru'a sajón ntha thuchjuin xru'in xree, kai nthathuchjuin xru'in xree chru'a sajón ntha thuchjuin jian. ¹⁹ Kain nthathuchjuin dajón'a thuchjuin jian, chrijin ntha ko che ntha ngain xru'i. ²⁰ Ko jamee ja'a ra satsuan ra chujni ixin thi je'e na nche'e na.

Kanxin'a chujni tsji na ngajni thi thetu'an Ndo Dio

(Lc. 13.25-27)

²¹ 'Kainxin'a chujni ndachjejin na: "Nchana, Nchana", sixi'in na ngain thi thetu'an Ndo Dio, je'o sixi'in chujni nche'e thi rinao Ndudana thjen ngajni. ²² Are tsii ncha'on Ndo Dio sinche'e jie, tsjé chujni rundachjejin na: "Nchana, Nchana, ja'an ná kjuaago ná juajnaa suixin kunixin juachaxian, ko ixin suixin bantsjexin ná espíritu jian'a ngain chujni ko ixin suixin binthaxin ná tsjé thi na'a bagikunxin chujni. ²³ Aro ngain ncha'on mee, ja'an rundathjan na: "Ja'an xru'in ncha'on batsuan ra inchin chujnina, sathjixin ra ngajin, ja'a ra chujni nche'e thi jian'a."

Nchia jingathjen ngata'a thjao ko nchia jingathjen ngata'a nchise

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ 'Mexinxin, kexe'o chujni thi'in ko nche'e thi ja'an tjaago, chujni ji'i inchin naa xii xraxaon jian ko binchechjian nchiandu'a ngata'a thjao. ²⁵ Ko are juui chrin ko kuyee ndatsaaga, ko kjuakee chrintho suji ngain nchia ji'i, aro betsinga'a nchia ixin suji jingathjen nchia ngata'a thjao. ²⁶ Aro chujni thi'in ko nche'a thi ja'an tjaago, chujni mee inchin naa xii xraxaon'a jian ko binchechjian nchiandu'a ngata'a nchise. ²⁷ Ko are juui chrin ko kuyee ndatsaaga ko kjuakee chrintho suji ngain nchia, ko kjamangi nchia, ko anto tangi kjui'i xii mee.

²⁸ Are Jesús juexin nichja kain ji'i, kain chujni kuise'en na ixin thi

kjuaago Jesús, ²⁹ ixin Jesús kjuaago kunixin anto tsjé juachaxin, ko je'a inchin xitjaago ley.

8

Jesús binchexrue'en naa thi bechunda chin lepra

(*Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16*)

¹ Are Jesús juixin ngain jna, anto tsjé chujni ruee. ² Ko kunchie'en naa xii chunda chin lepra, ko xii mee bethuxin xa ngathexin kon Jesús ko ndachro xa:

—Suixin Nchana, ja rinao, nchao sinchexruanna.

³ Kuthimejan Jesús kuinxe raa ko kathe xii mee ko ndachro ngain xa:

—Jaan rina'o, tuxrua'an.

Ko are Jesús ndachro ji'i bitjanbe'o chin lepra bechunda xa.

⁴ Kuthimejan Jesús ndachro:

—Thi'in jian thi rundathjo: xru'in chujni theki'in, je'o thji ko tunchie'en ngain xidaana ixin sikon xa ixin ja'a ukuxrua'an, ko dajon ngain Ndo Dio inchin thetu'an ley bayée Moisés, ixin kain chujni te nthi'a tsunu'e na ixin ukuxrua'an.

Jesús binchexrue'en xinchee naa xicapitan romano

(*Lc. 7.1-10*)

⁵ Are Jesús juui ngain rajna Capernaúm, naa xicapitan romano kunchie'en ko binchetse'en ñao Jesús ko ndachro xa: ⁶ Nchana, naa xinche'e xrana ni'i xa ko jitsingata'a xa saon ko chru'a thingi xa ko anto jithiin xa.

⁷ Jesús ndachro:

—Ja'an tsji ko sinthaxruan xa.

⁸ Ko xicapitan ndachro xa:

—Ja'an jikininxin'a na ixin suixin sixi'in nchiana, je'o rina'o thetu'an tsuxrue'en xinche'e xrana ko je'e xa tsuxrue'en xa. ⁹ Ixin ja'an kai dithika'on xichunda icha tsjé juachaxin ke ja'an, ko kai ja'an chunda juachaxin thetuan xisoldadona, ko are ja'an ndathjan naa xa thji nuji'a, je'e xa thji xa, ko are ndathjan inaa xa tsii xa, je'e xa thii xa, ko are thetuan xinche'e xrana nche'e ji'i, je'e xa nche'e xa.

¹⁰ Are Jesús kui'in ji'i, je'e kuise'en ko ndachro ngain chujni jidikao:

—Ja'an nduaxin rundathjo ra ixin nguixin nunthe'e Israel xru'in chujni bikon anto chunthia inchin xii ji'i. ¹¹ Ja'an rindathjo ra ixin tsjé chujni tsixin no thi chrinxin ko diataunxin ncha'on ko sinthe na ngain Abraham, Isaac ko Jacob nthi'a ngajni thi thetu'an Ndo Dio.

¹² Aro tsjé chujni bikininxin rukji nthi'a thi thetuan Ndo Dio, tsji'a na ixin Ndo Dio rurua'an na ngain thi naxin xe'e, nthi'a thi juxon rutsjanga na ko sinetaon neno na.

¹³ Kuthimejan Jesús ndachro ngain xicapitan:

—Sathji nchiandui, ko tsu'en inchin ja'a bithikaon.

Ko xinche'e xree xicapitan kuxrue'en xa are juexin nichja Jesús.

Jesús binchexrue'en janchee Pedro

(*Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39*)

¹⁴ Jesús kjui nchiandu'a Pedro, ko nthi'a bikon janchee Pedro tajitsingata'a jan saon ixin sua. ¹⁵ Are Jesús tse'e raa jan ndabachrje'e jan sua ko bingathjen jan ko bajon jan juine na.

Jesús binchexrue'en tsjé chujni ni'i

(*Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41*)

¹⁶ Ko are undakunaxin xe'e, juiau'e na Jesús tsjé chujni chunda espíritu jian'a, ko je'o kuetu'an ko bengi kain espíritu jian'a, ko binchexrue'en kainxin chujni ni'i kunchie'en ngain. ¹⁷ Ko ja'in bikuenxin thi dindachro Isaías, thi bagayée juajnee Ndo Dio: “Je'e kuama kain chi'an ná ko sabikao thi anto thiin ná.”

Thi chujni binao rugakao Jesús

(*Lc. 9.57-62*)

¹⁸ Are Jesús bikon tsjé chujni ngandajin, je'e kuetu'en chujni bakao ixin rugatho na tuenxin nda Galilea. ¹⁹ Ko kunchie'en naa xitjaago ley ngain Jesús ko ndachro xa:

— Suixin thi dikjaago, ja'an rina'o rurua'a thi suixin sakji.

²⁰ Jesús ndachro:

—Kuntha chunda ba nchiandu'e ba chringi'i thjao ko kunthua chunda ba kakee ba; aro ja'an, thi xii juixin ngajni, chunda'a thinoo tsekjon jana.

²¹ Ko inaa chujni bakao ndachro:

— Nchana, sa'o tajanda na tsji sikjabaa ndudana.

²² Ko Jesús ndachro:

—Rue'na ko tanchrjanda chujni dithikaon'a na tsjabaa choo na.

Jesús kuenta chrintho ko nda jikjamangiathe

(*Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25*)

²³ Kuthimejan Jesús kunixin chujni bakao kuani na naa nthabarko ko sakjuixin na nthi'a. ²⁴ Ko are utethji na ngatau'en nda, kjua chrintho anto suji ko jinda kjamangiathe kuexi'in bikia nda ngain nthabarko, ko Jesús tajijua. ²⁵ Kuthimejan chujni jidikao Jesús binchexingame'e na ko ndachro na:

—Nthatsa'an ra ñao, thjengijna ni ra ixin nthabarko ndajixinkanjingi nthajinda.

²⁶ Jesús ndachro:

—¿Unda anto xraon ra? ¡Ja'a ra xro nchion chunthia ra!

Kuthejan Jesús bingathjen ko takuenta chrintho ko jinda jikjamangiathe. Ko kain xratao tabe'e. ²⁷ Ko kain ni bakao binthekise'en na, ko ndachro na:

—¿Kensen xii ji'i, ixin chrintho ko jinda dithikaon thi ndachro xa?

Yoo xii bechunda espíritu jian'a ngain nunthe Gadara

(*Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39*)

²⁸ Are Jesús biji tuenxin nda Galilea ngain nunthe Gadara, yoo xii jido'o espíritu jian'a binthegachrjexin ngayee thi texrabaa chujni ko binthekunchie'en xa ngain Jesús. Ko ixin anto chrintho binthe xa, xru'in chujni bagatho nuyaa. ²⁹ Ko

binthekuyao xa suji:

—¿Unda jui'i ngajin ná, ja'a Jesús, xe'en Ndo Dio? ¿Xra je'a ncha'on ixin sinchegetan ni ra tangi!

³⁰ Ko nthi'a ridinte tsjé kukuchi tenea ba. ³¹ Ko kain espíritu jian'a binchetse'en ñao Jesús ko ndachro:

—Ja santsjexin ni ra ngajin xii te'i, tanchrjanda ni ra sixi'in ná ngaxi'in kukuchi te'a.

³² Jesús ndachro:

—Jaan, thji ra.

Ko kain espíritu jian'a bachrjexin ngain kayui xii mee sabixi'in ngain kain kukuchi, ko kain ba kuinga ba ko kjuanthjean ba thi yasu'e ko betsingangi ba jinda ko kju'en ba nda.

³³ Ko chujni bakingaria kukuchi, kjui na ngain rajna ko bindachro na kain thi ku'en, ko kai kuekin na thi ku'en kayui thi xii bechunda espíritu jian'a. ³⁴ Kuthimejan kain ni rajna binthekji na thi jii Jesús, ko are bikon na Jesús binchetse'en na ñao sarukjixin ngain nunthe'e na.

9

Jesús binchexrue'en naa thi chru'a bakji

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Kuthimejan Jesús kuani nthabarko inaa ko sakjui tuenxin jinda ko biji rajna Capernaum, rajnee Jesús. ² Nthi'a bikau'e na Jesús naa thi xii chru'a bakingi, tajitsingata'a nthatu'en. Are je'e bikon ni te'i ixin anto chunthia na, ndachro ngain thi ni'i:

—Xraon'a, ja'an ubinthatjaña'a

kain thi jian'a binche'e.

³ Ko kanxion xitjaago ley te nthi'a texraxaon xa: “Nchao'a jii thi jinichja xii ji'i ixin Ndo Dio.” ⁴ Aro Jesús ubenu'e thi texraxaon xii te'i, ko ndachro ngain xa:

—¿Unda anto jian'a xraxaon ra ngathe ansean ra? ⁵ ¿Kexe'e thi icha tangi'a rundachrjan: “Kain thi jian'a binche'e ubitjaña'a”, o “Dingathjen ko sathji”? ⁶ Ja'an tjsagu'a ra ixin thi xii juixin ngajni, chunda juachaxin nthi'i ngata'a nunthe ixin nchetjañe'e chujni thi jian'a nche'e na.

Kuthejan ndachro Jesús ngain thi chru'a bakji:

—Dingathjen, tama nthatu'an ko sathji nchiandui.

⁷ Ko thi beni'i bingathjen ko sakjui nchiandu'a. ⁸ Ko are kain chujni bikon na ji'i, kuise'en na ko bichesaye'e na Ndo Dio ixin bajon ndo juachaxin mee ngain chujni.

Jesús bayee Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹ Ko are Jesús sakjuixin nthi'a bikon naa thi xii di'in Mateo jithjejo tumi xengaxin 'na ngain ni thetu'an Roma. Ko Jesús ndachro:

—Rue'na.

Ko Mateo bingathjen ko ruee Jesús

¹⁰ Kuthimejan are Jesús tajine ngain nchiandu'a Mateo, kunchie'en tsjé xi datse tumii Roma, ko icha chujni nche'e thi jian'a, ko ni te'i juineka'o na Jesús ko ni bakao. ¹¹ Ko are xifariseo binthegikon xa ji'i,

bintheganchiangi xa ngain ni bakao Jesús ko binthendachro xa:

—¿Unda xitjagu'a ra jineka'o xa kain xi datse tumii Roma ko chujni nche'e thi jian'a?

¹² Ko are Jesús kui'in ji'i, ndachro ngain xa:

—Chujni xru'in chin chunda rugunde'a xinchexruan, je'o chujni ni'i, ni mee rugunde'e xinchexruan.

¹³ Sathji ra ko dikinxin ra ke'e ruchro thi jitaxin ngain xruen Ndo Dio: “Ja'an rina'o ixin ja'a ra tsiakunue'e ra chujni, ko je'a ixin su'en ra kuxiigo ixin sinchenthuxinna ni ra.” Ja'an jui'a ixin binichjaa chujni jian, ja'an jui'i ixin binichjaa chujni jian'a ixin tsinthu'e na thi jian'a nche'e na.

Banchiangi'i na Jesús ixin thi nchekjaaño ni

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴ Kuthimejan chujni bakao Juan, thi banchegithe chujni, kunchie'en na ngain Jesús ko banchiangi na:

—¿Unda ja'an ná, kunixin kain xifariseo anto nthakjaaño ná, ko chujni chrji'o ja'a dinthenchekjaaño'a na?

¹⁵ Jesús ndachro ngain na:

—¿A nchao chujni te ngain naa kiai thi thuthe'e na nchao sinthenchekjaaño na are xra jii xikuthe'e? ¡Na'i! Aro tsii ncha'on are xikuthe'e sasikao na xa, kuthimejan sinchekjaaño na.

¹⁶ 'Xru'in chujni theye'e naa luntho nthaxii kunixin ri'o luntho narua, ixin luntho narua ndadixe'e

ko icha jié ndadichje luntho nthaxii. ¹⁷ Kai xru'in chujni thekia xran jidatsuxi'in ngain naa ruanxran nthaxii, ixin xran jidatsuxi'in tsunchrintaon xran ruanxran, ko xran ko ruanxran ndasitjaan; Mexinxin xran jidatsuxi'in sikia xran ngain naa ruanxran narua ko jañaan ruanxran ko xran sitjan'a.

Xe'en Jairo ko thi nchrii kathe lunthue Jesús

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸ Jesús xra jinichjao kain yaa, are juii naa xithetu'en ni judío ko bethuxin xa ngain Jesús ko ndachro xa:

—Xanchrichjan'na najuexinka be'en xan. Aro chji ná ko thiin raa ngata'a xan ko je'e xan ruxechon xan inaa.

¹⁹ Jesús bingathjen ko sakjui ngain xii mee ko ruee chujnii bakao. ²⁰ Ko are ungatja nthi'á, kunchie'en naa nchrii beni'i ixin bagengathjin'a thi bagengi'i jnii nchra theyoo nano. Ko jimao kunchie'en nchra tuenxin Jesús ko kathe nchra ngande'e lunthue, ²¹ ixin xraxaon nchra: “Kunixin je'o rukathe lunthue Jesús, ja'an tsuxruan na.” ²² Aro Jesús ngaria ko bikon nchrii mee, ko ndachro ngain nchra:

—Xraon'a, ja'a ukuxrua'an ixin chunthia ngajin.

Ko are juexin nichja Jesús, kuxrue'en nchra.

²³ Ko are Jesús bixi'in nchiandu'a xithetu'en ni judío, bikon ni danua

nthaxro ixin nchechjian na soon sikjabaxin na xanchrichjan ko icha chujni anto tetsjanga na. ²⁴ Ko Jesús ndachro:

—Dachrjexin ra nthi'i, ixin xanchrichjan digen'a xan, je'o tajijua xan.

Ko chujni kjuanua na Jesús ixin jaña ndachro. ²⁵ Ko are kuetu'en na bachrjexin na nthi'a, Jesús bixi'in ko tse'e raa xanchrichjan ko je'e xan bingathjen xan. ²⁶ Ko nguixin nunthe mee kunu'e chujni ixin thi binche'e Jesús.

Jesús binchexrue'en yoo xii bagikon'a

²⁷ Ko are Jesús sakjuixin nthi'a, ruee yoo xii dikon'a ko seen tetuyao xa:

—¡Thiakunuana ni ra, ja'a xe'en David!

²⁸ Ko are Jesús biji ngain nchia, kayui thi dikon'a binthekunchie'en ngaka je'e ko je'e banchiangi'i xa:

—¿Adithikaon ra ixin ja'an nchao sinthaxruan jmakon ra?

Kayui xii mee ndachro xa:

—Jaan, dithika'on ná ngajin suixin.

²⁹ Kuthimejan Jesús kathe ngata'a jmakon kayui xii mee ko ndachro:

—Tsu'en inchin ja'a ra chunthia ra.

³⁰ Ko kayui xii mee kuxrue'en jmakon xa. Kuthimejan Jesús anto kuetu'en xa:

—Xru'in chujni theki'in ra thi ku'en.

³¹ Ko are sabinthekjixin xa nthi'a, kuexi'in xa kuekin xa ngain chujni te nguixin nunthe mee, thi

binche'e Jesús.

Jesús binchexrue'en naa chujni chru'a nichja

³² Are kayui xii te'i bachrjexin xa nthi'a, kanxion chujni juiau'e na Jesús naa xii chru'a nichja ixin chunda naa espíritu jian'a. ³³ Are Jesús bantsje espíritu jian'a, thi xii kuexi'in nichja. Ko chujni binthechee na ko ndachro na:

—Nthi'i nunthe Israel, na'a dikunxin ni ji'i.

³⁴ Aro xifariseo ndachro xa:

—Xii ji'i nchao dantsje xa espíritu jian'a kunixin juachaxiin nchiijin ixin nchiijin thi thetu'en kain espíritu jian'a.

Jesús thiakunue'e kain chujni

³⁵ Jesús bakji ngain kain rajna ko rajnanchjan ko ngain ningue na bakjaago thi jian juajna banichja ixin thi thetu'an Ndo Dio, ko banchexrue'en kain chin bechunda chujni ko kain thi bakiin na. ³⁶ Are Jesús bikon tsjé chujni je'e kuiakunue'e na, ixin xru'in kensen bagakue'en na ko dichjekee na xraa kuleko xru'in kensen thingaria ba. ³⁷ Kuthimejan je'e ndachro ngain chujni bakao:

—Jaan, ndua tsjé thi diguan ngataon jngi, aro tsjé'a ni nche'e xra jii. ³⁸ Mexinxin ndache ra xinajni rurua'an xa icha ni nche'e xra ixin satse na kain thi udiguan.

Jesús kuinchie'e theyoo chujni

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹Kuthimejan Jesús bayee thi theyoo chujni bakao ko bajon juachaxin ngain nā ixin nchao sengixin nā espíritu jian'a techunda chujni, ko nchao sinchexrue'en nā kexe'o chin ko kain thi thiin chujni.

²Ja'in di'in thi theyoo chujni kuinchie'e Jesús: thi sa'o di'in Simón, thi kai di'in Pedro, Andrés xachoo Pedro, Jacobo ko xachoo, xan di'in Juan, ko kayui xan te'i xe'en Zebedeo. ³Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo, thi bagatse tumii Roma, Jacobo, xe'en Alfeo, Lebeo, thi kai di'in Tadeo, ⁴Simón, thi baketuka'o chujni romano ko Judas Iscariote, thi kjuaago ixin tse nā Jesús.

Jesús rua'an ni theyoo ixin kjuaago nā thi jian juajnee Ndo Dio

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵Jesús rua'an thi theyoo chujni te'i ko ja'in kuetu'en nā:

—Thji'a ra ngain chujni je'a judío, ko thji'a ra nunthe'e Samaria. ⁶Thji ra je'o ngain chujni judío ixin je'e nā te nā inchin kuleko digichrue. ⁷Ko are saso ra ndache ra nā: “Ujitunchiaon ncha'on are thi thetu'an Ndo Dio ujitunchiaon nthi'i ngata'a nunthe.” ⁸Ko nchexrue'en ra chujni ni'i, nchexechon ra chujni undadige'en, nchexrue'en ra chujni techunda

chin lepra, ko dantsjexin ra espíritu jian'a ngain chujni. Ja'a ra bithu'an ra juachaxin ji'i, mexinxin are sinchexrue'en ra chujni xru'in danchie'e ra nā tsjengara nā 'na.

⁹'Thjio'a ra oro, plata ko cobre.

¹⁰Thjio'a ra inaa luntho, thjio'a ra inaa kathe, thjio'a ra inaa nthakutho ko xru'in tama ra, ixin thi nche'e xra jikininxin sayée thi sunde'e.

¹¹'Are saso ra ngain naa rajna o ngain naa rajnanchjan, thjee ra nthi'ā naa chujni jian ko dithu'a ra ngain nchiandu'a, ko nthi'ā dithu'a ra sachrjexinjan ra rajna mee.

¹²Are saso ra ngain nchia mee chje'e ra nā juajna ko nchenciaon ra nā. ¹³Jā chujni te ngain nchia mee, tekininxin nā tsunchaon nā chrjuin tsunu'e nā ngain anseen nā, aro jā tekininxin'a nā sayée nā thi chrjuin ji'i, xru'in sayée nā.

¹⁴Ko jā ngain naa nchia rinao'a nā saya'a ra nā ko rinao'a nā tsi'in nā thi ja'a ra rundache ra nā, ja'a ra dachrjexin ra ngain nchia mee o ngain rajna mee ko tuntsjenga ra ruthea ra ixin sinthji kain jinche.

¹⁵Ja'an nduaxin rindathjo ra, ixin ngain ncha'on sinche'e Ndo Dio jie, icha suji'a sue'en jiē rajna Sodoma ko Gomorra ke rajna te'i.

Chujni runingaku'en nā ni bakao Jesús

¹⁶'i;Tsjexin ra! Ja'an rurua'an ra inchin kuleko ngayee kundanaxra. Mexinxin tsje'e ra jian xraa nche'e kunchee, ko tain'a ñao ra ko nche'e ra inchin nche'e kunthuanajni. ¹⁷Tsje'e ra jian ngain chujni ixin

rutse ra na ko sinthachia'an ra na ngain thi ni nche'e jie ko tsaxin ra na nthaa ngaxi'in ni'ngo. ¹⁸ Ko ixin ja'an, sinthachianxin ra na ngain xithetu'an ko ngain xirey, ko ja'naa ja'a ra nchao runichja ra ngain kain xii te'i ko ngain chujni je'a judío. ¹⁹ Ko are rutse ra na ko sinthachiaan ra na ngain ni nche'e jie, ta'a ra juachjaon ixin ke'e rundachro ra o kaxreen runichja ra, ixin Ndo Dio rundathjo ra ndo thi ja'a ra runichja ra. ²⁰ Ixin je'a ja'a ra thi runichja ra, Espiritue Ndudaa ra, mee thi runichja ixin ja'a ra.

²¹ 'Chujni sichro jie ixin xachoo ixin nasuenxon na xan, ko nduda'a sichro ndo jie ixin xe'en ndo nasuenxon na xan, ko chjan runingaku'en xan nindu'a xan ko sichro xan jie ixin nasuenxon na nindu'a xan. ²² Chujni nguixin nunthe runingaku'an ra na ixin ja'an. Aro thi chujni ruchunthia na ja'an kainxin ncha'on, chujni ji'i thi rukjan inaa chujni narua. ²³ Are ngain naa rajna chujni tsexi'in na rutsaya'a ra na ixin sinthja ra na, sathji ra ngain inaa rajna. Ja'an ndua rindathjo ra, ixin xra tsja'a ra tsingaria ra kainxin rajnee ni Israel, are ja'an, thi xii juixin ngajni, urukjan si'i inaa.

²⁴ 'Thi jitangi nue'a icha ke xinckekue'en, ko naa ni nche'e xra thetuan'a icha ke xinajnii. ²⁵ Thi jitangi kunixin tsunue'o inchin xinckekue'en, yaa unchao jii, ko thi nche'e xra je'o ruchunda inchin xinajnii, yaa unchao jii. Ja chujni

nchegi'in na na nchiijin, mee ke'e ruchru'a na ixin ja'a ra.

Kensen jikininxin ruxraguen ni

(Lc. 12.2-9)

²⁶ 'Xraguen'a ra chujni, ixin xru'in thi jima jii ke rukununxin'a ko xru'in thi jima tjao chujni ke rukunue'a na. ²⁷ Thi ndathjo ra are naxin xe'e, ja'a ra ngain ncha'on ndache ra chujni, ko thi jima ndathjo ra, ja'a ra ngata'a nchia nichja ra suji ixin tsunu'e chujni. ²⁸ Xraguen'a ra thi naduexion chujni, ixin je'e chru'a nasuexion almee na. Icha jian xragu'en ra Ndo Dio, ixin je'o je'e ndo nchao nasuexion nthau'a ra ko almaa ra ngain xru'i danga'a.

²⁹ '¿Keja'in renthe yoo kunthuachjan? ¿A je'a nakua tumichjan? Aro maski jamee, xru'in kunthuachjan de'en ja Ndudaa ná, ndo thjen ngajni sajona ndo juachaxin. ³⁰ Ko ja'a ra, Ndo Dio nu'e ndo keja'in xrajaa ra chunda ra. ³¹ Mexinxin xraon'a ra, ixin ja'a ra icha renthe ra ke tsje kunthua.

Chujni ndachro ngathexin kon icha chujni ixin Jesús jian

(Lc. 12.8-9)

³² 'Kain chujni rundachro ngathexin kon chujni ixin ja'an jian na, kai ja'an rundachrjan ngathexin kon Ndudana, ndo thjen ngajni ixin chujni mee kai jian. ³³ Aro thi chujni rundachro ngathexin kon chujni ixin chunxin'a na, kai ja'an rundachrjan

ngathexin kon Ndudana, ndo thjen ngajni ixin ja'an chunxin'a.

Chjeeya chujni ixin Jesús

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ 'Xraxaon'a ra ixin ja'an jui'i ixin chujni sakao choo na ndakua ngata'a nunthe ji'i. Na'i, ixin chujni tseto na ko tsuñau'e choo na ixin ja'an. ³⁵ Ko ixin dithikaon ni ra ja'an, chjan runingaku'en xan ndudee xan, xanchrii runingaku'en janee xan ko nchrideinda runingaku'en janchee nchra. ³⁶ Ixin chujni runingaku'an ra, mee je'o ni nchiandui ra.

³⁷ 'Thi thjue'e ndudee ko janee icha ke ja'an, chujni mee jikininxin'a si'in chujnina, ko chujni thjue'e nchrichje'e o xitsi'i icha ke ja'an, chujni mee jikininxin'a si'in chujnina. ³⁸ Thi chujni rinao'a satho tangi ixin ja'an ko ruena, chujni mee jikininxin'a rukjan chujnina. ³⁹ Thi je'o thjee ixin jian se'e ngata'a nunthe ji'i, ndase'en. Ko thi se'en ixin tjaago thi ja'an tjaago, chujni ji'i rukjan inaa chujni narua.

Thi dacha chujni

(Mr. 9.41)

⁴⁰ 'Chujni sayá'a ra, chujni mee kai saye'na na ja'an, ko thi chujni daye'na ja'an, chujni mee kai dayée thi rua'an na ja'an. ⁴¹ Thi dayée naa chujni dayée juajnee Ndo Dio, chujni mee Ndo Dio tsjenge'e 'na xraje'o inchin xenge'e 'na naa thi dayée juajne Ndo Dio. Ko thi sayée naa xii jian, ruxenge 'na xraje'o

inchin naa xii jian. ⁴² Ko kexe'o chujni sajón maski naa xalo jinda kin ngain kexe'o chujni dithikaon na ja'an, maski renthe'a na, chujni mee Ndo Dio tsjenge'e na'na.

11

Thi chujni rua'an Juan

(Lc. 7.18-35)

¹ Are Jesús juexin kuethu'an thi runche'e ni theyoo chujni bakao, sakjuixin nthi'a ixin bikjaago ko bindache icha chujni thi jian juajnee Ndo Dio ngain ikanxin rajna.

² Juan, thi banchegithe chujni, ube'e ngain ndu'a xiiso are kunu'e kain thi jian jinche'e Jesucristo. Mexinxin rua'an yoo chujni bakao ixin biganchiangi'i na Jesús, ³ ko ndachro na:

—¿Aja'a thi Cristo, thi rukii, o xra ruchuan ná inaa thi tsii?

⁴ Jesús bathe'e:

—Thji ra ko dindache ra Juan thi ja'a ra tedikon ra ko thi ja'a ra tethi'in ra. ⁵ Chujni bagikon'a, jai unchao dikón na, thi chru'a bakji, jai unchao chrji, chujni ninxin chin lepra tuxrue'en na, chujni bakin'a, jai unchao thi'in na, chujni ndade'en xechon na ko chujni nua xrague na thi jian juajnee Ndo Dio. ⁶ Ndo Dio sinchenaon thi chujni nche'e ko dithikaon thi tethu'an ja'an, maski tangi tu'en.

⁷ Are kayui chujni rua'an Juan satethji na, Jesús kuexi'in ndache chujni te nthi'a thi binche'e Juan, ko Jesús ndachro:

—¿Ke'e bitsje'e ra are kjui ra

ngaga'a jna thi xru'in jii?
¿Axraxaon ra ixin juaxraxauen
Juan rukji inchin nthaxiji
nchengithjin chrintho? ⁸ ¿Ke'e
bitsje'e ra? ¿Axraxaon ra rugikon
ra naa xii jingaa luntho anto
renthe? Nduaxin na'i, ixin ni
tengaa luntho anto renthe te na
ngain nchia te ni thetu'an.
⁹ Mexinxin ¿ke'e xraxaon ra
rugikon ra? ¿A naa xii dayée
juajnee Ndo Dio? Jaan, ndua Juan
naa thi dayée juajnee Ndo Dio, ko
je'e icha renthe ke naa thi dayée
juajnee Ndo Dio. ¹⁰ Ko thi jitaxin
ngain xrueen Ndo Dio, ndachro ixin
je'e:

“Ja'an rua'an naa thi sithau'an
n thi'á ko sikao
juajnana ko je'e
sinchechjian nthiaa.

¹¹ Ja'an, ndua rindathjo ra, kainxin
chujni kunkjixin ngain nchrii,
xru'in thi icha renthe bingathjen
inchin Juan. Aro thi icha renthe'a
ngain thi thetu'an Ndo Dio, mee thi
icha renthe ke Juan.

¹² 'Are kuexinxin Juan bindache
chujni ixin juajnee Ndo Dio ko jai,
thi thetu'an Ndo Dio atho tsjé thi
kayakuen, aro thi chujni xraon'a
nche'e thi thetu'an ndo. ¹³ Kain thi
ndachro chujni bayée juajnee Ndo
Dio ko kain thi ndachro ley bayée
Moisés biku'en juija Juan. ¹⁴ Ko
maski sithikaon ra o na'i thi ja'an
rindathjo ra, Juan, mee thi Elías
thi rukii inaa. ¹⁵ Xro thinxin ra
jian, thi'in ra jian.

¹⁶ ¿Ke'e sinthakaninxin chujni te
ngain ncha'on te'i? Te na inchin

xannchinnchinchjan tsuntaon
ngataon ndaasin ko tuyauthe choo
xan ko ndachro xan: ¹⁷ “Ja'an ná
binthachjia'an ra soon kunixin
nthaxro aro ja'a ra the'a ra; ko tsje
ná soon thia'o juachjaon aro ja'a ra
tsjanga'a ra.” ¹⁸ Ixin juii Juan, thi
banchegithe chujni, thi bagi'a vino
ko bajine'a tsjé. Ko ja'a ra ndachro
ra ixin je'e chunda naa espíritu
jian'a. ¹⁹ Kuthimejan jui'i ja'an, thi
xii juixin ngajni, ko jine ko di'i
vino ngajin ra ko ja'a ra ndachro
ra ixin ja'an anto xengo na ko anto
kuan na, ko ndachro ra ixin ja'an
anto jian chrji'an kain chujni
nche'e jian'a ko jian chrji'an kain
xithjejo tumii Roma. Aro thi jian
juaxraxaon tjaago Ndo Dio ngain
chujni, xraago ixin thi jian nche'e
na.

Kain rajna bithikaon'a

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Kuthimejan Jesús kuexi'in
binchesathe'e chujni ngain kain
rajna binche'e tsjé thi na'a
bagikunxin na, ixin kain chujni
mee xra banche'e na thi jian'a.
Mexinxin Jesús ndachro ngain na:

²¹ —¡Anto tangi tsu'an ra, ja'a ra
xro rajna Corazín ko ja'a ra xro
rajna Betsaida! Ixin kain thi
xradikunxin'a chujni bintha'a
ngajin ra, ji'i runtha'a ngayee
chujni rajna Tiro ko rajna Sidón,
je'e na usee rukinthu'e na thi jian'a
nche'e na ko me rukjaago na ixin
rugintengaa na luntho thie ko
rukjinthjithe na jaa na nthesugi'i.

²² Aro ja'an rundathjo ra ja'a ra xro

rajna Corazín ko Betsaida ixin ngain ncha'on are Ndo Dio sinche'e jie ngain kain chujni, ja'a ra icha suji jie su'an ra ke chujni Tiro ko Sidón. ²³ Ko ja'a ra xro rajna Capernaúm, ¿axraxaon ra ixin anto renthe ra ngathexin kon Ndo Dio? Na'i, je'a jamee, ixin ja'a ra tsji ra ngathe xru'i thi xru'in ncha'on sanga. Ixin ja ngain rajna Sodoma ruku'en kain thi xradikunxin'a chujni bintha'a ngaya'a ra, chujni rajna Sodoma rukinthu'e na thi jian'a banche'e na, ko rajna mee, xra ruge'e rajna jai. ²⁴ Mexinxin ja'an rindathjo ra ixin ngain ncha'on are Ndo Dio sinche'e jie ngain kainxin chujni, ja'a ra thi icha suji jie sua'an ra ke thi jie gue'en chujni rajna Sodoma.

Jesús ndachro si'i ra ngajin ko nchejuga'a ra

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Ko are mee Jesús ndachro:

—Ndasaya'a, suixin ndudana, thi Nchee ngajni ko nunthe, ixin suixin kjuagu'a ji'i ngain chujni anto nu'e ko anto thinxin, aro kjuagu'e chujni tain'a ñao. ²⁶ Jaan, ixin jaña binao suixin.

²⁷ Ko Jesús ndachro ngain chujni te nthi'a: p/ —'Ndudana chjana kain thi jii. Ko xru'in kensen chunxin na, je'o je'e ndo chunxin na ndo, ko xru'in kensen chunxin je'e ndo, je'o ja'an, thi chunxin ndo ko kain chujni ja'an sina'o sinthagatsuan ndudana. ²⁸ Xrakui ra ngajin, kain ra xro atho kunchrjen ra ngain xraa ra ko

juachjaon techunda ra, ixin ngajin sinchejuga'a ra. ²⁹ Dithikaon ra ko nche'e ra thi ja'an rithetu'an ko nche'e ra inchin ja'an, ixin ja'an thixinna kain ko nda ansenna, ko nchao sinchejuga'a ra. ³⁰ Thi ja'an rithetu'an ra tangi'a sithikaon ra, ko tangi'a thi sinche'e ra.

12

Jesús Nchee ncha'on nchejuga'a ni

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ Xraje'o ngain ncha'on te'i ngain naa ncha'on nchejuga'a ni, Jesús ko chujni bakao batho na ngain kanxion jngi thi dinga nuatrigo. Ko chujnii be'en na jintha, mexinxin kuexi'in na kunchrijin na kanxion ninchje'en trigo ko juine na. ² Ko are kanxion xifariseo binthegikon xa ji'i ndachro xa ngain Jesús:

—Tsjexin, chujnia chrji'o tenche'e na xra ko jikininxin'a sinche'e ni xra ngain thi ncha'on nchejuga'a ni.

³ Aro Jesús ndachro ngain xa:

—¿Axra tsje'a ra xruen Ndo Dio ixin ke'e binche'e David kunixin kain xi bagakao are binthege'en na jintha? ⁴ David bixi'in ningue Ndo Dio, ko je'e ko kain ni bagakao bine na niuthja banchendusen na ngain Ndo Dio, thi niuthja bikininxin'a rujine na ko je'o xidaana bekininxin bane xa niuthja mee. ⁵ Ko, ¿axra tsje'a ra thi jitaxin ley bayée Moisés ixin kain xidaana ngain ni'ngo xru'in ncha'on nchejuga'a xa ngain thi ncha'on nchejuga'a ni, ko mee je'a

jian'a ixin je'e xa? ⁶ Ko ja'an rindathjo ra ixin ri'i ngajin ra ko icha renthe na ke ni'ngo mee. ⁷ Ja ja'a ra rukinxin ra thi ndachro Ndo Dio ngain xrueen ndo, thi ndachro: "Ja'an rina'o ixin ja'a ra thiakunue'e ra chujni, ko je'a ixin su'en ra kuxiigo ixin ja'an." Ja ja'a ra rukinxin ra ji'i irunche'a ra jie ngain chujni xru'in teka. ⁸ Ixin ja'an, thi xii juixin ngajni, chunda juachaxin ngain thi ncha'on nchejuga'a ni.

Naa xii ndadixemado'o naa raa

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Kuthimejan Jesús sakjuixin nthi'a, ko sabixi'in ngain ningue na. ¹⁰ Ko nthi'a ngaxi'in ni'ngo tajii naa xii ndadixemado'o naa raa. Ko xifariseo techu'en xa ke'e nchao'a runche'e Jesús ixin rukjangi'i xa. Mexinxin banchiangi xifariseo ngain Jesús ko ndachro xa:

—¿Anchao sinchexrue'en ni chujni ni'i ngain ncha'on nchejuga'a ni?

¹¹ Jesús ndachro:

—Ja chrujan ra xro chunda ra naa kuleko ko setsingaa ba ngain naa thi yasu'e ngain ncha'on nchejuga'a ni, ¿atsji'a ra sigantsje ra ba?

¹² ¡Aje'a icha renthe naa chujni ke naa kuleko! Mexinxin, nchao sinche'e ni thi jian ngain thi ncha'on nchejuga'a ni.

¹³ Kuthimejan ndachro Jesús ngain thi xii dixemado'o raa:

—Thinxe raa.

Ko are je'e kuinxe raa, ujian bithu'e ra inchin ra jngo. ¹⁴ Aro

xifariseo binthegachrxixin xa nthi'a ko kuexi'in xa kjuao choo xa ixin kexreen nasuenxon xa Jesús.

Thi nche'e xra kuinchie'e Ndo Dio.

¹⁵ Are Jesús kunu'e ixin ruguen na, je'e sakjuixin nthi'a ko anto tsjé chujni ruee ko binchexrue'en kainxin chujni ni'i, ¹⁶ Aro kuetu'en na ixin rundache'a na icha chujni ixin kensen je'e. ¹⁷ Ixin jaña'a biku'en thi dikjin Isaías, thi bagayée juajnee Ndo Dio, ko ndachro:

¹⁸ Ji'i xinche'e xrana, thi ja'an kuinchiaa,
thi anto thjuaa ko anto cha'na ixin je'e.

Ko Espirituna se'e ngain je'e,
ko runichja thi jian sintha'a ngain chujni jii nguixin nunthe.

¹⁹ Je'e xru'in chujni tsetuka'o ko tsuyauthe'a na,
ko runichja'a suji ngain chujni ngaa nthi'á.

²⁰ Je'e sinchegathu'a tangi chujni ujidathu'e tangi,
ko chujni nchion thinxin sinchekinxin na jian,
sinchegachaja thi jian.

²¹ Ko chujni te nguixin nunthe ruchunthia na ngain je'e.

Chujni ndachro ixin Jesús chunda juachaxiin nchiijin

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Kuthimejan bikau'e na Jesús naa xii bagikon'a ko banichja'a ixin bechunda xa naa espíritu jian'a. Ko

Jesús binchexrue'en xa, ko je'e xa unchao bikon xa ko nichja xa. ²³ Ko kainxin chujni kuise'en na ko binthendachro na:

—¿A je'e thi bachreninxin chujnii David?

²⁴ Ko are xifariseo bintheki'in xa jii, binthendachro xa:

—Xii jii dengi xa espíritu jian'a kunixin juachaxiin Beelzebú, thi thetu'en kain espíritu jian'a.

²⁵ Jesús benu'e ke'e baxraxaon xifariseo, mexinxin je'e ndachro ngain xa:

—Ja chujni thetu'an ngain naa nunthe ndachjeeya na, chujni nunthe mee ndatsjexin na, ko ja chujni ngain naa rajna o chujni texi'in ngain naa nchia theto na, chujni te'i tuin ndatsjexin na.

²⁶ Kai, ja nchiijin je'o dengi choo, mee ruchro ixin thetuka'o choo ko juachaxiin ko thi thetu'an se'a tsunchrje'en. ²⁷ Ko ja ndachro ra ixin ja'an dengi espíritu jian'a kunixin juachaxiin Beelzebú, mee ¿kensen dajon juachaxin ngain chujnia ra ixin dengi na espíritu jian'a? Ja rundachro ra ixin Ndo Dio, mee ruchro ixin ja'a ra je'a ndua thi texraxaon ra. ²⁸ Mexinxin ja ja'an dengi espíritu jian'a kunixin juachaxiin Espiritue Ndo Dio, mee ruchro ixin thi thetu'an Ndo Dio ujii ngajin ra.

²⁹ 'Ja naa chujni rinao santsje'e thi jichunda ngaxi'in nchiandu'a naa xii tsanga, sa'o rugunda tsia xa, kuthimejan nchao santsje kain thi jichunda xa ngaxi'in nchiandu'a xa.

³⁰ 'Thi jii'a ngajin, mee ningakunna, ko thi thjengijna'a na ixin runichjee icha chujni ixin ruru'e na na, je'e icha tunchjekee na.

³¹ 'Mexinxin ja'an rindathjo ra, ixin kain chujni nchao sitjañe'e na kain thi jian'a nche'e na ko kain thi jian'a nichja na, aro sitjañe'a na ja runichja na jian'a ixin Espíritu Santo. ³² Ko kexe'o chujni runichja jian'a ixin thi xii juixin ngajni, nchao sitjañe'e na, aro thi chujni runichja jian'a ixin Espíritu Santo, Ndo Dio sinchetjañe'a na jai ko are sinthe na ngathexin kon ndo.

Nthathuchjuin datsuan ni ntha ixin thuchjuin ntha

(Lc. 6.43-45)

³³ 'Ja nthathuchjuin jian ntha, kai thuchjuin ntha jian tho; ko thi nthaa xru'in xree, kai thuchjuin ntha xru'in xree tho. Mexinxin nthathuchjuin datsuan ni ntha ixin thuchjuin ntha. ³⁴ 'Ja'a ra inchin xe'en kunchee! ¿Kexreen nchao runichja ra thi jian ja ja'a ra jian'a ra? Ixin thi icha jii ngain anseen ni, mee thi nichja ru'a ni. ³⁵ Naa chujni jian, nichja thi jian jii ngain anseen; ko naa chujni jian'a nichja thi jian'a jii ngain anseen. ³⁶ Ko ja'an rindathjo ra ixin ngain thi ncha'on are Ndo Dio sinche'e jie, kainxin chujni tsjenga na 'na ixin kain thi jian'a nichja na. ³⁷ Ixin thi jian nichja ja'a sitjañanxin, ko ixin thi jian'a nichja ja'a Ndo Dio sinche'e jie ngajin.

Chujni jian'a danchia na sikon na

naa thi xra na'a dikunxin na

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Kuthimejan kanxion xifariseo ko kanxion xitjaago ley binthendachro xa ngain Jesús:

—Suixin ke thjaago, ja'an ná rina'o ná sikon ná sinche'e naa thi xra na'a dikunxin'a ni.

³⁹ Jesús ndachro ngain xa:

—Chujni chunthia'a Ndo Dio ko jian'a na, danchia na sikon na naa thi xra na'a dikunxin chujni, aro ni te'i xru'in inaa ruxrague na, je'o tsjagua na inchin thi ku'en Jonás, thi bagayée juajnee Ndo Dio.

⁴⁰ Ixin jañaan inchin Jonás be'e nii ncha'on ko nii thie ngaxi'in tse'e naa kucheé jié, jañaan kai, ja'an thi xii juixin ngajni, sari'i ngado'o nunthe nii ncha'on ko nii thie.

⁴¹ Kain chujni binthe ngain rajna Nínive, ruxechon na ngain ncha'on are Ndo Dio sinche'e jie ko ni Nínive ruchro na jie ixin kain chujni te'i, ixin chujni Nínive kuinthu'e na thi jian'a banche'e na are Jonás bindache na juajnee Ndo Dio. Ko nthi'i ngajin ra ri'i ja'an, naa thi icha renthe ke Jonás.

⁴² Kai nchrikuetu'an nunthe Sabá, ruxechon nchra ngain thi ncha'on are Ndo Dio sinche'e jie ko kai ruchro nchra jie ngain chujni te'i, ixin je'e nchra anto kjin juixin nchra ixin biki'in nchra thi benu'e Salomón, ko nthi'i ngajin ra ri'i ja'an, naa thi icha renthe ke Salomón.

Thi espíritu jian'a kjan

(Lc. 11.24-26)

⁴³ Are naa espíritu jian'a dachrjexin ngain nthau'e naa chujni, espíritu mee taride'e no thi jii nunthe xema ixin dikjee thinoo sinchejuga'a, aro dithja'a.

⁴⁴ Aro de'e xraxaon ko ndachro: “Ja'an rukjan na ngain nchiania thi bachrjexin.” Ko are espíritu jian'a mee diji, dithja nthau'e chujni mee inchin naa nchia thi xru'in chujni te, thi digajon na jian ko ditsujin.

⁴⁵ Kuthimejan espíritu jian'a jii diruee iyaato espíritu icha jian'a ko kain espíritu mee dixi'in nthau'e chujni mee, ko chujni mee icha jian'a kjan ke are sa'o. Ko kai jañaan tsu'en chujni jian'a te ncha'on jai.

Janee ko xachoo Jesús

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Jesús xra jinichja ngain kain chujni, are biji janee ko xachoo Jesús ixin binao na runichjee na, aro nduja tabinthe na ixin tsjé chujni be'e nthi'a.

⁴⁷ Naa chujni ndachro ngain Jesús:

—Janaa ko xachoo nduja te na ko rinao na runichja'a na.

⁴⁸ Aro Jesús ndachro ngain chujni mee:

—¿Kensen janana, ko kekaa xachian?

⁴⁹ Kuthimejan je'e kjuaxin raa chujni bakao ko ndachro:

—Chujni te'i inchin janana ko inchin xachian, ⁵⁰ ixin kain chujni nche'e inchin thetu'an Ndudana, ndo thjen ngajni, chujni mee thi xachian, nchrichian ko janana.

Jesús tjaago ixin thi bikenga trigo ngataon jngi

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹Ngain ncha'on mee Jesús bachrjexin nchia ko tabe'e ngande'e nda Galilea. ²Ko anto tsjé chujni xrathe ngain je'e, mexinxin kuani ngain naa nthabarko ko tabe'e ngain nthā ko chujni tabinthengathjen nā ngande'e nda. ³Ko Je'e binchegunda tsjé thi baku'en ixin bakjaguexin chujni ko ndachro:

—Naa xii kjui xa bikenga xa ngataon jngi. ⁴Ko are kuexi'in xa kjua xa trigo ngataon jngi, thu'a trigo bintthji ngande'e nthi'á, ko juui kunthua ko tajuine ba trigo. ⁵Ko ithu'a trigo bintthji ngaga'a xro, thi thjin'a jinche jii, ko trigo mee anto daka chri'in ixin tsjé'a jinche xramataon. ⁶Ko are bachrje ncha'on ndaxe'nthe ko ndaxema katrigo mee, ixin ngatuenkua bithu'e nue'e ka. ⁷Ko ithu'a trigo bintthji ngakjan kancha'a, ko kancha'a icha daka bangi ka ko kuanchrjanda'a ka trigo bangi ka. ⁸Aro ithu'a trigo bintthji thi jii jian jinche ko jian guan. Ko kanxion ninchjan bajon naa renkia nuanchjan, ikanxion nuanchjan bajon nii kan nuanchjan ko ikanxion bajon kan ko the nuanchjan. ⁹Xro thi'in ra, thi'in ra jian.

Jesús bakjaago kunixin thi banche'e chujni

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Kuthimejan chujni bakao Jesús kunchie'en nā ko banchiangi nā:

—¿Unda ncheku'en chujni kunixin thi tu'en icha chujni?

¹¹Jesús bathe'e ngain nā:

—Ja'a ra Ndo Dio chjaa ra juachaxin tsunu'a ra thi xru'in kensen nu'e ixin ke'e ruchro thi thetu'an Ndo Dio, aro je'e nā na'i.

¹²Ko chujni thinxin, Ndo Dio sinchekinxin ndo nā icha, aro chujni tsje'a thinxin, Ndo Dio santsje'e ndo nā thi nchion thinxin nā. ¹³Mexinxin ja'an nthakuaan nā kunixin thi tu'en inaa chujni, ixin maski dikon nā aro xraa dikon'a nā, ko maski thi'in nā aro thinxin'a nā xraa chujni thin'a. ¹⁴Ko ngain je'e nā bikuenxin thi dikjin Isaías, thi bagayée juajnee Ndo Dio are ndachro:

Ja'a ra tsi'in ra, aro tsinxin'a ra;
sikon ra, aro satsuan'a ra.

¹⁵Ixin anseen chujni rajna te'i
atho cha,

ko ndatsjuen nā atho tangi
thi'in,

ko ndakuejee jmakon nā,

ixin jā ruginao nā rugikon nā
kunixin jmakon nā,

ko ndatsjuen nā ruki'in,

ko anseen nā ruginxin nā,

ko rukjan nā ngajin, ja'an
runthakjan nā inaa
chujni narua.

¹⁶'Anto chrjuin ixin jmakon ra dikon ko ndatsjuan ra thi'in.

¹⁷Ndua thi rindathjo ra ixin tsjé chujni bagayée juajnee Ndo Dio, ko tsjé chujni jian ngain anseen

binao na rugikon na kain thi ja'a ra tedikon ra jai, aro bikon'a na thi tedikon ra ko kuin'a na thi tethi'in ra.

Jesús ndachro ke'e ruchro thi bikenga trigo

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Thi'in ra ke'e ruchro thi bikenga trigo ngataon jngi. ¹⁹ Are chrujan chujni thi'in juajnee Ndo Dio ixin kexreen thetu'an ndo, ko je'e thinxin'a juajna mee, thii nchiijin ko ndanchetjajin ko ndatjañe'e thi binga ngain anseen. Ko chujni ji'i inchin trigo betsinga ngande'e nthi'á. ²⁰ Ko trigo betsinga ngaga'a xro, mee ruchro chujni thi'in juajnee Ndo Dio ko jaikua dayée juajna ngain anseen ko anto chee. ²¹ Aro se'a tunchrje'en ixin ngatuenkua bithu'e nu'e, ji'i ruchro ixin chujni ji'i, are anto ta na juachjaon ko tangi tu'en na ixin dithikaon na juajnee Ndo Dio, tuin ndadachrjenda na. ²² Ko thi trigo betsinga ngakjan kancha'a, mee ruchro thi chujni thi'in juajnee Ndo Dio, aro je'e na icha ta na juachjaon ixin thi jii ngata'a nunthe ji'i ko thi thiaku'en na tumi ndanchetjajin na ko inche'a na thi thetu'an Ndo Dio. ²³ Aro trigo binthji ngain thi jian jinche, mee ruchro thi chujni thi'in juajnee Ndo Dio ko nche'e thi ndachro juajna, ko mee inchin trigo binchechjian naa renkia nua ngain nakua ninchjan, ko ikanxion trigo binchechjian nii kan nua ngain

nakua ninchjan ko ikanxion trigo binchechjian nii the nua ngain nakua ninchjan.

Ka trigo ko ka xrakua katrigo jii

²⁴ Kuthimejan Jesús kjuaago inaa ko ndachro:

—Thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin naa xii kuenga jian trigo ngain jngi'i. ²⁵ Ko thie, are kain chujni nche'e xra tatejua na, juii naa thi ningaku'en xinajni ko kuengagee thi ka xrakua katrigo jii ko sakjui. ²⁶ Are trigo bangi ko kuexi'in binchechjian ninchjan, are mee kununxin ka xrakua katrigo jii. ²⁷ Kuthimejan ni nche'e xree xi kuenga ka trigo ngain jngi, kjui na ko ndachro na: “Nchana, ¿aje'a juxon trigo jian kuenga ngataon jngi'a?, mexinxin, ¿thinoo juixin thi ka xrakua katrigo jii?” ²⁸ Thi jngi'i ndachro ngain na: “chrujan chujni ningakunna binche'e ji'i.” Kuthimejan ni nche'e xra banchiangi na ko ndachro na: “¿Arinao suixin, tsji ná sigantsjengi ná kain ka xrakua katrigo jii?” ²⁹ Ko thi jngi'i ndachro: “Na'i, ixin are santsjengi ra ka xrakua katrigo jii, kai santsjengi ra katrigo. ³⁰ Icha jian tanchrjanda ra ka sangika'o katrigo, kuthimejan are usikaade na katrigo ja'an rundathjan ninche'e xrana, sa'o tsaade na ka xrakua katrigo jii, ko tsia na ka ko tsjaaga na ka; ko juxon trigo tsenchji'an na ngain nthanetun'na.”

Thi tu'en naa tsee di'in mostaza

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹ Jesús kjuaguxin thi tu'en tsee ko ndachro:

—Thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin naa tsee di'in mostaza thenga naa xii ngataon jngi'i xa.

³² Ko tsee ji'i, thi tsee icha nchinchin ke kainxin tsee dajon icha ka, aro kee tsee ji'i icha jié dangi ka ke kain ka jine ni. Ko dangi ka inchin naa nthaa jié ko kunthua nchechjian ba kakee ba ngaga'a chaan nthaa mee.

Thi tu'en thi nchege'en nchue niuthja.

(Lc. 13.20-21)

³³ Ko ndachro Jesús ngain na inaa thi tu'en:

—Thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin thi nchege'en nchue niuthja ko naa nchrii kuaa thi nchege'en ncho'o ko kuinthekjan ngain nii nchue niuthja ixin runchege'en ncho.

Jesús bakjaguxin kunixin thi baku'en

(Mr. 4.33-34)

³⁴ Jesús kjuague kain chujni kunixin thi bakekin chujni ko bakjago'a ja bakekin'a ji'i. ³⁵ Jaña biku'en thi dindachro Ndo Dio ngain thi bagayée juajnee ndo are dikjin:

Ja'an runichja ixin thi uku'en;
ja'an rundachrjan thi bema icha
sa'o ke are nunthe
kuexi'in kunchjian
nunthe.

Jesús ndachro ke'e ruchro thi ka xrakua katrigo jii

³⁶ Ko are juexin sakjui kainxin chujni Jesús sabixi'in nchia ko chujni bakao ndachro na:

—Ndanchejin ni ra ke'e ruchro thi xrakua katrigo jii bangi ngataon jngi.

³⁷ Kuthimejan Jesús ndachro:

—Thi thenga trigo jian, mee ja'an thi xii juixin ngajni. ³⁸ Ko jngi mee nunthe ji'i, ko thi jian trigo, mee ruchro kain chujni dithikaon thi thetu'an Ndo Dio, ko thi ka xrakua katrigo jii, mee ruchro kain chujni nche'e thi thetu'an nchiijin. ³⁹ Ko thi kuenga ka xrakua katrigo jii, mee nchiijin, thi ningakunna. Ko are ruxratse katrigo mee ruchro ixin undatsjexin nunthe, ko thi satse katrigo mee kain angeel Ndo Dio. ⁴⁰ Jamee inchin xratse ka xrakua katrigo jii ko che ka ngathe xru'i, kai jamee tsu'en chujnii nchiijin are undatsjexin nunthe ji'i. ⁴¹ Ko Ja'an, thi xii juixin ngajni, rurua'an tsjé ángel sigantsjeyexin ngain thi ja'an thetu'an kain chujni nche'e jian'a ko nchetjajin icha chujni, ⁴² ko ángel tsja ngathe xru'i chujni te'i, ko nthi'a rutsjanga na ko sinetaon neno na. ⁴³ Are mee kain chujni nche'e inchin rinao Ndo Dio tsungixima na inchin ncha'on nthi'a thi thetu'an ndo. ¡Ja thi'in ra, thi'in ra jian!

Thi anto renthe jima

⁴⁴ Ko Jesús kjuaago inaa ko ndachro:

—Thi thetu'an Ndo Dio, mee

inchin naa thi anto renthe jixrabaa ngain naa jngi. Ko are naa chujni dithja thi anto renthe mee, kjan tjabaa inaa, kuthimejan anto chee sakjan nchiandu'a ko nchekji kain thi chunda ko the'na jngi jixrabaa thi anto renthe mee.

Thi xro anto renthe di'in perla

⁴⁵ 'Ko kai thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin naa xitachji ko nchekji xro anto renthe di'in perla, ⁴⁶ ko are xitachji dithja xa inaa xro icha renthe di'in perla, je'e xa thji xa ko nchekji xa kainxin thi chunda xa ixin thenanxin xa xro mee.

Nuncha'a tsexin na_ kuchee

⁴⁷ 'Ko kai thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin naa nuncha'a tjangi na_ jinda ko tse kexe'o kuchee. ⁴⁸ Ko are undakaon nuncha'a, ni tse ba dintjian na_ nuncha'a ngande'e jinda, ko nthi'a_ thinchie'e na_ kuchee jian; ko thenga na_ ba ngain nthaxra ko kuchee xru'in xree thingo na_ ba. ⁴⁹ Jamee tsu'en are undatsjexin nunthe ji'i; tsii tsjé angeel Ndo Dio ixin sigantsjegee chujni jian'a te ngayee chujni jian. ⁵⁰ Ko ángel rurua'an kain chujni nche'e thi jian'a ngathe xru'i, ko nthi'a_ rutsjanga na_ ko sinetaon neno na_.

Thi anto renthe ko narua ko thi anto renthe ko unthaxii

⁵¹ Kuthimejan Jesús banchiangi ngain chujni bakao:

—¿Athinxin ra kain ji'i?

Je'e na_ binthendachro na_:

—Jaan.

⁵² Kuthimejan Jesús ndachro:

—Kain xitjaago ley ko dithikaon xa thi ja'an ndachrjan, mee inchin naa chujni dickenchji'an ngaxi'in nchiandu'a yoo thi anto renthe, naa thi naruaxin ko naa thi nthaxii.

Jesús ngain rajna Nazaret

(*Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30*)

⁵³ Are Jesús juexin kjuaago kunixin thi kuekin, je'e sakjuixin nthi'a_. ⁵⁴ Ko are biji ngain rajna Nazaret, thi je'e bangixin, nthi'a_ kuexi'in binchekue'en chujni juajnee Ndo Dio ngain ni'ngo, ko kain chujni nthi'a_ kuise'en na_ ko ndachro na_:

—¿Kexreen kuangixin xii ji'i kain thi nu'e xa? ko, ¿kexreen nchao nche'e xa thi na'a dikunxin ni? ⁵⁵ ¿Aje'a xii ji'i xitsi'i José, thi dame'e nthaa? ko, ¿aje'a janee di'in María, ko aje'a xachoo xa di'in Jacobo, José, Simón ko Judas? ⁵⁶ Ko, ¿aje'a ngajin na_ te kain nchrichoo? ko, ¿thinoo kuangixin xa kain thi nu'e xa?

⁵⁷ Mexinxin je'e na_ bagithikaon'a na_ Jesús. Aro Jesús ndachro ngain na_:

—Kain ni dayee juajnee Ndo Dio tusaye'e na_ ngain jee rajna aro ngain rajnee na_ ko nchiandu'a na_ tusaye'a na_.

⁵⁸ Ko tsjé'a thi xradikunxin'a ni binche'e Jesús ngain rajnee ixin chujni bithikaon'a na_ ngain je'e.

Be'en Juan, thi banchegithe chujni

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

¹ Are mee Herodes Antipas, thi baketu'an nunthe Galilea, je'e kai kunu'e thi banichja chujni ixin Jesús. ² Ko ndache ni nche'e xree:

—Ji'i Juan, thi banchegithe chujni ko xechon. Mexinxin chundaxin juachaxin nche'e thi xra na'a dikunxin chujni.

³ Ixin Herodes udiketu'an ditse na Juan ko kuiaxi'in na ngain ndu'a xiiso ko kuaixin na ixin Herodías, thi kjui chri'i xachoo je'e Herodes, xan bi'in Felipe. ⁴ Ixin are xra biaxin'a Juan, je'e bandachro ngain Herodes:

—Ley ndachro ixin chru'a sariko'o nchrui yaa.

⁵ Ko arema'o Herodes binao naruguenxon Juan, aro baxraguen ixin chujni bagithikaon na ixin Juan naa thi banichja juajnee Ndo Dio. ⁶ Aro ngain naa kiee Herodes, nchrichje'e Herodías the nchra ngathexin kon kain chujni binthe ngain Herodes, ko je'e anto binchexruxi'in, ⁷ mexinxin Herodes bajin ixin juachaxiin chunda, rugajunxin kain thi je'e xan ruganchia xan. ⁸ Ko janee xan udikjauthexin xan, mexinxin ndachro xan ngain Herodes:

—Chjana ngaa naa laato jaa Juan, thi nchegithe chujni.

⁹ Ko rey Herodes are kui'in ji'i, je'e tabechiin, aro ixin bajin ngathexin kon chujni te ngain kiee

ixin je'e rugajon ngain xan kexe'o thi je'e xan ruganchia xan, mexinxin kuetu'an rugajon na thi je'e xan banchia xan. ¹⁰ Kuthimejan Herodes kuetu'an bikunchriji'in na jaa Juan ngain ndu'a xiiso. ¹¹ Kuthimejan juia'o na jaa Juan ngaa naa laato, ko bajon na ngain xanchrii ko je'e xan bajon xan ngain janee xan.

¹² Kuthimejan binthekii chujni bakao Juan ko sabikao na bikjabaa na, ko kjui na binchenu'e na Jesús.

Jesús bajon juine na'o no chujni

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Are Jesús kunu'e yaa, je'e kuani naa nthabarko ko bigachrenda je'o ngain thi xru'in chujni jii. Ko are chujni kunu'e na thinoo sakjui, tsjé na bachrxexin na rajnee na ko rue na Jesús. ¹⁴ Ko are Jesús banianxin nthabarko ko bikon anto tsjé chujni jichu'en nthi'a, je'e kuiakunue'e na ko binchexrue'en kain chujni ni'i bijikao na. ¹⁵ Ko ukuexi'in ndakunaxin xe'e ko chujni bakao Jesús kunchie'en na ngain ko ndache na:

—Nthi'i thi te ná xru'in jii ko undajitunaxin xe'e. Dindache chujni satsji na, ixin sike'na na thi sine na ngain chrujan rajna.

¹⁶ Jesús ndachro:

—Rugunda'a satsji na; dajon ra ja'a ra thi sine na.

¹⁷ Ko ni bakao Jesús ndachro na:

—Ja'an ná je'o chunda ná na'o niuthja ko yoo kuche.

¹⁸ Jesús ndachro:

—Siku'na ra kain yaa nthi'i.

¹⁹ Kuthimejan je'e kuetu'en kainxin chujni tabinthe na ngata'aka. Ko kuaa thi na'o niuthja ko thi yoo kucee ko tsje'e ngajni ko kuexruxi'xin Ndo Dio ko kunchrijidunga nio ko bajon nio ngain chujni bakao ko je'e na kunchjea na nio ngain kainxin chujni. ²⁰ Kainxin chujni juine na jian ko ni bakao Jesús xrabatse na theyoo nthaxra niuthja xexin juine na. ²¹ Ko chujni juine niuthja kjui inchin na'o no ni xii, ko bikin'a ni nchrii ko xannchinnchinchjan.

Jesús kjuixin ruthee ngatau'en jinda

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² Kuthimejan Jesús kuetu'en chujni bakao je'e ixin rukani na nthabarko ko sarukji na tuenxin jinda ko je'e xra bithu'e sarukjija kain chujni. ²³ Ko are usakjui kain chujni, je'e kuani naa jna ixin nichjee Ndo Dio. Ko are undakunaxin xe'e, je'o Jesús tajii nthi'a. ²⁴ Ko nthabarko sabikao ni bakao Jesús ukjin ndakunthu'e nthanunthe, ko jinda bakjamangiathe suji baginkee nda nthabarko ixin chrintho jithixin no thi satethji na. ²⁵ Ko are uchiao bingasaan Jesús jithjixin ruthee ngatau'en jinda ko kunchie'en ngain na. ²⁶ Ko are ni bakao Jesús bikon na ixin je'e jithjixin ruthee ngatau'en jinda, binthexraon na, ko binthekuyao na seen ko ndachro na:

—iYaa naa nthancha'an!

²⁷ Aro Jesús ndachro ngain na:

—iXraon'a ra, ja'an jui'i!

²⁸ Kuthimejan Pedro ndachro ngain Jesús:

—Ja ndua suixin, thetu'an tsjixin rutheena ngatau'en jinda thi thjen suixin.

²⁹ Ko Jesús ndachro:

—Xrakui remee.

Kuthimejan Pedro banianxin nthabarko ko kuexi'in kjuixin ruthee ngatau'en jinda thi jii Jesús.

³⁰ Ko are je'e kunu'e ixin anto suji chrintho, je'e xraon ko kuexi'in ndaxinkajingi jinda, ko kuyao suji:

—iTanchrjanda'a na ruxinkanjingi na jinda!

³¹ Ko jaikua Jesús tse'e raa ko ndachro:

—iJa'a chunthia'a jian ngajin!
¿Unda chunthia'a?

³² Ko are Jesús ko Pedro kuani nthabarko tabe'e chrintho.

³³ Kuthimejan ni bithu'e ngaxi'in nthabarko binthethuxin na ngain Jesús, ko binthendachro na:

—iJaan, ndua, suixin xe'en Ndo Dio!

Jesús binchexrue'en tsjé chujni ni'i ngain nunthe'e Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Ko are kuathua na jinda mee, ko biji na ngain nunthe'e Genesaret, ³⁵ chujnii nunthe Genesaret batsuan na Jesús, ko binchenu'e na chujni nguixin nunthe mee ko juia'o na kain chujni ni'i ngain Jesús. ³⁶ Ko banchetse'en na ñao Jesús ixin sajón juachaxin rukathe na maski

je'o ngande'e lunthue. ;Ko kainxin chujni kathe lunthue kuxrue'en na!

15

Thi nchekjan jian'a chujni

(Mr. 7.1-23)

¹ Kuthimejan binthekunchie'en ngain Jesús kanxion xifariseo ko kanxion xitjaago ley binthekixin ngain rajna Jerusalén, ko banchiangi xa ngain Jesús ko ndachro xa:

² —¿Unda chujni chrji'o nche'a na thi banche'e ni ndudachri'a ná xranchrjen? Ixin je'e na tunthi'a na jinda ngain raa na are jine na.

³ Aro Jesús banchiangi ngain xa ko ndachro:

—¿Unda ja'a ra nche'a ra thi thetu'an Ndo Dio ko je'o nche'e ra thi kuethu'an ni xranchrje'an ra?

⁴ Ixin Ndo Dio ndachro: “Nchesaye'e ra ndudaa ra ko janaa ra”, ko “Thi runichja jian'a ixin ndudee o janee, chujni mee jikininxin se'en.” ⁵ Aro ja'a ra ndachro ra ixin naa chujni nchao rundache ndudee o janee: “Ja'an chru'a tsjengijna suixin ixin kain thi ja'an chunda, ubajon ngain Ndo Dio.” ⁶ Ko ja'a ra ndachro ra ixin chujni mee irugunda'a tsjengijna na ndudee na o janee na. Ko ja'naa ja'a ra nche'e ra thi kjagu'a ra ni ndudachri'a ra xranchrjen, ko inche'a ra thi thetu'an Ndo Dio. ⁷ ;Ja'a ra xro kunxon ndachro ra ixin anto jian ra! Jian dindachro Isaías, thi bagayée jujnee Ndo Dio, are ndachro:

⁸ Chujni te'i nchesayana na

kunixin ru'a na,
aro nchesayana'a na kunixin anseen na.

⁹ Mexinxin xru'in xree maski tenchesayana na;

ko thi je'e na tenchekue'en na chujni juxon thi thetu'an xii te nthi'i ngata'a nunthe.

¹⁰ Kuthimejan Jesús bayée kainxin chujni binthe nthi'a ko ndachro ngain na:

—Thi'in ra thi rundathjo ra ko thinxin ra jian: ¹¹ Thi nchekjan jian'a chujni je'a thi jine ko thi di'i na, thi nchekjan jian'a chujni, mee kain thi jian'a nichja na.

¹² Kuthimejan thi chujni bakao Jesús kunchie'en na ngain ko ndachro na:

—¿Anu'a suixin ixin xifariseo binchexruxin'a xa are bintheki'in xa thi suixin bindachro?

¹³ Aro Jesús ndachro ngain na:

—Kain ntha thuchjuin kjuenga'a Ndudana thjen ngajni, sachrjenginua ntha. ¹⁴ Nche'a ra thi dinthendachro xa, ixin je'e xa inchin chujni dikon'a ko dikao inaa thi dikon'a. Ko ja' naa thi dikon'a sikao inaa thi dikon'a, kayui na tsanthjen na ngaa naa thue.

¹⁵ Kuthimejan Pedro ndachro ngain Jesús:

—Ndachjejin ni ra ke'e ruchro thi bendachro.

¹⁶ Jesús ndachro:

—¿Akai ja'a ra chru'a thinxin ra? ¹⁷ ;Athinxin'a ra ixin kain thi jine chujni sathji ngaxi'in tse'e na, kuthimejan dachrje? ¹⁸ Aro thi

nichja chujni mee thixin ngain anseen na, ko mee thi nchekjan na jian'a. ¹⁹Ixin ngain anseen chujni thixin kain thi jian'a xraxaon na, inchin thi naduexon choo na, thi dintejuaka'o na inaa nchrri je'a chri'i na o xii je'a xixi'i na, thi dinthejuakao choo na ko xra tuthe'a na, thi thee na, thi ndua'a nichja na ixin inaa chujni, thi nchekaxinkua na chujni thi ndua'a. ²⁰Kain ji'i thi nchekjan jian'a chujni, aro je'a ixin jine na ko tunthi'a na jinda.

Naa nchrri juixin Canán anto chunthia nchra Jesús

(Mr. 7.24-30)

²¹Jesús bachrjexin nthi'a ko sakjui ngain nunthe'e rajna Tiro ko rajna Sidón. ²²Ko naa nchrri juixin nunthe'e Canaán ko be'e nthi'a chiaon seen kuyao nchra ngain Jesús:

—¡Suixin thi bachrjeninxin chujnii David, nthatsa'an ñao thiakunuana! Xan'na xan nchrri chunda xan naa espíritu jian'a ko anto tangi tu'en xan.

²³Aro Jesús binchexon kuin'a thi ndachro nchra. Kuthimejan chujni bakao juii na ngain je'e ko binchetse'en na ñao ko ndachro na:

—Denche'e thi ndachro nchra ixin jiruaa ná nchra ko seen jituyao nchra.

²⁴Kuthimejan ndachro Jesús ngain nchra:

—Ndo Dio rua'an na ja'an je'o ngain chujni Israel ixin

ndadigitjaan na inchin kuleko.

²⁵Aro nchrri mee kunchie'en nchra ko bethuxin nchra ngain Jesús ko ndachro nchra:

—¡Nthatsa'an ñao thjengijna na suixin!

²⁶Jesús ndachro ngain nchrri mee:

—Nchao'a jii ja naa chujni santsje'e xe'en niuthja ko ruchjee nio kunia.

²⁷Aro je'e nchrri mee ndachro nchra:

—Jaan ndua, aro kunia kai jine ba thi nchue niuthja dinthjixin ngata'a nthanchaon jinetaxin ni nchee ba.

²⁸Kuthimejan Jesús ndachro ngain nchrri mee:

—¡Ja'a anto jian chunthia ngain Ndo Dio! Tsu'en inchin ja'a rinao.

Ko are juexin nichja Jesús xe'en thi nchrri kuxrue'en xan.

Jesús binchexrue'en tsjé chujni ni'i

²⁹Jesús sakjuixin nthi'a ko biji ngande'e nda Galilea, kuthimejan kuani naa jna ko tabe'e nthi'a.

³⁰Tsjé chujni kunchie'en ngain Jesús, ko juiau'e na tsjé chujni chru'a bakji, ni bagikon'a, ni thapo, ni bakingi'a naa raa, ko tsjé chujni ni'i. Kain chujni te'i bake'e na ngandaxi'in Jesús, ko je'e binchexrue'en kainxin na. ³¹Ko kainxin chujni binthe nthi'a kuise'en na are bikon na ixin chujni thapo unchao nichja na, ko thi bakingi'a raa unchao banchekingi raa, thi chru'a bakji unchao sakjuixin ruthee, thi

bagikon'a unchao bikon. Ko kainxin chujni kuexi'in na binchesaye'e na Dioe chujni Israel.

Jesús bajon juine noo no_xii

(Mr. 8.1-10)

³² Kuthimejan Jesús bayee chujni bakao ko ndachro ngain na:

—Ja'an thiakunuaa kain chujni te'i ixin uchunda nii ncha'on te na nthi'i ngajin, ko xru'in thi sine na. Ja'an rinao'a rurua'an na ngain nchiandu'a na ja sine'a na ixin ngatja nthi'á ndasendaxin na jintha.

³³ Kuthimejan chujni bakao Jesús ndachro na ngain je'e:

—Aro ¿kexreen sintho'o ná tse'na ná thi sine na anto tsjé na, ko nthi'i xruin nchia jii?

³⁴ Jesús banchiangi'i chujni bakao ko ndachro:

—¿Keja'in niuthja chunda ra?

Ko je'e na ndachro na:

—Yaato niuthja ko kanxion kuchechjan.

³⁵ Kuthimejan Jesús kuetu'en kain chujni taruginthe na ngata'a nunthe. ³⁶ Ko je'e kuaa thi yaato niuthja ko kuche, ko kuexruxi'in Ndo Dio, kuthimejan kunchrijidunga niuthja ko kuche ko bajon ngain chujni bakao ko je'e na kunchjea na nio kunixin kuche ngain kainxin chujni binthe nthi'a.

³⁷ Kainxin na juine na ko kuje'e na jian, ko thi xexin juine na xra binchekaon na yaato nthaxra. ³⁸ Ko kain chujni bine kjui noo no_xii, ko bikin'a ni nchrii ko chjan.

³⁹ Kuthimejan are kain na sakjui

na, Jesús kuanito naa nthabarko ko sakjui ngain nunthe Magdala.

16

Chujni danchia na ixin Jesús runche'e naa thi xradikunxin'a na

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ Xifariseo ko xisaduceo kjui xa binthegitsje'e xa Jesús, ko bikjexin xa a nchao rugathe'e, ko banchie'e xa runche'e naa thi xra dikunxin'a chujni rukixin ngajni. ² Aro Jesús ndachro:

—Are tutsukjin ja'a ra ndachro ra: “Anto chrjuin tsii ncha'on ixin jatse jitsje'e thjui jii ngajni.” ³ Ko are uchiao jidingasaan ja'a ra ndachro ra: “Jai ruchjee chrin ixin jiaa thjuin ko jatse jitsje'e thjui jii ngajni.” ¡Ja'a ra xro kunxon ndachro ra ixin jian ra aro ndua'a! Ja'a ra jian datsue'en ra kexreen se'e ncha'on are tsje'e ra ngajni, aro datsuen'a ra ke'e ruchro thi jithu'en ngain ncha'on te'i. ⁴ Ja'a ra chujni nche'e jian'a ko nchesaye'a Ndo Dio, danchia ra sikon ra naa thi xra dikunxin'a chujni, aro xru'in ji'i sikon ra, je'o thi ku'en Jonás.

Juexin ndachro ji'i, je'e sakjui.

Thi nchege'en nchue niuthja chunda xifariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵ Ko chujni bakao Jesús batho na tuenxin jinda, aro tatjañe'e na ko bikao'a na niuthja rujine na. ⁶ Kuthimejan Jesús ndachro ngain na:

—Tsje'e ra jian thi nchege'en nchue niuthja chunda xifariseo ko xisaduseo.

⁷ Ko chujni bakao Jesús kuexi'in na ndache choo na:

—Ja'naa ndathjo ná ixin biko'a ná niuthja sunthe ná.

⁸ Jesús kunu'e ke'e tetjao na ko ndachro ngain na:

—¿Unda tetjao choo ra ixin chunda'a ra niuthja? ¿Ja'a ra chujni chunthia'a jian. ⁹ ¿Axra thinxin'a ra, ko xraxaon'a ra thi na'o niuthja ja'an kunchjeyaa thi na'o no xii, ko xra keja'in ndaxra niuthja kjuejo ra? ¹⁰ ¿Ko axraxaon'a ra thi yaato niuthja kunchjeyaa thi noo no xii, ko xra keja'in ndaxra niuthja kjuejo ra? ¹¹ ¿Unda kuinxin'a ra ixin ja'an rindathjo'a ra ixin biko'a ra niuthja sinthe ra? Ja'an rinichja ixin sinche'a ra inchin nche'e xifariseo ko xisaduseo.

¹² Kuthimejan je'e na kuinxin na ixin Jesús ndachru'a ixin thi nchege'en nchue niuthja, Je'e nichja ixin runche'a na thi tjaago xifariseo ko xisaduseo.

Pedro ndachro ixin Jesús, mee thi Cristo

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³ Are Jesús biji ngain rajna Cesariee Filipino, je'e banchiangi ngain chujni bakao ko ndachro:

—¿Ke'e ndachro chujni ixin kensen na ja'an thi xii juixin ngajni?

¹⁴ Je'e na ndachro na:

—Kaxion chujni ndachro na ixin ja'a Juan thi banchegithe chujni,

ikanxion na ndachro na ixin ja'a Elías, ko ikanxion na ndachro na ixin ja'a Jeremías o chrujan inaa chujni bagayée juajnee Ndo Dio.

¹⁵ Kuthimejan Jesús banchiangi:

—Ko ja'a ra, ¿ke'e ndachro ra ixin kensen na ja'an?

¹⁶ Ko ndachro Simón Pedro:

—Suixin thi Cristo, thi xe'en Ndo Dio ndo jichon.

¹⁷ Kuthejan Jesús ndachro ngain Pedro:

—Ndo Dio sinthanchaon ja'a, Pedro, xe'en Jonás, ixin xru'in chujni ndathjo ji'i, thi ndathjo ji'i, ndudana ndo thjen ngajni. ¹⁸ Ko ja'an rindathjo, ixin ja'a di'in Pedro, ko ji'i ruchro xro, ko ngata'a xro ji'i sinthachjian ningu'na; ko juachaxiin thi ndade'en ni tsixin'a ngain ni'ngo ji'i. ¹⁹ Ja'an ruchja'a thi xirexin thi thetu'an Ndo Dio. Ixin thi ja'a tsiathe nthi'i ngata'a nunthe, kai sechriathe nthi'a ngajni, ko thi tsunxindange'e nthi'i ngata'a nunthe, runxindange'e nthi'a ngajni.

²⁰ Kuthimejan Jesús kuetu'en chujni bakao ixin xru'in chujni rundache na ixin je'e thi Cristo.

Jesús ndachro ixin je'e ndase'en.

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ Aremá'o Jesús kuexi'in ndache chujni bakao ixin rugunda rukji rajna Jerusalén ko nthi'a anto tangi ruku'en ngaa raa kain xithetu'an ngain rajna, kain xithetu'en kain xidaana ko kain xitjaago ley. Ko ndachro ixin naruguenxon na, aro ngain ncha'on

ninxin je'e ruxechon. ²² Kuthimejan Pedro bantsjenda Jesús ko kuexi'in ndache:

—;Nichja'a jaña, suixin, ixin xru'in ncha'on tsu'an ji'i!

²³ Aro Jesús ngaria tsje'e Pedro ko ndachro:

—;Sathjixin ngajin, ixin ja'a rinichja xraa nchiijin! ;Ixin ja'a xraxaon'a inchin xraxaon Ndo Dio ko rinao rukayakunna; Ja'a je'o xraxaon inchin chujni te ngain nunthe ji'i.

²⁴ Ko Jesús ndachro ngain chujni bakao:

—Ja chrujan thi rinao rurue'na, rugunda rutjañe'e kain thi jixraxaon sinche'e, maski anto tangi tsu'en ko ja rugunda se'en, se'en ixin ja'an. ²⁵ Ixin thi rinao xru'in tsu'en, chujni ji'i icha daka ndasitjaan, aro thi ruxrajon tangi tsu'en ko ruxrajon se'en ixin thi ja'an nth'a'a, chujni mee rukjan inaa chujni narua thi xru'in ncha'on se'en. ²⁶ Ixin xru'in xree ja naa chujni sacha kainxin thi jii ngain nunthe ji'i ko ndasinchetjaan almee, ¿o keja'in tsenanxin chujni almee? ²⁷ Ixin ja'an, thi xii juixin ngajni, si'i inaa kunixin jié juachaxin ruchjana Ndudana kunixin kain angeel ndo, kuthimejan nanaa chujni tsjengaa na 'na ixin thi je'e na binche'e na. ²⁸ Ko ndua rindathjo ra, ixin thu'a ra xro te ra ngajin, xra se'an ra sikojan ni ra ja'an, thi xii juixin ngajni, siketu'an kunixin jié juachaxin.

17

Bikon na Jesús anto ujee

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Batho inkjaon ncha'on, kuthimejan Jesús bikao Pedro, Jacobo ko Juan, thi kjui xachoo Jacobo. Ko Jesús bikao na ngata'a naa jna anto nui, ² ko nthi'a Jesús bituxinbe'o ngathexin kon je'e na. Ko ngakon Jesús kungiixin xra thee ncha'on ko lunthue kurua luntho xraa thee nchaon. ³ Ko bikon na Moisés ko Elías, tatetjao na Jesús. ⁴ Kuthimejan Pedro ndache Jesús:

—Nchana, ;Atho nchao ixin ja'an ná te ná nthi'i! Ja rinao, ja'an ná sinthachjian ná nii nchiachjan: naa nchiachjan ixin suixin, naa nchiachjan ixin Moisés ko inaa nchiachjan ixin Elías.

⁵ Pedro xra jinichjao jaña are juui naa thjui rua jitungixima, ko thjui mee kjuamataon na, ko ngakjan thjui mee kui'in ni naa thee thi ndachro:

—;Ji'i xan'na, xan anto thjuaa, ko anto cha'na ixin je'e xan. Thi'in ra thi rundachro xan!

⁶ Kuthimejan kanio chujni bikao Jesús, are kui'in na yaa, kanio na binthethuxin na ko bisee na ngata'a nunthe ko anto xraon na. ⁷ Kuthimejan Jesús kunchie'en ngain na, kathe na ko ndachro ngain na:

—Dingathjen ra, ko xraon'a ra.

⁸ Ko are je'e na batsiin kon na, ixru'in chujni bikon na, je'o Jesús.

⁹ Are tedanianxin na jna, Jesús

kuetu'en na ko ndachro:

—Xru'in chujni theki'in ra thi ja'a ra bikon ra, ruxechunjan na ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁰ Kuthimejan kanio chujni bikao Jesús banchiangi na ko ndachro na:

—¿Unda ndachro xitjaago ley ixin Elías rugunda tsii sa'o?

¹¹ Jesús ndachro ngain na:

—Jaan ndua, Elías tsii icha sa'o ko je'e thi sinchekinxin chujni kexreen saye'na na ja'an. ¹² Aro ja'an rindathjo ra ixin Elías ujui ko je'e na batsuan'a na, ko binche'e na ngain je'e inchin je'e na binao na. Jaña kai tangi tsunna ngaa raa na, ja'an thi thi xii juixin ngajni.

¹³ Kuthimejan kanio chujni bikao Jesús kuinxin na ixin je'e jinichja ixin Juan, thi banchegithe chujni.

Jesús binchexrue'en naa xaxii chunda chin denda

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ Are biji na ngain thi binthe tsjé chujni, kunchie'en naa thi xii ngain Jesús ko bethuxin ko ndachro:

¹⁵ —Nthatsa'an ñao suixin, thiakunue'e xan'na ixin chunda xan chin denda ko anto tangi tu'en xan. Tsjé nthi'a detsingathe xan xru'i o nganggi jinda. ¹⁶ Ja'an bikian xan ngain chujni chrji'o, aro chru'a nchexingame'e na xan.

¹⁷ Jesús ndachro:

—¡Ja'a ra chujni dithikaon'a ko jian'a! ¿Xra kensa rugunda sari'i ngajin ra? ¿Xra kensa rugunda tsixinna ngajin ra? ¡Siku'na ra xan

nthi'i!

¹⁸ Kuthimejan Jesús binchesathe'e espíritu jian'a bechunda xan, ko espíritu mee bachrjexin ngain xan ko kuxrue'enbe'o xan.

¹⁹ Kuthimejan ni bakao Jesús kunchie'en na ngain je'e ko jimao banchiangi'i na ko ndachro na:

—¿Unda ja'an ná chru'a be'ngi ná espíritu jian'a yaa?

²⁰ Jesús ndachro ngain na:

—Ja'a ra unda chunthia'a ra jian. Ko ja'an ndua rundathjo ra, ja thi chunthia ra rukujiexin inchin naa tsee di'in mostaza, nchao rundache ra jna ji'a: “Sathjixin nthi'i ko dari'i nuji'a”, ko jna rugithikaon jna. Ko xru'in thi tangi ruge'e ixin runche'e ra. ²¹ Aro espíritu jian'a yaa nchao dengi ni, je'o are nichjee ni Ndo Dio ko nchekjaaño ni.

Jesús ndachro inaa ixin je'e ndase'en

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Naa ncha'on are xra binthe na ngain nunthe Galilea, Jesús ndache chujni bakao:

—Chujni sajón na na, ja'an thi xii juixin ngajni ngain chujni jian'a, ²³ ko nasuexon na na aro ngain ncha'on nixxin ja'an ruxechon na.

Ko chujni bakao binthechiin na are kui'in na yaa.

Jesús kjuenga 'na thi xenga 'na ngain ni'ngo

²⁴ Are Jesús kunixin chujni bakao biji na ngain rajna Capernaum, xibakjejo tumii ni'ngo kjui xa ngain Pedro ko banchiangi'i xa:

—¿Athjenga 'na ngain ni'ngo,

xinthakua'an ra?

²⁵ Pedro ndachro:

—Jaan.

Kuthimejan Pedro kjui ngaxi'in nchia ixin runichjee Jesús, aro Jesús bathe'e sa'o:

—Pedro, ndachjejin na ja'a, ¿kensen thjenga 'na tumi ngain xi thetu'an nunthe? ¿Axe'en xa o chujni je'a rajnee xa?

²⁶ Pedro ndachro:

—Thi chujni je'a rajnee xa.

Jesús ndachro:

—Mexinxin chujnii xa rugunda'a tsjenga na 'na. ²⁷ Aro ixin xru'in chujni sinthunao ná, thji ngain jinda ko tjangi chia tsexin ni kuchee, ko kuchee santsjengi sa'o danthje'e ru'a ba ko sinchii naa tumi thjengaxin 'na ixin ja'a ko ja'an.

18

¿Kensen thi icha renthe?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ Xra mee jinichja Jesús are kunchie'en ngain je'e chujni bakao ko banchiangi na:

—¿Kensen icha renthe ngain thi thetu'an Ndo Dio?

² Kuthimejan Jesús bayee naa xaxichjan ko kuiin xan ngayee na, ³ ko ndachro:

—Ndua thi rundathjo ra, ja tsinthue'a ra thi jian'a nche'e ra ko rukjan'a ra inchin xannchinnchinchjan, chru'a sixi'in ra ngain thi thetu'an Ndo Dio. ⁴ Mexinxin kexe'o chujni tsain'a ñao inchin chjan ji'i mee thi icha renthe se'e nthi'a ngajni. ⁵ Ko

chujni sayee naa xannchinchjan inchin xan ji'i, ixin dithikaon na ja'an, kai tedaye'na na ja'an.

Tangi tsu'en chujni nchenche'e inaa chujni thi jian'a

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶ Ja chrujan chujni ixin thi jian'a nche'e isithikaon'a inaa chujni nandaa jidithikaon na ja'an, icha jian thi chujni nche'e jian'a mee tsianito na ngain thusin naa xruchrin ko sankangi na ngain thi icha ni'nga ndachaon. ⁷ Atho jian'a tsji'i chujni nunthe ji'i ixin kain ncha'on se'e thi nchenche'e na thi jian'a, ko rugunda se'e ji'i. ¡Aro icha tangi tsu'en thi chujni sinchegita'a ko sincheye'e inaa chujni sinche'e jian'a!

⁸ Mexinxin ja naa raa o ruthea jidunda'a rinchexin thi jian'a, icha jian tunchrijin raa o ruthea ko tja kjín, ixin icha jian rukjan inaa chujni narua maski ko'a naa raa o naa ruthea, ke tsji kunixin yuixin raa o yuixin ruthea ngain xru'i danga'a. ⁹ Ja thi dikon jmakon nthaxraxaon sinche'e thi jian'a, icha jian dantsjengi jmakon ko tja kjín, ixin icha jian rukjan inaa chujni narua maski ko'a naa jmakon, ke tsji kunixin kayuixin jmakon ngain xru'i danga'a.

Jesús kjuaago ixin thi kuleko digitjaan

(Lc. 15.3-7)

¹⁰ Tsje'e ra jian ko ningakuen'a ra chujni nandaa jidithikaon na ja'an. Ixin ja'an rindathjo ra ixin kain

angeel na te ngajni, kainxin ncha'on te ngathexin kon Ndudana, ndo thjen ngajni. ¹¹ Ixin ja'an, thi xii juixin ngajni, jui'i ixin bikjengijna chujni udigitjaan.

¹² 'Kexreen dikunxin ra? Ja naa xii chunda xa naa renkia kuleko ko ndasitjaan naa ba, ¿kexreen sinche'e xa? ¿Atsinthue'a xa thi noo kan ko the naa ba ngaga'a jna, ko satsji xa sikjee xa kuleko bitjaan? ¹³ Ko ja sithja xa ba, icha ruche'e xa ixin kuleko bitjaan ke ixin thi noo kan ko the naa kuleko bitjan'a. ¹⁴ Kai Ndudana thjen ngajni rinao'a ndo sitjaan naa chujni nandaa jithexi'in dithikaon na ja'an.

Kexreen sinchetjañe'e ni chujni dithikaon Jesús

(Lc. 17.3)

¹⁵ 'Ja naa xachoo jian'a binche'e xan ngajin, thji ko tjao ra ja'o ra ko nchegikon xan thi jian'a binche'e xan ngajin ko ja kui'in xan, ja'a ubacha xachoo. ¹⁶ Aro ja sithuexin'a xan tsjao xan, kjan ko thji'o naa o yoo chujni ixin tsi'in na ke'e rundache choo ra. ¹⁷ Ko ja tsin'a xan kayui chujni mee, kjan ko dindache kain ni ni'ngo, ko ja kuin'a xan ni ni'ngo kai, tsjé'e ra xan xraa chujni dithikaon'a Ndo Dio o inchin naa chujni thjejo tumii Roma.

¹⁸ 'Ja'an ndua rindathjo ra ixin kain thi rundachro ra ixin tsuen'a nthi'i ngata'a nunthe, kai Ndo Dio nthi'a ngajni rundachruxin ndo ixin tsuen'a. Ko kain thi rundachro

ra ixin tsu'en nthi'i ngata'a nunthe, kai Ndo Dio nthi'a ngajni rundachruxin ndo ixin tsu'en.

¹⁹ 'Kai rindathjo ra, ja yoo ra tsjauthexin ra nthi'i ngata'a nunthe ixin ke'e sanchia ra ngain Ndudana, ndo thjen ngajni, jaan ruchjaa ra ndo. ²⁰ Ixin thi te yoo o nii chujni tetjao na ixin ja'an, ja'an nthi'a ri'i ngayee na.

²¹ Kuthimejan Pedro kunchie'en ngain Jesús ko ndachro:

—Nchana, ¿kie'en nthi'a rugunda sinthatjaña xanchian thi jian'a nche'e xan ngajin? ¿A yaato nthi'a sinthatjaña xan?

²² Jesús ndachro ngain Pedro:

—Ja'an rindathjo'a yaato nthi'a, Ja'an rindathjo nchetjañe'e xan noo renkia ko noo kan ko the nthi'a.

Thi yoo xii bintheka

²³ 'Thi thetu'an Ndo Dio, mee inchin naa xirey juinao ruxenge 'na kain thi beka kain xinche'e xree. ²⁴ Ko are kuexi'in banchia tumii, jui'au'e na naa thi nche'e xra jika tsjé no tumi. ²⁵ Ko thi nche'e xra mee chunda'a ke'e tsjengaxin 'na, mexinxin xirey kuetu'an runchekji na, je'e, chri'i, kain xe'en ko kain thi bechunda ixin ruxengaxin 'na thi je'e jika ngain xirey. ²⁶ Aro xinche'e xra mee bethuxin ngain xirey ko ndachro: "Nthatsa'an ñao chunna nchion ko tsjenga'a 'na kainxin thi rika'a."

²⁷ Ko xirey kuiakunue'e thi nche'e xra ko binchetjañe'e kain tumi beke'e ko kuanchrjanda sakjui.

²⁸ Ko are je'e thi nche'e xra bachrje ko sakjui, betan inaa thi

bancheka'o xra ko je'e mee tsje'a tumi beke'e. Ko tsengi'i thusin xibancheka'o xra ko ndachro: "¡Thjengana 'na thi rikana!"²⁹ Kuthimejan thi bancheka'o xra bethuxin ko ndachro: "Nthatsa'an ñao chunna ko tsjenga'a 'na kain thi rika'a." ³⁰ Aro je'e chru'a, ko sabikao bikiaxi'in ngain ndu'a xiiso ko rukajanda'a rukjengaja 'na thi jika. ³¹ Ko are kunu'e kain ni bancheka'o xra, anto binthechiin na ko kjui na bindachro na kain ji'i ngain xirey. ³² Kuthimejan xirey rua'an xa juajna ixin rukunchie'en ngain xa, ko xirey ndachro: "¡Ja'a naa xinche'e xra anto jian'a! Ja'an binthatjaña'a kain thi barikana ixin binchetsena ña'o. ³³ ¿Aje'a ja'a kai rukiakunue'e xi ncheko'o xra ji'i, jaña inchin ja'an kuiakunua'a." ³⁴ Ko je'e xirey anto guñao ko kuetu'an runchegatho na tangi rukjengaja 'na kain thi jika.

³⁵ Ko are Jesús juexin ndachro kain yaa, kjan ndachro:

—Kai jaña sinche'e Ndudana, ndo thjen ngajni, ja sinchetjañe'a ra xachoo ra kunixin ansean ra.

19

Jesús tjaago ixin thi dachrjende'e ni teka'o choo

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ Are Jesús juexin ndachro kain yaa, je'e sakjuixin Galilea ko sakjui nunthe'e Judea thi jii tuenxin nda Jordán. ² Anto tsjé chujni ruee Jesús, ko nthi'a je'e binchexrue'en tsjé chujni ni'i.

³ Kuthimejan kanxion xifariseo

binthekunchie'en xa ngain Jesús ixin bikjexin xa a nchao'a rugathe'e Jesús ko banchiangi xa:

—¿Anchao naa xii sachrjende'e chri'i xa ixin chrujan ibinchexruxin'a xa?

⁴ Jesús ndachro ngain xa:

—¿Atsje'a ra xrueen Ndo Dio, thi jitaxin ixin are kainxin kuexi'in be'e je'e ndo binchechjian ndo xii ko nchrii? ⁵ Kai jitaxin: "Mexinxin xii sachrjende'e xa ndudee xa ko janee xa ixin seka'o xa je'o chri'i xa, ko kayuixin na sinthe na inchin nakuaxinxon chujni." ⁶ Ko jaña ije'a yoo chujni na, jai kayui na kjan na nakuaxinxon chujni. Mexinxin thi ni Ndo Dio binchekjan nakua chujni, chujni chru'a xantsjende'e choo ni te'i.

⁷ Kuthimejan binthendachro je'e xa:

—¿Unda diketu'an Moisés ixin nchao sajón ni ngain nchra naa xroon setaxin ixin unda bachrjende'e choo ni, ko jaña nchao rundache ni nchra satsji nchra?

⁸ Jesús ndachro:

—Moisés bajon juachaxin jaña ixin ja'a ra atho cha thinxin ra. Ixin are Ndo Dio binchechjian nchrii ko xii je'a jaña kuetu'an ndo. ⁹ Ko ja'an rindathjo ra ixin jaan nchao sachrjende'e xa chri'i xa, ja bithja nchra tajijuaka'o nchra inaa xii. Aro ja je'a ixin ji'i, thi xii jitanchrjanda nchra sinche'e nchra thi jian'a ixin tsjee nchra inaa xii ko xiseka'o nchra rukjan xikuxe'e nchra.

¹⁰ Kuthimejan chujni bakao Jesús ndachro na:

—Ja jaña tangixin thi seka'oo choo nchrii ko xii, icha jian sintekao'a choo na.

¹¹ Jesús ndachro ngain na:

—Kaxin'a chujni nchao tsinxin na ji'i, je'oo thi chujni Ndo Dio ndachro ixin nchao sinte na je'oo na. ¹² Jii tsjé xii eunuko (xii bakade'e na thi xixi xa o baguankao'a xa). Te xii are bakunkji'i xa baguankao'a xa thi xixi xa, te xa bakade'e na xa. Ko te xa rinao'a xa dinteka'oo xa nchrii ixin icha rinao xa sinche'e xa xra thetu'an Ndo Dio, ndo thjen ngajni. Ko thi jian thinxin ji'i, ncho nche'e thi thetu'an ndo.

Jesús binchennaon xannchinnchinchjan

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Kuthimejan jui'au'e na Jesús kanxion xannchinnchinchjan ixin Jesús rukiin raa ngata'a jaa xan ko runichjee Ndo Dio ixin runchennaon xan, aro chujni bakao Jesús kuexi'in na binchesathe'e na kain chujni binthekia'oo chjan mee. ¹⁴ Aro Jesús ndachro ngain chujni bakao:

—Tanchrjanda ra xannchinnchinchjan tsii xan ngajin, kayakuen'a ra xan, ixin chujni nche'e inchin xanchinchinchjan te'i, chujni mee sinthe na ngain thi thetu'an Ndo Dio.

¹⁵ Ko Jesús juexin kuiin raa ngata'a kain xannchinnchinchjan,

je'e sakjuixin nthi'a.

Naa xaxii anto tsjé tumi bechunda xan

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Naa xaxii juii bitsje'e Jesús ko banchiangi xan:

—Suixin ke tjaago ko anto jian, ¿ke'e icha jian sintha'a ixin rukjan na inaa chujni narua ko xru'in ncha'on se'en na?

¹⁷ Jesús ndachro ngain xan:

—¿Unda ndachro ixin ja'an jian na? Nakuaxinxon thi jian jii ko mee Ndo Dio. Aro ja rinao rukjan inaa chujni narua, dithikaon ko nche'e kain thi kuetu'an Ndo Dio.

¹⁸ Xaxii ndachro xan:

—¿Kekaa thi thetu'an ndo?

Ko Jesús ndachro ngain xan:

—Duen'a chujni, darichriko'a nchrii je'a nchri'a, the'a; nichja'a thi binche'a inaa chujni, ¹⁹ chunde'e juasaaya ndudaa ko janaa ko ruthjue'e kain chujni inchin thjue'e nthau'a.

²⁰ Xaxii mee ndachro xan ngain Jesús:

—Kain yaa kuexian bintha'a are xra nchiin na, ¿ke'e xra ditjaan sintha'a?

²¹ Jesús ndachro ngain xan:

—Ja rinao rukjan naa chujni dithikaon kain thi thetu'an Ndo Dio, thji ko nchekji kainxin thi chunda ko tunchjeye'e tumia chujni nua, ko tsjé ruchunda nthi'a ngajni. Kuthimejan si'i ko sakji ná thi ja'an sakji.

²² Ko are xaxii kui'in xan yaa, anto bechiin xan ko sakjui xan,

ixin anto tsjé bechunda xan.

²³ Kuthimejan Jesús ndachro ngain chujni bakao:

—Ndua thi rindathjo ra ixin atho tangi ixin naa chujni anto tsjé chunda, chru'a sixi'in ngain thi thetu'an Ndo Dio, thi thjen ngajni.

²⁴ Icha tangi'a naa kucamello sathuxi'in ba thuechje'en naa nthachia ke chujni anto tsjé chunda sixi'in na ngain thi thetu'an Ndo Dio.

²⁵ Are chujni bakao Jesús kui'in na jii, anto kuise'en na ko banchiangi'i choo na:

—¿Kensen nchao rukjan inaa chunji narua remee?

²⁶ Jesús tabetsje'e na ko ndache na:

—Chujni chru'a sinche'e na kain thi tangi yaa, aro ixin Ndo Dio xru'in tangi jii.

²⁷ Kuthimejan Pedro ndachro ngain Jesús:

—Ja'an ná kuinthua ná kain thi binthechunda ná, ko chrji ná ngajin. ¿Ke'e sacha ná ja'an ná?

²⁸ Jesús ndachro ngain na:

—Ndua thi rindathjo ra, ixin ngain ncha'on are kainxin rukjan narua, are mee ja'an, thi xii juixin ngajni sari'i ngain nthaxintaon deta'a ni chunda icha jie juachaxin, ko ja'a ra xro chrji ra ngajin kai sinthe ra ngain theyoo nthaxintaon ko saye'e ra juachaxin sinche'e ra jie ngain chujnii thi theyoo xe'en Israel. ²⁹ Ko kain chujni kuinthu'e nchiandu'a, xachoo, nchrichoo, ndudee, janee, o chri'i, o xe'en, o jngi'i ixin

tenche'e na xrana, chujni mee sayee na naa renkia icha tsjé ke thi ubechunda na ko kai rukjan na inaa chujni narua ko xru'in ncha'on tsjexin. ³⁰ Aro tsjé chujni xraxaon na ixin jai anto renthe na, are mee, xru'in tsurenthe na, ko ni xraxaon ixin jai renthe'a na, are mee je'e na icha tsurenthe na.

20

Jesús tjaago ixin ni nche'e xra

¹ Thi thetu'an Ndo Dio nthi'a ngajni, mee inchin naa xii bechunda jie jngi'i, ko xii mee bachrje xa nduuyo bikjee xa ni nche'e xra ixin sinche'e na xra ngain nthauva jii ngain jngi'i xa.

² Ko xii mee ndachro xa ngain ni nche'e xra bithja xa, ixin tsjenge'e xa 'na thi jikininxin dacha naa chujni nguii ncha'on ko je'e na bithuexin na. Mexinxin je'e xa rua'an xa na ngain jngi'i xa binche'e na xra. ³ Kuthimejan je'e xa bachrje xa inaa inchin las nueve ko bithja xa ikanxin chujni ngain ndaasin ko xru'in xra tenche'e na. ⁴ Je'e xa ndachro xa ngain na: “Kai ja'a ra thji ra dinche'e ra xrana ngain jngi'na thi jii nthauva, ko tsjenga'a ra 'na inchin jikininxin.” Ko chujni mee bintheckji na. ⁵ Kuthimejan bachrje xa inchin ngusine ncha'on ko kai inchin las tres ko xraje'o binche'e xa. ⁶ Ko kai bachrje xa inchin las cinco ngain ndaasin ko bithja xa ikanxion chujni xru'in xra tenche'e na, ko je'e xa ndachro xa ngain na: “¿Unda nthi'i tate ra nguixin

ncha'on ko xru'in xra tenche'e ra?"
7 Je'e na binthendachro na: "Ixin xru'in chujni chjana ná xra." Kuthimejan je'e xa ndachro xa ngain na: "Kai ja'a ra thji ra dinche'e ra xrana ngain jngi'na ko tsjenga'a ra 'na inchin jikininxin."
8 Ko are undakunthie je'e xa ndachro xa ngain thi jinda ni nche'e xra: "Daye'e kain ni nche'e xra ko thjenge'e na 'na ko thexinxin ngain chujni bixi'in icha tsukjin, ko tja'a ngain ni bixi'in icha sa'o." 9 Kuthimejan kunchie'en chujni kuexi'in binche'e xra inchin las cinco ko nanaa na xenge'e na 'na thi jikininxin dacha na nguii naa ncha'on. 10 Kuthimejan are xenge'e 'na chujni kuexi'in binche'e xra icha dakao, je'e na xraxaon na ixin ruxenge'e na 'na icha tsjé, aro kai xenge'e na 'na thi jikininxin dacha na nguii naa ncha'on. 11 Ko are xenge'e 'na chujni binche'e xra icha dakao, je'e na kuexi'in na ndachro na ixin jian'a binche'e xinajni. 12 Ko ndachro na ngain xinajni: "Kain chujni te'i binche'e na xra nakua hora ko kjuenge'e na 'na xraje'o inchin ja'an ná ke bintha'a ná xra nguii ncha'on ngande'e sua." 13 Aro je'e xinajni mee ndachro xa: "Ja'an xru'in thi jian'a rintha'a ngajin. ¿Akjuao'a ná ixin tsjenga'a 'na thi jikininxin dacha nguii naa ncha'on? 14 Tse tumia ko sathji, ixin ja'an rina'o tsjengaa 'na chujni te'i xraje'o inchin ja'a. 15 Ja'an nchao sintha'a thi ja'an rina'o kunixin tumina. ¿Unda tunchjua'a ixin ja'an jian na

ngain icha chujni?" 16 Ji'i ruchro ixin chujni jai tunue' ixin anto renthe, ni te'i kuthejan itsurenthe'a na, ko chujni tunue'a renthe jai, kuthejan ni te'i icha tsurenthe na.

Jesús kjan ndachro inaa ixin ndase'en

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Are Jesús usajithji Jerusalén, je'e bantsjenda chujni bakao ko ndachro ngain na:

18 —Ja'a ra tedikon ra ixin satethji ná Jerusalén. Ko nthi'a ja'an, thi xii juixin ngajni, sajon na na ngain xidaana thetu'en icha xidaana ko ngain xitjaago ley, ko ni te'i rundachro na ixin nasuenxon na na. 19 Ko sajon na na ngain chujni je'a judío ixin tsjanua na na, sintja na na ko tsenganito na na ngain nthacruz, aro ngain ncha'on ninxin ja'an ruxechon na.

Thi banchia janee Jacobo ko Juan

(Mr. 10.35-45)

20 Kuthimejan kunchie'en ngaka Jesús janee Jacobo ko Juan, ko kayui ni te'i xe'en Zebedeo. Ko are kunchie'en na naniita bethuxin ngain Jesús ixin banchia jan naa juatutse'en ñao. 21 Jesús banchiangi ko ndachro:

—¿Ke'e rinao?

Naniita ndachro:

—Are suixin tsetu'an kainxin thi jii, jngujngujin xan'na se'e xan no rajianxin suixin ko inaa xan no rajngo.

22 Aro Jesús ndachro:

—Ja'a ra nua'a ra ke'e tedanchia ra. ¿Anchao tsu'an ra thi anto tangi tsunna ja'an, ko anchao ndase'en ra inchin ndase'en na ja'an?

Je'e na binthendachro na:

—Jaan, nchao.

²³ Jesús ndachro ngain na:

—Jaan ndua, ja'a ra tangi tsu'an ra ko se'en ra inchin ja'an se'en na, aro thi sinthe ra no rajianxin na ko rajngo na, je'a ja'an thi dajon juachaxin mee, Ndudana, ndo nu'e kensen sinthe nthi'a.

²⁴ Ko are thi ithe chujni bakao Jesús kui'in na yaa, guñao na ngain Jacobo ko Juan. ²⁵ Aro Jesús bayee na, ko ndachro ngain na:

—Ja'a ra nu'a ra ixin kain xii thetu'an ngain nunthe, thetu'an xa inchin je'e xa rinao xa, ko kain xii jichunda icha juachaxin thetu'an xa ngain kain chujni. ²⁶ Aro ngajin ra je'a jaña tsu'en, thi rinao icha tsetu'an ngaya'a ra, mee rugunda icha tsjengijna chujni. ²⁷ Ko kexe'o ra xro rinao ra icha tsetu'an ra, rugunda icha sinche'e xra ngaya'a ra. ²⁸ Jaña inchin ja'an, thi xii juixin ngajni, jui'a ixin chujni tsjengijna na ja'an, ja'an jui'i ixin bikjengijna chujni ko ruxrajon na se'en na ixin je'e na.

Jesús binchexrue'en yoo xii thi bagikon'a

(*Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43*)

²⁹ Are Jesús kunixin chujni bakao bachrjexin na rajna Jericó, anto tsjé chujni ruee. ³⁰ Ko ngande'e nthi'á tate yoo thi xii dikon'a, ko are binthe'ki'in ixin Jesús jidatho

nthi'a, je'e xa binthekuyao xa seen:

—¿Suixin, thi bachreninxin chujnii David, thiakunuana ni ra!

³¹ Ko kain chujni tethji nthi'a binchesathe'e kayui thi xii ixin ruginthe'tenkua xa, aro kayui xa icha kuyao xa ko ndachro xa:

—¿Suixin, thi bachreninxin chujnii David, thiakunuana ni ra!

³² Kuthimejan Jesús tabingathjen ko bayée kayui thi xii dikon'a ko ndachro:

—¿Ke'e rinao ra sintha'a ja'an ngajin ra?

³³ Kayui thi xii dikon'a binthendachro:

—Ja'an ná rina'o ná sikon ná.

³⁴ Kuthimejan Jesús kuiakunue'e kayui xa ko kathe'e jmakon xa. Ko are juexin kathe jmakon kayui thi dikon'a unchao binthegikon xa, ko kayui xa ruee xa Jesús.

21

Jesús biga'a rajna Jerusalén

(*Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19*)

¹ Are biji na ngain rajna Betfagé, jii chiaon rajna Jerusalén ko ngaka jna di'in Nthaolivo, Jesús rua'an yoo chujni bakao, ² ko ndachro ngain na:

—Thji ra ngain rajnanchjan jimee ko nthi'a sinchii ra naa kulucho kuna'a kuniixin naa kuluchuchjan, ko tunxindange'e ra ba ko siku'na ra kayui ba nthi'i. ³ Ko ja chrujan rundathjo ra na, ja'a ra ndache ra na, Nchana ná rugunde'e ba aro tuin sikaan ná ba inaa.

⁴ Ko ji'i bikuenxin thi dindachro

thi bagayee juajnee Ndo Dio are ndachro:

⁵ Ndache ra chujni Jerusalén:

“Tsjexin, ndimee juui xirey thetu'an ngajin, ko je'e juui

inchin naa chujni tain'a ñao ko jita'a naa kulucho, naa kuluchuchjan kuxii, xe'en naa kulucho utama.”

⁶ Kuthimejan kayui chujni mee sakjui na ko binche'e na inchin kuetu'an Jesús. ⁷ Ko juia'o na kulucho kuna'a kunixin kuluchuchjan, ko manta tetsaa na kjuaji'in na kuluchuchjan ko Jesús beta'a ba. ⁸ Ko anto tsjé chujni be'e ko kuingo na ngaa nthi'á manta tetsaa na ko ikanxion na kunchrijin na chaan nthaa ko kuingo na ngaa nthi'á. ⁹ Ko kain chujni tetaon nthi'á ko kain chujni teruee kuexi'in na kuyao na:

—¡Thjengijna ni ra jai, ja'a thi bachreninxin chujnii David! ¡Ndo Dio binthanchaon ko jui'i kunixin juachaxiin ndo! ¡Ndasaya'a ra suixin Ndo Dio, ndo thjen ngajni!

¹⁰ Are Jesús bixi'in rajna Jerusalén, kainxin chujni te nthi'a anto chee na ko kuise'en na ko baganchiangi'i choo na ko ndachro na:

—¿Kensen ji'i?

¹¹ Ko te chujni bandachro na:

—Ji'i Jesús thi dayee juajnee Ndo Dio, thi juixin rajna Nazaret nunthe'e Galilea.

Jesús bantsjexin ngain ni'ngo chujni bake 'na ko banchekji

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn.

2.13-22)

¹² Kuthimejan Jesús bixi'in ngain ningue Ndo Dio, ko bengi kain chujni tethe'na ko tenchekji nthi'a. Ko kunkjamangi kain nthanchau'en chujni tedasingixin tumi ko kai kunkjamangi nthaxintauen kain ni tenchekji kunthuanajni. ¹³ Ko ndachro ngain na:

—Ngain Xruen Ndo Dio jitaxin: “Nchiania, si'in nchia, nchia tjauxin ni Ndo Dio”, aro ja'a ra ndadinchekjan ra nchia, naa nchia xrathe ni che'e.

¹⁴ Ko nthi'a ngain ni'ngo kunchie'en ngain Jesús ni kajin ko ni chru'a bakji ko je'e binchexrue'en na. ¹⁵ Aro xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko xitjaago ley are binthegikon xa kain thi binche'e Jesús ko bintheki'in xa kexreen kain xannchinnchinchjan ngaxi'in ni'ngo ndachro xan seen: “¡Ndasaya'a ra suixin thi bachrjeninxin chujnii David!” ko are bintheki'in xa ji'i, bintheguñao xa ¹⁶ ko binthendachro xa ngain Jesús:

—¿A thi'in thi tendachro chjan te'i?

Ko Jesús ndachro ngain xa:

—Jaan, rithian. Aro ja'a ra, ¿axra tsje'a ra thi jitaxin ngain xruen Ndo Dio, thi ndachro:

Ixin ru'a xannchinnchinchjan ko ru'a xan tetai suixin binchechjie'en xan jian thee xan ixin rutsjethaxin xan.

¹⁷ Kuthimejan Jesús bachrjexin

rajna Jerusalén ko sakjui rajna Betania ko nthi'a bithue'e thie mee.

Thi ku'en nthahigo xru'in thuchjuin dajon

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Nduexin dakao are Jesús kjan ngain rajna Jerusalén inaa, je'e be'en jintha. ¹⁹ Ko ngande'e nthi'a Jesús bikon naa nthahigo ko kunchie'en ngain nthahigo, aro xru'in thuchjuin bithja ngain nthahigo ko je'o ka jichunda nthahigo. Kuthimejan Jesús ndachro ngain nthahigo:

—Ixru'in ncha'on rukjan sinchechjian thuchjuin!

Ko are je'e juexin nichja ndaxema nthahigo. ²⁰ Are chujni bakao Jesús bikon na thi ku'en ji'i, kuise'en na, ko banchiangi'i na:

—¿Kexreen anto daka ndaxema nthahigo ji'i?

²¹ Jesús ndachro ngain na:

—Atho ndua thi rundathjo ra, ja chunthia ra jian ko ruxraxaon'a ra ngathe ansean ra a tsu'en o tsuen'a thi rundachro ra, jeo'a sinche'e ra thi ja'an bintha'a ngain nthahigo, kai ja'a ra nchao rundache ra jna ji'a: “Sathjixin yaa ko digaritsiangi ndachaon”, ko jamee tsu'en. ²² Ko ja dithikaon ra kain thi sanchie'e ra Ndo Dio are nichje'e ra ndo, jaan, saye'e ra.

Juachaxin chunda Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³ Ko are biji Jesús ngain ni'ngo icha renthe, ko are je'e jitjaago ngain chujni, kanxion xidaana ko

ikanxion xithetu'an ngain rajna kunchie'en ngain je'e ko bintheganchiangi xa ngain Jesús:

—¿Ke'e juachaxin nchexin ja'a kain ji'i? ¿Kensen chjaa juachaxin ji'i?

²⁴ Jesús ndachro ngain xa:

—Ja'an kai sanchiangi'a ra ko ja rundachjejin ni ra thi ja'an sanchiangi'a ra, kai ja'an rundathjo ra kexe'e juachaxin nthaxin kain ji'i. ²⁵ ¿Kensen rua'an Juan ixin binchegithe chujni? ¿A Ndo Dio o chujni?

Kuthimejan kuexi'in xa banchiangi'i choo xa ko ndachro xa:

—Ja rundachro ná ixin Ndo Dio thi rua'an Juan, xii ji'i nchao rundathjo na xa: “¿Unda bithikaon'a ra remee?” ²⁶ Ko ja rundachro ná ixin chujni rua'an Juan, chujni tsu'nao na ngajin ná ixin kainxin chujni dithikaon na ixin Juan thi bagayee juajnee Ndo Dio.

²⁷ Ko mexinxin binthendachruxin xa ngain Jesús:

—Nuna'a ná.

Kuthimejan Jesús ndachro ngain xa:

—Mexinxin kai ja'an rundathjo'a ra kexe'e juachaxin nthaxin kain ji'i.

Thi kuetu'an nduda'a ngain thi yoo xe'en ndo

²⁸ Jesús kai banchiangi'i xa:

—¿Ke'e xraxaon ra ixin thi tseki'an ra ji'i? Naa nduda'a bechunda ndo yoo xe'en ndo xaxii, ko ndache ndo xan sa'o: “Thji jai

dinche'e xra ngain nthauva.”²⁹ Ko je'e xan ndachro xan: “Rinao'a tsji.” Aro kuthimejan xraxaon xan ixin icha jian tsji xan sinche'e xan xra.³⁰ Kuthimejan kunchie'en ngain xan yuxin ko xraje'o kuetu'an ndo ngain xan, ko xan mee ndachro xan: “Jaan, tsji.” Aro je'e xan kjui'a xan.³¹ ¿Kexe'e xan binche'e inchin binao ndudee xan?

Je'e xa binthendachro xa:

—Xan sa'o.

Kuthimejan Jesús ndachro ngain xa:

—Atho ndua thi rindathjo ra, ixin kain xi thjejo tumii Roma, ko kain nchrinckekji nthau'e ngain tsjé xii, ni mee ni icha sa'o sixi'in ngain thi thetu'an Ndo Dio ke ja'a ra.³² Ixin Juan, thi banchegithe chujni, juu bindathjo ra kexreen irunche'a ra thi jian'a ko kexreen rugithikaon ra Ndo Dio ko ja'a ra bithikaon'a ra. Aro xithjejo tumii Roma ko nchrinckekji nthau'e ngain tsjé xii, ni mee bithikaon na thi ndachro Juan. Aro ja'a ra maski bikon ra bithikaon'a ra ko kuinthue'a ra thi jian'a nche'e ra.

Thi binche'e ni nche'e xra jian'a

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ 'Thi'in ra inaa thi tsekin ko ja'in ndachro: Naa thi bechunda jie jngi kjuenga nthauva ko nguixin ngande'e jngi kuejee. Ko binchechjian naa thi bageninxin na tho uva ko kai naa thjarío'o anto nui thi bakani xi bagenda ntha uva.

'Kuthimejan xijngi'i bajon xa jngi

ngain kanxion thi nche'e xra ko ni nche'e xra rukjenge'e na 'na xinthatuchjuin ko je'e xa sakjui xa kjín.³⁴ Ko are ukunchiaon ncha'on are urukade na tho uva, thi jngi'i rua'an ni nche'e xree ngain ni bithue'e nthauva ixin ruchjee na tho jikininxin rugayée.³⁵ Aro ni bithue'e nthauva, tse na ni nche'e xra rua'an xinajni; ko naa kuaxin na ntha, ko inaa naguexon na ko inaa kuaxin na xro.³⁶ Xinajni kjan rua'an xa icha ni nche'e xree xa, ixin biganchia na thuchjuin jikininxin sayée xinajni. Aro ni bithue'e nthauva, kjuaaya na inaa, ko binche'e na xraje'o inchin ngain thi ni kjui sa'o.

³⁷ 'Kuthimejan icha jian rua'an xa xe'en xa xaxii, ixin xraxaon xa: “Xan'na, jaan, sithikaon na xan.”

³⁸ Ko ni bithue'e nthauva bikon na biji xe'en xi najni, je'e na ndache choo na: “Ji'i thi sithue'e nguui nunthe ji'i. Nasuenxon na xan ko ja'an ná sithuaa ná nguixin jngi.”
³⁹ Ko tse na xan ko bantsjegaxin na xan ngain nthauva, ko naguexon na xan.

⁴⁰ Kuthimejan Jesús banchiangi ko ndachro:

—Are tsii thi jngi'i, ¿ke'e sinche'e ngain ni bithue'e nthauva?

⁴¹ Je'e xa binthendachro xa:

—Xinajni nasuenxon xa kain ni nche'e xra jian'a te'i, ko sajón xa nthauva ngain jee chujni, ni sajón thuchjuin ngain xinajni ngain ncha'on jikininxin.

⁴² Kuthimejan Jesús ndachro:

—¿Axru'in ncha'on tsje'e ra xrúen

Ndo Dio?, thi ndachro:

Thi xro bincbegunda'a xithethe
nchia,

xro mee xro icha suji ke'e nchia.

Ko Nchaa ná binche'e ji'i,

ko ji'i anto chrjuin ixin ja'an ná.

⁴³ Mexinxin ja'an ndathjo ra ixin sachrja'a ra juachaxin sinthe ra ngain thi thetu'an Ndo Dio, ko sayée juachaxin chujni sajón thuchjuin jikininxin ngain thi thetu'an Ndo Dio. ⁴⁴ Ko kexe'o thi setsinga ngata'a xro, ndasaaña xro nthau'e. Ko ja chrujan thi setsingata'a xro ndarukjan jinche.

⁴⁵ Ko are kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko kain xifariseo binthe'ki'in xa kain thi ndachro Jesús, bithekinxin xa ixin Jesús jinichja ixin je'e xa. ⁴⁶ Ko bakjee xa kexreen rutsexin xa Jesús, aro baxraguen xa chujni ixin kain na bagithikaon na ixin Jesús, naa thi bagayée juajnee Ndo Dio.

22

Jesús nichja ixin naa thi kiai kuthe'e na

¹ Jesús kuexi'in nijcha inaa ngain na ko ndachro:

² —Thi thetu'an Ndo Dio nthi'a ngajni, mee inchin naa kiai binchechjian naa xirey ixin kuthe'e xe'en xaxii. ³ Ko xirey mee kuetu'en kain ni nchexree bindache xa kain chujni ruginthe ngain kiai ixin sine na, aro kain chujni mee chru'a na juii na. ⁴ Ko xirey kjan rua'an icha ni nchexree, ko ndachro ngain na: “Ndache ra kain chujni

ubitu'en tsii sine, ixin unchao jii ndaxra. Ko ndache ra na ixin ja'an uketu'an be'en kuxintha'na ko kain kuxiigo binthanthao, ko kainxin unchao jii. Ndache ra na tsii na ngain kiai thi tsuthe'e xan'na.” ⁵ Aro kain chujni ubitu'en rukii chru'a na juii na. Ko naa na sakjui ngataon jngi'i ko inaa ngain thi the'na ko nchekji. ⁶ Ko ikanxion na tse na ko bintahja na ni nchexree xirey ko naguenxon na. ⁷ Ko xirey mee, anto guña xa, ko rua'an kain xisoldadue ixin nabiguenxon xa kain chujni kjuaaya ko kai kjuaaga xa rajnee na. ⁸ Kuthimejan ndachro xirey ngain ni nchexree xa: “Ujii kiai, aro kain chujni kuetuan rukii rujine tekinoxin'a na rukii na. ⁹ Jai thji ra ngain kain thi dathujinxin choo nthi'á ko ndache ra kain chujni setan ra tsii na sine na.” ¹⁰ Kain ni nchexree xirey bahrje na ngain kain nthi'á, ko batse na kain chujni betan na, ni jian ko ni jian'a; ko jamee kaon nchia thi be'e kiee ni kuthe'e.

¹¹ 'Ko are xirey bixi'in xa ixin bitsje'e kain chujni bitu'en rukii rujine, je'e xa bikon xa naa xii digituxian'a inchin naa chujni thji ngain naa kiai thi tuthe'e na. ¹² Ko xi rey ndachro ngain xii mee: “Ja'a, ¿kexreen bixinxin nthi'i ko digituxian'a inchin dithuxi'in naa thi thji ngain naa kiai thi tuthe'e na?” Aro thi xii xru'in ndachro. ¹³ Kuthimejan xirey ndachro ngain ni tedayaa laato: “Thia ra raa ko ruthee xii ji'i ko diganka ra xa

nduja ngain thi naxin xe'e thi rutsjanga xa ko sinetaon neno xa.”

¹⁴ Ixin tsjé chujni bayaa aro kainxin'a na sinthe na ngajin.

Thi ruxenga 'na ngain César

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Kuthimejan xifariseo sabinthekji xa, ko binthekjauthexin choo xa kexreen sinche'e xa ixin sinchenichja xa Jesús naa thi rukjangixin xa Jesús.

¹⁶ Mexinxin rua'an xa kanxion chujnii xa kunixin kanxion chujnii Herodes ixin bindachro na ngain Jesús:

—Suixin ke tjaago, ja'an ná nuna ná ixin suixin ndachro thi ndua, ko suixin ndua nchekue'en chujni nthiee Ndo Dio, ko ndusa'an thi nichja chujni ixin thi tjaago, ko thjago'a je'o ixin sithuaxin jian ngain chujni. ¹⁷ Ndachjejin ni ra: ¿Anchao tsjenga ná 'na ngain César o na'i?

¹⁸ Aro Jesús ukunu'e thi jian'a texraxaon xa ixin je'e, ko je'e ndachro ngain xa:

—¡Ja'a ra xro nche'a ra thi ndachro ra! ¿Unda thjexin ra runichja naa thi ndua'a ixin tsjanginaxin ni ra? ¹⁹ Tjagu'na ra naa tumi thjengaxin ra 'na ngain César.

Ko je'e na kjuague na Jesús naa tumi di'in denario, thi baxengaxin 'na. ²⁰ Are bikon Jesús tumi mee banchiangi ngain na ko ndachro:

—¿Kensen ngakon jinganito ji'i, ko kexreen chro thi jitaxin?

²¹ Je'e xa binthendachro xa:

—Ngakon César.

Kuthimejan Jesús ndachro ngain xa:

—Chje'e ra César thi jikininxin, ko chje'e ra Ndo Dio thi jikininxin sayée ndo.

²² Are bintheki'in xa ji'i, je'e xa binthekise'en xa ko ndakuinthu'e xa Jesús ko sabinthekji xa.

Kanxion chujni banchiangi ke'e ruchro thi ruxechon ni

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Ngain ncha'on mee kanxion xisaduceo bitsje'e xa Jesús. Xisaduceo bagithikaon xa ixin chujni ndade'en iruxechon'a na; mexinxin banchiangi xa ngain Jesús ko ndachro xa:

²⁴ —Suixin ke tjaago, ley bayée Moisés jitaxin ixin ja naa xii jika'o chri'i ko ndase'en ko xru'in chjan tsinthue'e ngain chri'i, rugunda ixin naa xachoo xindabe'en seka'o nchriga'an ko ruchunda na chjan ko chjan suan xraa ja rukji xe'en thi ndabe'en. ²⁵ Nthi'i ngaye'na ná binthe yaato xaxii, kain xan choo xan. Xan sa'o beka'o xan chri'i xan aro ndabe'en xan, ko xru'in chjan kuinthu'e xan, mexinxin nchriga'an beka'o nchra xachoo xan ndabe'en.

²⁶ Ko xraje'o ku'en xan yuxin, xan ninxin ko ja'naa ku'en kain xan ko biji ngain xan yatuxin.

²⁷ Kuthimejan je'e nchra kai ndabe'en nchra. ²⁸ Mexinxin

ndachjejin ni ra, are ruxechon kain ni yaa, ¿kexe'e thi yaato xaxii ndabe'en, nduaxin xixi'i nchrii mee ixin kain xan bintheka'o xan chrii

mee?

²⁹ Jesús ndachro:

—Ja'a ra nua'a ra thi tenichja ra ixin nua'a ra thi jitaxin ngain xrue Ndo Dio ko chunxin'a ra juachaxin chunda ndo. ³⁰ Ixin are ruxechon kain chujni undabe'en, are mee ixru'in chujni seka'o choo ko ixru'in chujni sajón xe'en ixin tsuthe'e xan, ixin kain na sinthe na inchin angeel Ndo Dio nthi'a ngajni. ³¹ Aro thi danchiangi 'na ni ra ixin thi chujni ruxechon, ¿atsje'a ra xrue Ndo Dio thi jindathjo ra? are ndachro: ³² “Ja'an thi Ndo Diue Abraham, Isaac ko Jacob.” Ndo Dio, je'a Diue ni ndadige'en, Ndo Dio, Diue chujni techon.

³³ Are kain chujni te nthi'a kui'in na thi bakjaago Jesús, anto kuise'en na.

Thi icha renthe kuetu'an Ndo Dio

(Mr. 12.28-34)

³⁴ Are xifariseo kunu'e xa ixin Jesús binchetenkua xisaduceo, xifariseo xrathe xa ngain Jesús. ³⁵ Ko naa xifariseo, naa xitjaago ley kjuexin xa ixin runchenichja xa Jesús chrujan thi ndua'a; mexinxin banchiangi xa ngain Jesús ko ndachro xa:

³⁶ —Suixin ke tjaago, ¿kexe'e thi icha renthe thetu'an ley?

³⁷ Jesús ndachro:

—“Thjue'e Ndo Dio ngain ansean, ngain almaa ko ngain juaxraxauan.” ³⁸ Ji'i thi icha renthe, ko thi sa'o thetu'an Ndo Dio sinche'e ni. ³⁹ Ko thi yuxin

thetu'an ndo xraa yaikua thi sa'o, ixin ndachro: “Thjue'e kain chujni inchin thjue'e nthau'a.” ⁴⁰ Ko kayui thi thetu'an ndo ji'i thi icha renthe ngain ley bayée Moisés, ko thi ndachro kain ni bagayee juajne Ndo Dio.

Thino bachrjeninxin Jesucristo

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ Ko are xra tate xifariseo nthi'a Jesús banchiangi ngain xa, ⁴² ko ndachro:

—¿Ke'e xraxaon ra ixin Cristo? ¿Kensen bachrjeninxin je'e?

Je'e xa binthendachro xa:

—Bachrjeninxin David.

⁴³ Kuthimejan ndachro Jesús:

—¿Unda Espíritu Santo binchenichja David, ko binchegi'in Nchana? Ixin David dindachro:

⁴⁴ Nchana, ndachro ngain Nchana thi Mesías:

“Dari'i ngain rajianxin na, sakeja chringi'i ruthea kain ni ningaku'an.”

⁴⁵ Mexinxin, ¿Ja David ndache Cristo, "Nchana" kexreen rundachro ra ixin xe'en?

⁴⁶ Ko ixru'in xi bagathe'e, ko ncha'on ma'o ixru'in xi baganchiangi ngain Jesús.

23

Jesús nichja thi jian'a nche'e xifariseo ko xitjaago ley

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Kuthimejan Jesús ndachro ngain kain chujni te nthi'a ko ngain

chujni bakao:

²—Kain xitjaago ley ko kain xifariseo tunu'e xa ixin je'o xa chunda xa juachaxin tjaago xa ley Moisés. ³Mexinxin ja'a ra dithikaon ra ko nche'e ra kain thi rundathjo ra xa, aro nche'a ra inchin je'e xa, ixin je'e xa jee ndachro xa ko jee nche'e xa. ⁴Ko tsjé thi tangi thetu'en xa chujni sinche'e na, aro je'e xa nche'a xa thi thetu'an xa. ⁵Je'e xa je'o nche'e xa kain yaa ixin chujni sikon xa. Ko thianito nthathjen xa naa rua jingaa rio'o xroon jitaxin nchion juajnee Ndo Dio, ko icha nchexon xa tjaago xa thi jinde'e lunthue xa. ⁶Ko anto nchexruxi'in xa tadinthe xa ngain nthaxintaon icha renthe ngain naa kiai, ko kai anto nchexruxi'in xa dinthe xa ngain nthaxintaon icha renthe ngain ni'ngo. ⁷Ko are ridinte xa ngain nthi'á nchexruxi'in xa ixin chujni sajón na juajna ngain xa ko rundache na xa suixin ke tjaago.

⁸'Aro ja'a ra dithuaxin'a ra ixin chujni sinthagi'in ra na “suixin thi tjaago”, ixin ja'a ra choo ra ko chunda ra nakuaxinxon thi tjagu'a ra, ko mee Cristo. ⁹Ko nthi'ngata'a nunthe xru'in chujni nchegi'in ra ndudaa ra, ixin nakuaxinxon ndudaa ra chunda ra ko thjen ndo nthi'ngajni. ¹⁰Ko dithuaxin'a ra ixin chujni rundathjo ra na ixin ja'a ra thi tjaago ra ixin ja'a ra chunda ra nakua thi tjaago, ko mee Cristo. ¹¹Thi icha sinche'e xra ngaya'a ra, mee thi icha renthe se'e ngajin ra.

¹²Ixin chujni jai tunu'e anto renthe, chujni mee tsurenthe'a na ko chujni jai tunu'e ixin renthe'a, chujni mee tsurenthe na.

¹³'iAtho tangi siku'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra tekayakue'en ra chujni ixin chru'a sixi'in na ngain thi thetu'an Ndo Dio. Ko kaxon ja'a ra chru'a dixi'in ra ko tajanda'a ra dixi'in chujni rinao sixi'in.

¹⁴'iAtho tangi tsu'an ra, ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra dantsje'e ra nchriga'an nchiandu'a nchra, ko chijninxion nche'e ra ixin anto see nichje'e ra Ndo Dio; mexinxin ja'a ra icha suji jie sua'an ra.

¹⁵'iAtho tangi tsu'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra thingaria ra ngata'a nunthe ko ngataon ndachaon ixin thjee ra chujni sithikaon xraje'o inchin ja'a ra ko are udinchii ra na, ndanchenkjan ra na chujni icha jian'a ke ja'a ra ko dikininxin tsji na yoo nthi'a ngathe xru'i thi xru'in ncha'on danga.

¹⁶'iAtho tangi tsu'an ra ja'a ra, xro tenchekue'en ra chujni ixin sithikaon na Ndo Dio, aro ja'a ra dithikaon'a ra ndo. Ko ndachro ra: “Ja ndachro ra ixin chrujan sinche'e ra ko nchekininxin ra ni'ngo, mee xru'in renthe, aro ja

chrujan ndachro ra sinche'e ra ko nchekininxin ra oro jixi'in ni'ngo, rugunda sinche'e ra thi ndachro ra.”¹⁷ ¡Ja'a ra xro xraxaon'a ra thi nche'e ra ko kajin ra! ¿Kexe'e thi icha renthe a oro o ni'ngo thi nchençaon oro? ¹⁸ Ko kai ndachro ra: “Ja ndachro ra chrujan sinche'e ra ko nchekininxin ra altar, mee xru'in renthe, aro ja chrujan ndachro ra sinche'e ra ko nchekininxin ra thi jita'a altar, rugunda sinche'e ra thi ndachro ra. ¹⁹ ¡Ja'a ra xro anto cha thinxin ra ko kajin ra! ¿Kexe'e thi icha renthe a thi jii ngata'a altar o altar thi nchençaon thi jita'a? ²⁰ Mexinxin are chujni ndachro ixin chrujan sinche'e ko nchekininxin altar, jinchekininxin altar ko kain thi jita'a. ²¹ Ko are chujni ndachro chrujan sinche'e ko nchekininxin ni'ngo, jinchekininxin ni'ngo ko kain thi jii ngain ni'ngo. ²² Kai are chujni ndachro ixin chrujan sinche'e ko nchekininxin ngajni, jinchekininxin Ndo Dio ko nthaxintauen ndo.

²³ ¡Atho tangi tsu'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra dajon ra ngain Ndo Dio thi thexin dantsenda ra ngain kaxranchuni, ka anís, camino. Aro nche'a ra thi icha renthe thetu'an ley, inchin thi sinche'e ra jian, thi tsiakunue'e ra chujni ko thi ruchunthia ra ngain Ndo Dio. Ji'i thi rugunda sinche'e ra ko thinthue'a ra thi thexin dajon ra ngain Ndo Dio. ²⁴ ¡Ja'a ra xro

thetu'an ra aro xru'in nu'a ra! ¡Ja'a ra nchekangi'i ra jinda ixin singa'a ra kuxisenchjan, aro nchujio naa kucamello dinga ra!

²⁵ ¡Atho tangi tsu'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ja'a ra xro ncherua ra ngamao thi dixin ra ko thi nthea ra, aro ngain ansean ra jii thi thiaku'en ra thema ra ko nche'e ra thi jian'a. ²⁶ Ja'a ra xro fariseo ra te ra xraa chujni kajin. Sa'o ncherua ra ansean ra ko jamee kai tsurua ngama ra, inchin nche'e ra ngain thi dixin ra ko thi nthea ra.

²⁷ ¡Atho tangi tsu'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra te ra inchin chinthi thi xrabaa chujni ko dikenta'a na xro anto chrjuin te ixin dikengaxin na ngama, aro ngaxinxin jikaon kunixin lurue chujni ko kain thi thjua'a. ²⁸ Jamee te ra ja'a ra kai, ixin tjaago ra ixin jian chujni ra, aro ngaxi'in ansean ra jikaon ixin thi kunxon jian ra aro ndua'a ko kain thi jian'a xraxaon ra.

²⁹ ¡Atho tangi tsu'an ra ja'a ra xro tjaago ra ley ko ja'a ra xro fariseo ra, xro kunxon tjaago ra ixin jian ra aro ndua'a! Ixin ja'a ra nchechjian ra chinthi'i ni bagayee juajnee Ndo Dio ko nchetsujin ra chinthi'i chujni kjui jian. ³⁰ Ko ndachro ra: “Ja ja'an ná ruginthe ná ngain ncha'on binthechon ni ndudachri'na ná xranchrjen, ja'an ná rukjengijna'a ná na are baguen

na ni bagayee juajnee Ndo Dio.”
³¹ Ko ixin jaña tenichja ra, ja'o ra tendachro ra ixin ndua ja'a ra xanthii ni baguenxon ni bagayee juajnee Ndo Dio. ³² ;Anchee ja'a ra nchekjexin ra thi kuexinxin binche'e ni ndudachri'a ra xranchrjen!

³³ ;Ja'a ra xraa kunchee ra, ko anto jian'a ra xraa je'e ba! mexinxin ja'a ra chru'a tsinge'e ra thi xru'i danga'a. ³⁴ Mexinxin ja'an rurua'an ni dayée juajnee Ndo Dio, ni anto nu'e ko ni jian sinthakua'an ra ixin Ndo Dio. Aro ja'a ra nasuenxon ra na ko tsenganito ra na ngain nthacruz ko ikanxion na sintja ra na ngaxi'in ni'ngo, ko rurue'e ra na kain rajna thi je'e na satsinga na. ³⁵ Mexinxin ja'a ra ko ni ndudachri'a ra xranchrjen setsingata'a ra jnii kainxin chujni jian, thi jni binthji ngain nunthe, kuexinxin ngain Abel thi kjui xii jian ngain Ndo Dio ko binchekjexinxin ngain Zacarías, xe'en Berequías thi nagueenxon ni ndudachri'a ra xranchrjen ngayee ni'ngo ko altar. ³⁶ Atho ndua thi ja'an rundathjo ra, ixin kain ji'i setsingata'a chujni judío te jai.

Jesús tsjangaxin Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷ Kuthimejan ndachro Jesús:

—;Ni Jerusalén, ni Jerusalén, ja'a ra thi naduenxon ra ni dayée juajnee Ndo Dio ko naduenxon ra kunixin xro chujni thia'o juajnee ndo ngajin ra! ;Anto tsjé nthi'a ja'an bina'o rugatse ra inchin

kuchia datse xe'en ba ngang'i nene'e ba, aro ja'a ra binao'a ra!
³⁸ Tsjexin ra, nchiandui ra ndasithu'e nchia je'o nchia, ³⁹ ja'an rindathjo ra ke irukjan'a ra sikon ni ra, tsija ncha'on are rundachro ra: “Ndo Dio binthanchaon ndo ja'a, thi juii kunixin juachaxiin ndo.”

24

Jesús ndachro ixin ni'ngo icha renthe ruxanthe

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

¹ Jesús bachrjexin ni'ngo icha renthe ko are usajithji, chujni bakao kunchie'en na ngain ko ndache na ixin rutsje'e nguixin ni'ngo. ² Ko Jesús ndachro ngain na:

—¿A dikon ra kain yaa? Ndua thi rundathjo ra ixin xru'in xro sithu'e ngata'a inaa xro ixin kain ndaruxanthe.

Thi tsu'en sa'o kuthimejan ndatsjexin nunthe

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Kuthimejan sabinthekji na ngain jnanchjan di'in Ntha Olivo, ko are Jesús tabe'e nthi'a, chujni bakao tsjétsje'a na kunchie'en na ngain ko ndachro na:

—Ndachjejin ni ra kensa tsu'en thi suixin bendachro. ¿Ko ke'e ruxraago are suixin rukjan si'i inaa ko are undatsjexin nunthe?

⁴ Kuthimejan Jesús ndachro ngain na:

—Tsje'e ra jian ixin xru'in chujni

sinthaya'a ra. ⁵Ixin anto tsjé chujni tsii ko rundachro na: “Ja'an thi Cristo na”, ko sincheye'e na tsjé chujni. ⁶Ja'a ra tsi'in ra ixin jii guerra ko tsi'in ra runichja na ixin jii guerra ngain ikanxin rajna, aro xraon'a ra ixin jamee rugunda tsu'en, aro xra je'a ncha'on are ndatsjexin nunthe. ⁷Ixin naa nunthe tsetuka'o inaa nunthe, ko naa rajna tsetuka'o inaa rajna. Ko ngain tsjé nunthe se'e jintha, chin ko suji tsingi nunthe. ⁸Kain yaa tsu'en ko nandaa tsexinxin thi anto tangi tsu'en chujni.

⁹'Kuthimejan chujni sajon ra na ngain chujni ningaku'an ra ko sinthja ra na ko nasuenxon ra na, ko chujni nguixin nunthe runingaku'an ra na ixin dithikaon ni ra ja'an. ¹⁰Ngain ncha'on te'a tsjé na iruchunthia'a na na ja'an, ikanxion na tsjangi'o choo na ngain ni runingaku'en na ko je'o na runingaku'en choo na. ¹¹Ko are mee tsununxin tsjé chujni rundachro ixin je'e nichja juajnee Ndo Dio aro ndua'a, ko sincheye'e na tsjé chujni. ¹²Ko anto tsjé jian'a se'e, mexinxin tsjé chujni iruthjue'a choo na. ¹³Aro chujni tsinthue'a thi chunthia na ja'an, chujni mee rukjan na inaa chujni narua. ¹⁴Ko thi thetu'an Ndo Dio mee thi jian juajnee ndo ruxraago nguixin nunthe ixin tsunu'e na thi jian juajna ji'i. Kuthimejan ndasitjaan nunthe ji'i.

¹⁵'Mexinxin are sikon ra ngain ni'ngo thi anto thjua'a ko nchejian'a kain, jaña inchin

ndachro Daniel, thi bagayee juajnee Ndo Dio. Thi tsje'e xroon ji'i rugunda tsinxin. ¹⁶Ko are mee xro sinthe ra ngain rajna Judea sathinga ra ngaga'a jna. ¹⁷Ko thi se'e ngata'a nchiandu'a, sania'a siruee thi sinao sasikao. ¹⁸Ko thi se'e ngataon jngi, tsji'a siruee lunthue. ¹⁹Ko, janto tangi tsu'en kain nchrii sinteyaa chjan ko kain nchrii ruchunda chjan tetai ngain ncha'on mee! ²⁰Ko nchetse'en ra ñao Ndo Dio ixin satsinga'a ra ngain kunithjaue kin o ngain ncha'on nchejuga'a ni, ²¹ixin are mee anto tangi tsu'en, ko thi tangi mee bagiku'an ni are nakuexinxin be'e nunthe ji'i, ko isikuen'a. ²²Ko ja Ndo Dio rukanchrjanda rugatho thi tangi tsjé ncha'on, xru'in chujni ruxe'e, aro je'e ndo kuanchrjanda'a ndo batho tsjé ncha'on ixin anto thjue'e ndo chujni je'e ndo kuinchie'e ndo.

²³'Are mee ja chrujan chujni rundathjo ra na: “Nthi'i jii thi Cristo”, o “Nuji'a jii”, ja'a ra dithikaon'a ra. ²⁴Ixin are mee tsununxin tsjé thi rundachro ixin je'e thi Cristo ko tsjé thi rundachro ixin je'e thi dayée juajnee Ndo Dio. Ko sinche'e na tsjé thi chrjuin dikon ni ko tsjé thi xra na'a dikunxin ni, ko ja nchao, kai sincheye'e na chujni ukuinchie'e Ndo Dio. ²⁵Ja'an ubinthanu'a ra kain thi siku'en ji'i. ²⁶Mexinxin ja rundathjo ra na: “Tsjexin ra, ngaga'a jna thi xru'in jii, nthi'a jii thi Cristo”, ja'a ra thji'a ra ditsje'e ra, o ja rundathjo ra na: “Thi

Cristo nthi'i jii ngaxi'in naa nchia", ja'a ra dithikaon'a ra. ²⁷ Ixin xraa are tungixinthe no thi chrinxin ncha'on ko diji thi diataunxin ncha'on, jañaá rukjan si'i inaa, ja'an, thi xii juxin ngajni. ²⁸ Ko thi xrathe tsjé kunthachrjen, nthi'a xraago ixin nthi'a jitsinga naa thi ndadige'en.

Rukjan tsii thi xii juixin ngajni

(*Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36*)

²⁹ 'Ko are tsjexin satho kain thi ncha'on anto tangi mee, kuthimejan ncha'on isinchengasan'a nchaon, kunithjao isinchengasan'a ba, kunutse singuxin ba ngajni ko kainxin thi jii ngajni ruxranga. ³⁰ Kuthimejan tsununxin nthi'a ngajni thi xra na'a dikunxin ra, thi sintha'a ja'an, thi xii juixin ngajni ko kainxin chujni te nguixin nunthe rutsjanga na, ko sikon na na ja'an, thi xii juixin ngajni, si'i inaa ngakjan thjui kunixin jié juachaxin. ³¹ Ko ja'an rurua'an ángel na kunixin naa trompeta ko sanua suji ixin satse kainxin chujnina te nguixin nunthe, thi ni ja'an kuinchiaa.

³² 'Tangi ra ixin thi tu'en nthahigo: Are xesan chaan ntha, ja'a ra unu'a ra ixin ubikunchiaon kunithjaue chrin. ³³ Jañaá kai, are ja'a ra sikon ra kain yaa tsexi'in tsu'en, ja'a ra unu'a ra ixin ja'an uchiao rukjan na si'i inaa. ³⁴ Atho ndua thi rindathjo ra ixin tsuenjan kain ji'i, kuthimejan ndase'en chujni sinthechon are mee.

³⁵ Maski ngajni ko nunthe ndasitjaan, aro thi ja'an ndachrjan jaan siku'en.

³⁶ 'Aro xru'in kensen nu'e ncha'on ko hora are siku'en ji'i, ko xru'in ángel nu'e kai. Je'o Ndo Dio, Ndudaa ná, thi nu'e.

³⁷ 'Jañaá inchin ku'en ngain nchauen Noé, kai jamee tsu'en are si'i ja'an, thi xii juixin ngajni. ³⁸ Ngain ncha'on are xra bitjanxin'a jinda kain chujni; bajine na, bagi'i na, bakuthe'e na ko bagajon na xe'en na bakuthe'e xan. Ko jañaá banche'e na juija ncha'on are Noé bixi'in ngain ntha arca. ³⁹ Ko kuinxin'a na ke'e rugiku'en, juija jinda ko kain na kjuen na nda. Jamee tsu'en kai are si'i ja'an, thi xii juixin ngajni. ⁴⁰ Are mee yoo xii tenche'e xra ngataon jngi, naa xa sitjankjio xa ko inaa xa ndasithu'e xa. ⁴¹ Yoo nchrii teda'o nchra, naa nchra sitjankjio nchra ko inaa nchra ndasithu'e nchra.

⁴² 'Mexinxin ja'a ra chu'en ra kain ncha'on, ixin nua'a ra ke'e hora tsii Nchaa ra. ⁴³ Aro thinxin ra ji'i, ja naa xii chunda naa nchia rukunu'e ke'e hora rukii xiche'e are thie, xinchiandu'a rugejua'a xa ixin rukanchrjanda'a xa thi che'e rugixi'in rukee. ⁴⁴ Mexinxin ja'a ra kai chu'en ra, ixin ja'an, thi xii juixin ngajni si'i inaa, are ja'a ra texraxaon'a ra.

Naa thi nche'e xra jian ko naa thi nche'e xra jian'a

(*Lc. 12.41-48*)

⁴⁵ 'Naa xinche'e xra dithikaon

kain thi ditu'en ko chunxin thi jian, mexinxin xinajonii chunthia xa ngain je'e ixin dithue'e icha ni nche'e xree xa ko ruchjee na sine na are jikininxin. ⁴⁶Ndo Dio sinchenchaon thi nche'e xra ixin are rukjan xinajonii sithja xa jinche'e kain thi bitu'en. ⁴⁷Atho ndua thi rindathjo ra, ixin xinajonii ruchjee xa juachaxin ixin je'e senda kainxin thi chunda xa. ⁴⁸Aro thi ni nche'e xra jian'a, se'e ruxraxaon ixin xinajonii tsi'a xa tuin, ⁴⁹ko tsexi'in xa sinthja xa icha ni ncheka'o xa xra, ko sineka'o xa ko sika'o xa kain thi kuan. ⁵⁰Ko are tsii xinajonii ngain ncha'on are je'e jixraxaon'a ko ngain hora ke je'e nue'a. ⁵¹Xinajonii sinchegatho xa anto tangi, inchin tangi sathu'e kain chujni kunxon ndachro ixin jian aro ndua'a. Ko nthi'a rutsjanga na ko sinetaon neno na.

25

The xanchrii

¹Kai ndachro Jesús:

—Thi thetu'an Ndo Dio nthi'a ngajni mee tsu'en inchin thi binche'e the xanchrii binthekji ngain naa kiai thi kuthe'e na ko bikao xan lamixin chexin aceite, ixin rugichuenxin xan xirukuthe'e. ²Na'o xanchrii jian baxraxaon xan thi runche'e xan ko na'o xan ndusen'a xan thi runche'e xan. ³Xan ndusen'a ke'e banche'e xan, bikao xa lamixi'in xan, aro bikao'a xan yee aceite. ⁴Ko xan jian baxraxaon thi banche'e xan, bikao xan lamixi'in xan ko yee aceite.

⁵Ko xi rukuthe'e daka'a biji xa ko kain xanchrii kjue'e xan kuthachrin cha ko tabinthejua xan.

⁶Kuthimejan inchin ngusine thie kui'in na kuyao naa thi ndachro: “;Ujuui xitsuthe'e, dachrje ra dichuenxin ra xa ngatja nthi'a!”

⁷Kuthimejan kain xanchrii bingathjen xan ko binchegakaon xan lamixi'in xan. ⁸Kuthimejan xan ndusen'a ke'e banche'e xan kjui xan binthendachro xan ngain thi xan baxraxaon jian: “Chjana ni ra nchion aceitea ra ixin lamixin'na na ndatedanga.”

⁹Aro xan jian baxraxaon binthendachro xan: “Na'i, ixin ja'an na sirana'a na aceite ko kai ixin ja'a ra. Icha jian thji ra thi tuchji aceite ko nthi'a the'na ra aceite sunda'a ra.”

¹⁰Aro nguii sakjui xan bike'na xan aceite, juui xitsuthe'e. Ko xan jiche lamixi'in bixinka'o xan xirukuthe'e ngain thi jii kiai ko kuejee na nchia. ¹¹Kuthimejan binthekii thi xan bike'na aceite ko binthendachro xan: “Nthatsa'an ra ñao danthjena ni ra nchia.”

¹²Aro xi tsuthe'e ndachro xa: “Chunxin'a ra.”

¹³Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁴'Thi thetu'an Ndo Dio nthi'a ngajni, mee inchin naa xinajni, sarukji kjin ko bayee ni nchexree xa ko bajon xa tumii xa ixin rugithuenda na tumi.”

¹⁵Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁶Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁷Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁸Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁹Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

²⁰Kuthimejan Jesús ndachro: —Chu'en ra kain ncha'on ixin nua'a ra ke'e ncha'on ko ke'e hora rukjan si'i ja'an, thi xii juixin ngajni.

¹⁵ 'Ngain naa xinche'e xra bajon xa na'o no_ tumi, ko ngain inaa bajon xa yoo no_ tumi, ko ngain inaa bajon naa no_ tumi. Kuthimejan xinajni sakjui xa kjín.

¹⁶ Ko xinche'e xra bayée thi na'o no_ tumi, binchenche'e xa tumi xra ko bacha xa ina'o no_ tumi. ¹⁷ Ko xraje'o binche'e thi bayée thi yoo no_, ko kai bacha iyoo no_ tumi. ¹⁸ Aro thi bayee naa no_ tumi, binchechjian naa thue ko kjuabaa tumii xinajni.

¹⁹ 'Batho tsjé ncha'on, kuthimejan kjan xinajni ni nche'e xra te'i ko bayee xa na_ ixin ndachro na_ ke'e binche'e na_ kunixin tumii xa. ²⁰ Ko sa'o biji thi bayée na'o no_ tumi, ko bajon ina'o no_ tumi, ko ndachro ngain xa: "Nchana, suixin chjana na'o no_ tumi ko digaye'e ina'o no_ tumi bacha ja'an." ²¹ Xinajni ndachro xa ngain: "Atho nchao jii, ja'a naa thi nche'e xra jian ko nche'e kain thi ditu'an. Ja'a atho jian binche'e ngain thi tsjé'a tumi chja'a, mexinxin jai ruchja'a icha tsjé. Xrakui dixi'in nchiania ko ruchaa ná." ²² Kuthimejan kunchie'en thi nche'e xra bayée thi yoo no_ tumi, ko ndachro: "Nchana, suixin chjana yoo no_ tumi, ko daye'e iyoo no_ tumi bacha ja'an." ²³ Xinajni ndachro xa ngain: "Atho nchao jii, ja'a naa thi nche'e xra jian ko nche'e kain thi ditu'an. Ja'a atho jian binche'e ngain tumi tsjé'a chja'a, mexinxin jai ruchja'a icha tsjé. Xrakui dixi'in nchiania ko ruchaa ná." ²⁴ Aro thi nche'e xra bayée thi nakua no_ tumi, ndachro

ngain xinajni: "Ja'an nuna ixin suixin anto cha ansean ko datsiin thi suixin bikenga'a ko dikjejo thi tsee suixin binchenche'a xra. ²⁵ Mexinxin ja'an xraon na ko kjuabaa tumia, aro nthi'i jii tumia." ²⁶ Xinajni ndachro xa: "Ja'a naa ni nche'e xra jian'a ko atho sa'a. Ja_ benu'a ixin ja'an datsiin thi ja'an kuenga'a ko thjejo thi tsee xru'in ncha'on binthantha'a xra, ²⁷ mexinxin icha jian ja'a rugikaan tumina ngain nchia nchenche'e na_ tumi xra, ko are ja'an rukjan na, rugayaa tumina kunixin thi rugacha tumi." ²⁸ Ko ndachro xinajni ngain ni te nthi'a: "Dantsje'e ra xa thi naa no_ tumina chunda xa ko dajon ra tumi ngain thi jichunda the no_ tumi. ²⁹ Ixin thi uchunda, kjan sayée icha ko ruchunda icha. Ko thi xru'in chunda, maski tsjé'a chunda, xra sachrje'e. ³⁰ Ko thi nche'e xra xru'in xree, dikaan ra ngain thi naxin xe'e, nthi'a_ thi rutsjanga ko sinetaon neno."

Nguii nunthe sue'en jie

³¹ 'Ko ja'an, thi xii juixin ngajni, si'i inaa kunixin jié juachaxin kunixin kain angelna, are mee tasari'i ngain nthaxintaunna kunixin jié juachaxin. ³² Ko chujni te nguixin nunthe ruxrathe na_ ngathexin kon na, ko santsjenda na_ inchin nche'e thi thingaria kuleko are dantsjenda kuleko te ngayee kuthentso. ³³ Ko sakee kuleko no rajianxin ko kuthentso no rajngunxin. ³⁴ Kuthimejan thi Rey rundachro ngain chujni te no

rajianxin: “Xrakui ra, ja'a ra xro ubinthanchaon ra ndudana, ko daye'e ra thi je'e ndo thetu'an ndo, thi ubechjian ndo are nakuexinxon kunchjian nunthe. ³⁵ Ixin ja'an be'en na jintha, ko ja'a ra chjana ra thi juine ko be'en na jinda ko ja'a ra chjana ra thi bi'i, ja'an bakji ngain rajna xraa chujni je'a nunthe'e ko ja'a ra chjana ra nchia thi barichixi'in. ³⁶ Ja'an xru'in luntho barichunda, ko ja'a ra chjana ra luntho baringa'a, ja'an kunina ko ja'a ra basutsjena ra, ja'an biaxinna ngain ndu'a xiiso, ko ja'a ra basutsjena ra.”

³⁷ Kuthimejan chujni jian rundachro na: “¿Kensa bikon ná ixin suixin be'en jintha ko chja'a ra benthe ko kensa bikon ná ixin suixin be'en jinda ko chja'a ra jinda? ³⁸ ¿Ko kensa bikon ná ixin suixin bakji inchin chujni jee nunthe'e, ko ja'an ná chja'a ra nchia barichixi'in, ko kensa barichunda'a luntho ko ja'an ná chja'a ra luntho? ³⁹ Ko kensa bikon ná ixin suixin kuni'a o bari'i ngaxi'in ndu'a xiiso ko jaan basutsja'a ra?” ⁴⁰ Ko xirey sathe'e xa “Ndua thi rindathjo ra ixin kain thi jian binche'e ra ngain chujni nandaa jidithikaon na maski chujni mee xraa renthe'a na, aro thi jian binche'e ra ngain na, ruchro ixin ngajin na binche'e ra.”

⁴¹ Kuthimejan xirey rundachro xa ngain chujni te no rajnguxin xa: “¡Sathjixin ra ngajin, ja'a ra chujni jian'a! ¡Sathji ra ngathe xru'i danga'a, kunchjian ixin nchiijin ko

kain angeel. ⁴² Ixin ja'an be'en na jintha ko ja'a ra chjana'a ra thi juine, be'en na jinda ko chjana'a ra thi bi'i. ⁴³ Ja'an bakji inchin chujni jee nunthe'e, ko ja'a ra chjana'a ra nchia thi barichixi'in. Ja'an barichunda'a lunthuna, ko ja'a ra chjana'a ra luntho baringa'a. Ja'an kunina ko biaxinna ngain ndu'a xiiso ko ja'a ra basutsjena'a ra.”

⁴⁴ Kuthimejan je'e na rundachro na: “Nchana, ¿kensa bikon ná ixin suixin be'en jintha o be'en jinda, o inchin chujni jee nunthe'e, o kensa bikon ná ixin suixin barichunda'a lunthua, o kensa suixin kuni'a, o biaxi'an ngain ndu'a xiiso ko ja'an ná kjuengijna'a ra?” ⁴⁵ Ko xirey rundachro xa: “Ndua thi rindathjo ra, ixin binao'a ra kjuengijna ra chujni nandaa jichunthia na ko xraa renthe'a na, mee ruchro ixin ja'a ra kjuengijna'a ni ra ja'an.”

⁴⁶ Mexinxin chujni binche'e jian'a tsji na ngathe xru'i danga'a, ko chujni jian rukjan na inaa chujni narua thi xru'in ncha'o tsjexin.

26

Chujni kjuathexin na ixin suen na Jesús

(*Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53*)

¹ Are Jesús juexin ndachro kain yaa, je'e ndachro ngain chujni bakao:

² —Inchin ja'a ra unu'a ra, nthi'i yoo ncha'on tsii thi kiai di'in pascua ko ja'an, thi xii juixin ngajni, rutse na na ko tsenganito na na ngain nthacruz.

³ Ko ngain kiai mee kain xidaana thetu'an ngain icha xidaana ko kain xitjaago ley ko kain ni thetu'an rajna xrathe na ngain nchia thetuanxin Caifás, xidaana icha renthe. ⁴ Ko nthi'a kjuauthexin na kexreen sincheye'e na Jesús ixin rutse na ko nasuexon na. ⁵ Aro binthendachro na:

—Sintho'a ná ji'i ngain ncha'on kiai ixin tsuñao'a ni rajna.

Naa nchrii kuinthjithe ndaxrajni jaa Jesús

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶ Are Jesús xra be'e ngain rajna Betania ngain nchiandu'a Simón thi banchegi'in na thi leproso, ⁷ nthi'a kunchie'en naa nchrii bikao naa ndaxrajni anto renthe ko thi jiria nda dikunchjianxin juxon xro marmol ko je'e nchra kuinthjithe ndaxrajni ngata'a jaa Jesús, are jine. ⁸ Are chujni bakao Jesús bikon na ji'i, guñao na ko kuexi'in na ndachro na:

—¿Unda kuxinkua ndaxrajni yaa? ⁹ Ixin icha nchao rukuchji ndaxrajni yaa ixin tsjé tumi ko rukjengijnanxin na chujni nua.

¹⁰ Jesús kui'in mee ko ndachro ngain na:

—Unda jañaa techro ra ko ncheñao ra nchrii ji'i? Ixin thi binche'e nchra ngajin anto jian.

¹¹ Ixin chujni nua kain ncha'on sinthe na गया'a ra, aro ja'an kainxin'a ncha'on sari'i गया'a ra.

¹² Thi binche'e nchrii ji'i, are je'e nchra kuinthjithe na nchra

ndaxrajni, mee kuinga na nchra ixin ruxrabaxin na. ¹³ Atho ndua thi ja'an rindathjo ra ixin nguii thi sikekin na thi jian juajna ji'i, kai rundachro na thi binche'e nchrii ji'i, ixin jañaa ruxraxaunxin na nchra.

Judas bindachro ixin rutse na Jesús

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴ Kuthimejan Judas Iscariote naa thi theyoo chujni bakao Jesús, kjui bitsje'e kain xidaana icha renthe, ¹⁵ ko ndachro ngain xa:

—¿Kie'en tumi ruchjana ra ko rundathjo ra kexreen sinche'e ra ixin rutse ra Jesús?

Kuthimejan je'e xa kjuenge'e xa 'na kan ko the tumi dikunchjianxin chia plata. ¹⁶ Ko are ma'o Judas kuexi'in kjuee kexreen runche'e ixin rutse na Jesús.

Jesús bineka'o thi theyoo chujni bakao

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷ Nchaon sa'o thixinxin kiai are bajine na niuthja baganke'a na thi denxin ncho'o, thi theyoo chujni bakao Jesús kunchie'en na ngain je'e ko banchiangi'i na:

—¿Thino sinthachjianxin ná thi sunthexin ná kiai pascua?

¹⁸ Jesús ndachro ngain na:

—Thji ra rajna Jerusalén, ngain nchiandu'a thi xii ja'a ra uchunxin ra ko ndache ra: “Xitjaago ndachro: uchiao juii ncha'on ndase'en na, ko ngain nchiandui

sinenxin kiai pascua kunixin chujnina.

¹⁹ Ko bithikaon na ko binche'e na inchin kuetu'an Jesús, ko nthi'a binchechjianxin na thi rujine na ngain kiai pascua.

²⁰ Ko are ndakunaxin xe'e Jesús tabe'e ngain nthanchaon kunixin ni theyoo chujnii bakao. ²¹ Ko are tatene na, je'e ndachro ngain na:

—Atho ndua thi rundathjo ra ixin naa ra rundache ra chujni kexreen rutse na na.

²² Kuthimejan kain na anto binthechiin na ko nanaa na kuexi'in na banchiangi'i na Jesús ko ndachro na:

—¿Nchana a ja'an sintha'a mee?

²³ Ko Jesús ndachro ngain na:

—Naa thi rineki'an ngain laato, mee thi rundache chujni kexreen rutse na na. ²⁴ Ja'an, thi xii juixin ngajni, se'en na inchin ndachro ngain Xruen Ndo Dio, aro anto tangi tsu'en thi rundache chujni kexreen rutse na na. Icha jian chujni mee rukunkji'a.

²⁵ Kuthimejan nichja Judas, thi tsjaago kexreen rutse na Jesús, ko je'e ndachro ngain Jesús:

—Suixin ke tjaago, ¿a ja'an?

Jesús ndachro ngain:

—Jaan, ja'a.

²⁶ Are tatene na, Jesús kuaa niuthja ko kuexruxi'in Ndo Dio, ko kunchjenga nio, kuthimejan bajon nio ngain thi theyoo chujni bakao, ko ndachro ngain na:

—Tse ra ko jinthe ra, ji'i nthao'na.

²⁷ Kuthimejan kuaa thi jiria vino ko kuexruxi'in Ndo Dio, ko bajon

ngain na ko ndachro:

—Kain ra di'i ra vino ji'i, ²⁸ ixin ji'i jnina, thi tsunchjianxin inaa trato narua ngain Ndo Dio. Ko jnina singo jni ixin ruxengaxin 'na thi jian'a nche'e tsjé chujni. ²⁹ Aro rindathjo ra ixin ja'an irukjan'a na si'i ndee tho uva, tsija ncha'on are si'i vino naruaxin ngajin ra nthi'a thi thetu'an ndudana.

Jesús ndachro ixin Pedro rundachro ixin chunxin'a je'e

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ko are juexin binthetsje na himno, sabinthekji na ngain jnanchjan di'in Ntha Olivo. ³¹ Ko nthi'a Jesús ndachro ngain na:

—Kain ra sinthechi'in ra ko tatsinthunna ni ra, ixin ngain xruen Ndo Dio ndachro: “Nasuenxon thi thingaria kuleko, ko kain kuleko ruchjekee ba.” ³² Ko are ja'an ruxechon na, ja'an sitau'an ra nthi'a ngain rajna Galilea.

³³ Kuthimejan Pedro ndachro ngain Jesús:

—Maski kainxin na tatsinthu'a na, aro ja'an na'i.

³⁴ Kuthimejan ndachro Jesús:

—Ja'an ndua rindathjo ixin ngain thie ji'i, xra rutsje'a kunthaxichia ko ja'a uninxin nthi'a rundachro ixin chunxin'a na.

³⁵ Pedro ndachro:

—Maski nasuenxunna na inchin se'en suixin, aro rundachrjan'a ixin chunxin'a.

Ko xraje'o nichja ni ikainxin

bagakao Jesús.

Jesús nichjee Ndo Dio ngain Getsemaní

(*Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46*)

³⁶ Kuthimejan Jesús kunixin chujni bakao biji na ngain naa jngi di'in Getsemaní, ko nthi'a Jesús ndachro ngain na:

—Nthi'i dinthe ra ko chunna ra ixin ja'an sinichjaa Ndo Dio.

³⁷ Ko Jesús sabikao Pedro ko kayui xe'en Zebedeo, ko kuexi'in kunu'e naa juachjaon anto suji ngain anseen. ³⁸ Kuthimejan je'e ndachro:

—Ja'an tununa ngain ansenna naa juachjaon anto suji ko tununa ixin ndase'en na. Dithu'a ra nthi'i ko dintechn'a ra.

³⁹ Ko Jesús sakjui nchion icha kjin ko nthi'a bekjanta'a nunthe, ko nichjee Ndo Dio, ko ndachro:

—Suixin ndudana, ja nchao, tanchrjanda'a na satho thi anto tangi tsunna; aro tsuen'a inchin ja'an rina'o, tsu'en inchin suixin rinao.

⁴⁰ Kuthimejan je'e kjan ngain thi nii chujni bikao, ko are je'e biji nthi'a, je'e na utadinthejua na. Ko ndachro ngain Pedro:

—¿Akuixian'a ra tabinthetsje'e ra ngajin na naa hora? ⁴¹ Tadintetsje'e ra ko nchetse'en ra ñao Ndo Dio ixin xru'in thi jian'a sita'a ra. Ndua, espiritua ra tajichue'on ke'e suku'en, aro nthau'a ra suji'a nthao.

⁴² Ko yuxin nthi'a je'e kjan nichjee Ndo Dio ko ndachro:

—Suixin ndudana, ja chro'a sinche'e ixin ja'an satho'a ngain thi anto tangi ji'i, tsu'en inchin suixin rinao.

⁴³ Kuthimejan je'e kjan ko bithja na tatejua na inaa ixin jmakon na ikuixin'a ixin kuthachrin. ⁴⁴ Jesús nthi'a kuinthu'e na ko ji'i nthi'a ninxin kjan binichjee Ndo Dio ko xraje'o ndachro. ⁴⁵ Kuthimejan kjan ngain na inaa ko ndachro ngain na:

—¿Axra tatechn ra ko tenchejuga'a ra? Ujuui hora ixin ja'an, thi xii juixin ngajni, sinchechie'en na ngaa raa chujni jian'a. ⁴⁶ ¿Dingathjen ra sachji ná, ixin ujuii thi ndachro kexreen rutse na na.

Tse na Jesús

(*Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11*)

⁴⁷ Jesús xra jaña jindachro are ujuii Judas, naa ni theyoo bakao, ko juia'o anto tsjé chujni teyaa na espada ko nthaa, ixin xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko ni thetu'an ngain rajna, ni mee ni rua'an kain chujni te'i. ⁴⁸ Judas, thi bindachro kexreen rutse na Jesús, mee udindachro ngain kain chujni juia'o:

—Thi ja'an tsetuxin ixin ruchja'a juajna, je'e mee Jesús, tse ra ko sathji'o ra.

⁴⁹ Kuthimejan je'e Judas kunchie'en ngain Jesús ko ndachro:

—¿Cha'a suixin ke tjaago!
Ko kuetuxin. ⁵⁰ Jesús ndachro ngain Judas:

—Ja'a, ¿Ke'e juixin nthi'i?

Kuthimejan kain chujni kjui kunchie'en na ko tse na Jesús.

⁵¹ Aro naa ni theyoo bakao Jesús bantsje espadee ko kunchriji'in ndatsjuen naa xinche'e xree xidaana icha renthe. ⁵² Kuthimejan ndachro Jesús ngain:

—Thenchji'an espadaa. Ixin kain chujni tjayaxin kunixin espada, kunixin espada senxin kai. ⁵³ ¿Anua'a ixin ja'an nchao rundathjan ndudana ko je'e ndo jaxon nchao ruruanna setenta y dos mil ángel? ⁵⁴ Aro jamee ruku'en, ¿kexreen siku'en thi jitaxin xruen Ndo Dio? Ixin ngain xroon jitaxin ixin ji'i rugunda siku'en.

⁵⁵ Kuthimejan Jesús ndachro ngain kain chujni:

—¿A ujui'i ra kunixin espada ko nthaa ixin bitse ni ra, inchin ja rukji naa xiche'e? Kain ncha'on bari'i ngaya'a ra ixin banthakua'an ra ngain ni'ngo icha renthe ko tse'a ni ra. ⁵⁶ Aro kain ji'i jitu'en, ixin sikuenxin kain thi dikjin ni bagayee juajnee Ndo Dio ngain xruen ndo.

Kuthimejan kain chujni bakao Jesús ndakuinthu'e na je'o ko sakuinga na.

Jesús ngathexin kon ni nche'e jie

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Kain ni tse Jesús sabikao na ngain nchiandu'a Caifás, xidaana icha renthe, ko nthi'a dixrathe kain xitjaago ley ko kain xithetu'an

ngain rajna. ⁵⁸ Ko Pedro kjin jiruexin ko biji ngain patiué nchiandu'a Caifás. Nthi'a bixi'in Pedro ko tabe'e ngayee xitenda nchia ixin rugikon kexreen rukjexinxin kain ji'i.

⁵⁹ Kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana, kain xithetu'an ngain rajna ko kain xinche'e jie ngain ni'ngo kjuee xa chujni ixin runichja na thi ndua'a ixin Jesús ixin naruguenxon xa. ⁶⁰ Aro xru'in ni bithja xa, maski anto tsjé chujni kunchie'en ixin ndachro na thi ndua'a ixin Jesús. Kuthimejan binthekunchie'en yoo chujni nichja thi ndua'a ixin Jesús. ⁶¹ Chujni mee ndachro:

—Xii ji'i ndachro xa: “Ja'an nchao tsunxanthe ningue Ndo Dio, ko ngain ncha'on ninxin tsje'na sinthachjian ningo.”

⁶² Kuthimejan bingathjen xidaana icha renthe ko ndachro xa ngain Jesús:

—¿Axru'in sathe'e? ¿Andua thi ndachro chujni te'i ixin ja'a?

⁶³ Aro Jesús xru'in ndachro. Kuthimejan ndachro xidaana icha renthe:

—Ja'an rithetu'an ixin Ndo Dio, ndo jichon, ndachjejin ni ra andua ja'a thi Cristo, thi xe'en Ndo Dio.

⁶⁴ Jesús ndachro:

—Jaan, inchin ja'a ndachro. Ko kai rundathjo ra ja'a ra ixin sikon ni ra ja'an, thi xii juixin ngajni, sari'i ngain rajianxiin Ndo Dio thi chunda kainxin juachaxin, ko sikon ni ra si'i ngakjan thjuui ngajni.

⁶⁵ Kuthimejan xidaana icha renthe kuinchje lunthue xa ixin guñao xa ko ndachro xa:

—Xii ji'i nichja xa jian'a ixin Ndo Dio. ¿Ke'e icha rugundaa ná runichja chujni ixin thi binche'e xa? Ja'a ra ukui'in ra thi jian'a nichja xa. ⁶⁶ ¿Ke'e xraxaon ra?

Kain na ndachro na:

—Jikininxin se'en xa.

⁶⁷ Kuthimejan kanxion na kjuanito na ndathee na ngakon Jesús ko xrangii na thon, ko ikanxion na xrangii raa na ngakon.

⁶⁸ Ko ndachro na ngain:

—Aja'a thi Cristo, ¿datsue'en kensen bintja!

Pedro ndachro ixin je'e chunxin'a Jesús

(*Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹ Are Pedro tajii nduja ngain patio, kunchie'en ngain je'e, naa nchrinche'e xree xidaana icha renthe ko ndachro nchra:

—Ja'a kai bakji'o Jesús, thi juixin rajna Galilea.

⁷⁰ Aro ngathexin kon kain ni te nthi'a, Pedro ndachro:

—Nuna'a ke'e rindachjejin na.

⁷¹ Kuthejan Pedro sajithji thi dachrxexin ni ngain patio, ko bikon inaa nchrinche'e xree xidaana, ko ndachro nchra ngain ni te nthi'a:

—Xii ji'i kai bakao xa Jesús, thi juixin rajna Nazaret.

⁷² Pedro ndachro:

—Ja'an chunxin'a xii yaa.

⁷³ Kuthimejan kain ni te nthi'a kunchie'en na ngain Pedro ko

ndachro na:

—Jaan, ndua, ja'a kai naa chujnii Jesús ixin datsuanxin ni ra kexreen nichja ra.

⁷⁴ Kuthimejan Pedro banchia rugetsingata'a chrujan thi jian'a ko ndachro:

—Nduaxin chunxin'a xii yaa.

Ko tuenxion tsje kunthaxichia.

⁷⁵ Kuthimejan Pedro xraxaon thi ndachro Jesús ngain je'e: “Xra rutsje'a kunthaxichia ko ja'a uninxin nthi'a urundachro ixin chunxin'a na.” Kuthimejan Pedro bachrxexin nthi'a ko anto tsjanga.

27

Bikao na Jesús ngain Pilato

(*Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32*)

¹ Are ubingasaan kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko kain xithetu'an ngain rajna kjuathexin na kexreen sinche'e na ixin nasuenxon na Jesús.

² Kuthimejan kuia na Jesús ko bikao na ngain Poncio Pilato, thi baketu'an nunthe Judea.

Ndabe'en Judas

³ Ko are Judas, thi kjuaago ixin tse na Jesús, kunu'e ixin nasuenxon na Jesús, je'e chrjuin'a kunu'e ixin thi jian'a binche'e, ko bikunkjan thi tumi dikunchjianxin chia plata ngain xidaana thetu'an ngain icha xidaana ko ngain xithetu'an rajna, ⁴ ko ndachro ngain xa:

—Ja'an jian'a bintha'a ixin bindathjo ra kexreen tse ra naa xii thi nasuenxon ra ko xru'in jika.

Aro je'e xa binthendachro xa ngain Judas:

—Mee, ¿ja'an ná ke'e ndusenna ná? ¡Yaa ja'a nu'a!

⁵ Kuthimejan Judas kjua tumi ngaxi'in ni'ngo, ko sakjui bikethedungi'i thusin naa jino ko berianda ko ndabe'en.

⁶ Ko kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana, batse xa tumi ko ndachro xa:

—Chro'a sake'e ná tumi ji'i ngain thi tumi dajon chujni ngain ni'ngo, ixin tumi ji'i xengaxin 'na jni.

⁷ Kuthimejan kjuathexin choo xa ixin tumi mee kuenanxin xa naa nunthe di'in nunthe'e thi nchechjian chi, ixin nthi'a tsjabaa na chujni je'a rajnee na.
⁸ Mexinxin jngi mee, jai xradi'in, Jngi'i Jni. ⁹ Jañaá bikuenxin thi dindachro Jeremías, thi bagayee juajnee Ndo Dio: “Kuaa na nii kan tumi dikunchjianxin chia plata, ko tumi mee kjuenga 'na chujni Israel ixin je'e. ¹⁰ Ko tumi mee kuenanxin na jngi di'in, jngi'i thi nchechjian chi, jañaá inchin kuetunna Nchana.”

Jesús ngathexin kon Pilato

(*Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38*)

¹¹ Ko are Jesús be'e ngathexin kon xigobernador, xibi'in Pilato, ko je'e xa banchiangi'i xa Jesús ko ndachro xa:

—¿Aja'a thi Rey ixin chujni judío? Jesús ndachro ngain xa:

—Jaan, inchin ja'a rindachro.

¹² Ko are kain xidaana baketu'an

ngain icha xidaana, ko kain xithetu'an ngain rajna tenichja xa thi ndua'a ngathexin kon Jesús, je'e xru'in ndachro. ¹³ Kuthimejan Pilato ndachro ngain Jesús:

—¿Athin'a kekaa thi jitjangiixin na?

¹⁴ Aro Jesús xru'in bathe'e, ko Pilato anto kuise'en ko ibenue'a ke'e runche'e.

Chujni banchia ixin Jesús se'en

(*Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16*)

¹⁵ Ko ngain kain kiai Pascua xigobernador bakanchrjanda xa naa thi teaxi'in ko ni rajna bakinchie'e kexe'e thi bakanchrjanda xa. ¹⁶ Ko ngain ncha'on mee be'e ngaxi'in ndu'a xiiso naa xi bi'in Barrabás, ko tsjé chujni bechunxin. ¹⁷ Ko are xrathe tsjé chujni, Pilato banchiangi ngain chujni ko ndachro:

—¿Kense rinao ra tsanchrjanda satsji: a Barrabás o Jesús, thi di'in Cristo?

¹⁸ Ko Pilato ubenu'e ixin juachue'e bechunda kain xidaana, mexinxin bajunxin xa Jesús ngain je'e.

¹⁹ Ko are Pilato tajita'a nthaxintauen thi banchexin jie, chri'i rue'en nchra naa juajna thi dindachro nchra: “Dixinthe'a ngain xii jian yaa, ko ixin je'e xa ja'an anto chrjuin'a kuxinanxin jai.”

²⁰ Aro kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko xithetu'an ngain rajna ndache xa chujni ixin rundachro na ixin Barrabás thi sachrjexin ndu'a xiiso ko Jesús thi

ruge'en. ²¹ Ko Pilato banchiangi ngain na inaa ko ndachro:

—¿Kexe'e thi rinao ra tsanchrjanda satsji?

Ko kain na ndachro na:

—Barrabás.

²² Pilato banchiangi ngain na inaa ko ndachro:

—¿Ke'e sintha'a ngain Jesús, thi di'in Cristo?

Kain na ndachro na:

—¿Thenganito xa nthacruz!

²³ Kuthimejan Pilato ndachro ngain na:

—Aro, ¿ke'e jian'a binche'e?

Ko je'e na kjan na ndachro na seen inaa:

—¿Thenganito xa nthacruz!

²⁴ Are Pilato bikon ixin chro'a na ixin Jesús sarukji, ko bikon ixin kain na anto teduñao na, Pilato kuetu'an juui jinda ko kunthi raa ngathexin kon kainxin chujni te nthi'a ko ndachro:

—Ja'an ixru'in chunda ke'e sikon ixin se'en xii ji'i, ixin je'e xa xru'in jian'a binche'e xa. Yaa ja'a ra nu'a ra.

²⁵ Ko kainxin chujni ndachro na:

—¿Ja'an ná kunixin xan'na ná, setsingata'a ná ixin se'en xii yaa!

²⁶ Kuthimejan Pilato bantsje Barrabás ko kuanchrjanda sakjui, ko kuetu'an bintja na Jesús, kuthimejan Pilato bajon Jesús ixin kuenganito na nthacruz.

²⁷ Kuthimejan xisoldadue Pilato bikao xa Jesús ngain nchia dinthe xisoldado, ko xrathe kainxin xisoldado ngandajin Jesús.

²⁸ Kuthimejan bantsje'e xa lunthue

Jesús ko binchetsaa xa naa luntho jatse. ²⁹ Ko binchekjinga xa Jesús naa nthancha'a dikaa xa, ko binchetse xa naa nthaa ngain rajianxin. Kuthimejan

binthethuxin xa ngathexin kon Jesús, ko kjuanua xa ko ndachro xa:

—¿Thjengijna ni ra, ja'a thi thetu'en ni judío!

³⁰ Kai kjuanito xa ndathee xa ko kuaa xa nthaa binchetse xa, ko nthaa yaa xrangixin xa jaa Jesús.

³¹ Ko are juexin kjuanua xa, bantsje'e xa luntho jatse binchetsaa xa ko binchengaa xa lunthue. Kuthimejan sabikao xa ixin kuenganito xa nthacruz.

Kuenganito xa Jesús ngain nthacruz

(*Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27*)

³² Ko are tedachrjekauxin xa Jesús nthi'a, betan xa naa xii bi'in Simón, thi dikixin rajna Cirene; ko binchekame xa nthacruz jidikao Jesús.

³³ Ko bijika'o xa Jesús kunixin Simón ngain thi di'in Gólgota, ko ji'i ruchro Thi Jii Nthaluro Jaa Chujni. ³⁴ Nthi'a binao xa runchegi'i xa Jesús ndavinagre jithekjan ndachika anto tsja. Aro Jesús kjuengayaxin ko ichro'a bi'inda.

³⁵ Ko are kuenganito xa Jesús ngain nthacruz, kain xisoldado tsuntaon xa ixin kensen rugithue'e lunthue Jesús. Ko ja'naa bikuenxin thi dindachro thi bagayee juajnee

Ndo Dio: “Ko tsuntaon na_̄ ixin chjeyexin na_̄ lunthuna.”

³⁶ Kuthimejan tabinthe xa nthi'a_̄ ixin binthenda xa Jesús. ³⁷ Ko ngadathexin jaa Jesús kuiin xa naa thi dikjin xa, thi jitaxin unda jinganito nthacruz, ko ndachro: “Xii ji'i Jesús, thi thetu'en chujni judío.”

³⁸ Kai yoo xiche'e kuenganito na_̄ nthacruz chrikee Jesús, naa xa be'e no rajnguxin Jesús ko inaa xa no rajianxin. ³⁹ Ko kain ni bagatho nthi'a_̄ banchengithjen na jaa na_̄ ko banichja na_̄ jian'a ixin Jesús. ⁴⁰ Ko bandachro na:

—Ja'a, thi ndachro ixin rukunxanthe ni'ngo icha renthe ko ngain ncha'on ninxin rukjan runchechjian ni'ngo inaa, danianxin nthacruz, ja_̄ ndua ja'a xe'en Ndo Dio.

⁴¹ Ko kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana, xitjaago ley, xifarixeo ko kain xithetu'an rajna kjuanua xa Jesús ko ndachro xa:

⁴² —Je'e nchao kjuengijna icha chujni, aro je'e chro'a danianxin nthacruz. Ja_̄ ndua je'e thi thetuan ná, ncho dañianxin ngain nthacruz ko suthikaon ná je'e. ⁴³ Je'e chunthia ngain Ndo Dio; Ndo Dio ncho thjengijna, ja_̄ ndua thjue'e ndo, ixin je'e ndachro: “Ja'an xe'en Ndo Dio na.”

⁴⁴ Kai kayui xiche'e tenganito nthacruz chrikee Jesús, kai kjuanua xa.

Be'en Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵ Kuthimejan ngusine ncha'on kuexi'in kunaxin xe'e nguixin nunthe ko batho nii hora kuthimejan bingasaan. ⁴⁶ Ko inchin las tres Jesús kuyao suji ko ndachro:

—Elí, Elí ¿lama sabactani?, ji'i ruchro: Ndo Diuna, Ndo Diuna, ¿unda ndakuinthunna ja'on?

⁴⁷ Ko kanxion xii te nthi'a_̄ kui'in xa mee ko ndachro xa:

—Xii ji'i jidayee xa Elías.

⁴⁸ Ko naa thi xii te nthi'a_̄ kuinga biruee xa naa thi datse jinda inchin chjon. Ko xrangi xa vinagre ko kuenkjin xa kon naa nthaa. Kuthimejan tsiin xa nui ngain ru'a Jesús ixin rugi'i. ⁴⁹ Aro xikanxion ndachro xa:

—Tanchrjanda, sukon ná andua tsii Elías tsjengijna.

⁵⁰ Jesús kjan kuyao suji inaa, ko ndabe'en. ⁵¹ Ko are mee thi manta bethua ngaxi'in ni'ngo icha renthe, nui kuexinxin bichjenga manta, ko kuingi nunthe ko bichjenga thjao.

⁵² Ko tsjé chinthi thi xrabaa chujni chunthia Ndo Dio, xiree chinthi ko kjan xechon na. ⁵³ Ko xechunja Jesús, kuthimejan bachrjexin na_̄ nchinthi'i na_̄ ko binthekji na_̄ ngain rajna Jerusalén. Nthi'a_̄ anto tsjé chujni bikon na_̄ ixin je'e na_̄ xechon na.

⁵⁴ Ko xithetu'an naa renkia xisoldado ko icha xitenda Jesús, are binthegikon xa kuingi nunthe ko kain thi jitu'en, anto binthexraon xa ko binthendachro xa:

—Jaan, ndua xii ji'i xe'en Ndo Dio.

⁵⁵ Ko tsjé nchrii barue Jesús juixin rajna Galilea ixin bakjengijna Jesús, kjínxin tatetsje'e nchra thi jitu'en. ⁵⁶ Nthi'a be'e María Magdalena, María, thi janee Jacobo ko José, ko kai be'e janee kain xe'en Zebedeo.

Kjuabaa na Jesús

(*Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42*)

⁵⁷ Are kuexi'in kunaxin xe'e, juui naa xii anto tsje tumi bechunda ko bi'in José, naa xijuixin rajna Arimatea, ko je'e xa kai barue xa Jesús. ⁵⁸ Ko José kjui bitsje'e Pilato ko banchie'e juachaxin ixin sasikao Jesús. Kuthimejan Pilato kuetu'an rugajon na Jesús. ⁵⁹ Ko José binchegania Jesús ko kuensia naa manta thjua. ⁶⁰ Ko bikaan ngain naa chinthi narua thi je'e kuetu'an kunchjian ngado'o naa thjao. Kuthimejan je'e kuejee chinthi mee kunixin naa xro jié, ko sakjui. ⁶¹ Ko María Magdalena ko inaa María tabinthe na ngandangii chinthi.

Xisoldado binthenda nchinthi'i Jesús

⁶² Ko nduexin, sábado, kain xidaana baketu'an ngain icha xidaana ko kain xifariseo binthekji xa bitsje'e xa Pilato, ⁶³ ko binthendachro xa:

—Suixin, ja'an ná xraxa'on ná ixin thi xii banichja thi ndua'a, ndachro: “Ngain ncha'on ninxin ja'an ruxechon na.” ⁶⁴ Mexinxin ja'an ná rina'o ná ixin suixin rua'an kanxion xisoldado sinthenda xa thi je'e jixrabaa, ruxethjaja thi nii

ncha'on, ixin chujnii bakao tsji na thie ko sikee na Jesús. Kuthimejan rundache na icha chujni ixin je'e xechon, ko ja ji'i tsu'en, ji'i icha ndua'a ke thi uku'en.

⁶⁵ Pilato ndachro ngain xa:

—Yaa chunda ra kanxion xisoldado. Thji ra ko jian theje'e ra chinthi inchin ja'a ra nu'a ra.

⁶⁶ Kuthimejan sabinthekji na ko kuejee na jian chinthi kunixin naa xru'e ngain xro jiree chinthi. Ko nthi'a kuinthu'e na xisoldado ixin binthenda xa.

28

Xechon Jesús

(*Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10*)

¹ Are batho ncha'on nchejuga'a ni, ko kuexi'in bingasaan thi ncha'on thexinxin semana, María Magdalena ko thi inaa María kjui na bitsje'e na thi xrabaa Jesús. ² Ko are tate na nthi'a kuingi nunthe anto suji. Ko naa angeel Ndo Dio xinkanjinxin ngajni ko juui ngain thi jixrabaa Jesús. Je'e binthjia xro jiree ngain chinthi ko tabe'e ngata'a xro. ³ Ko ángel mee anto jitungixima inchin xru'i xinkanjinxin ngajni, ko lunthue anto rua luntho inchin chrintha. ⁴ Ko xisoldado tenda nthi'a are binthegikon xa ángel, anto xranga xa ixin juaxraon ko tabinthe genda xa ko bentsinga xa xraa ni ndadige'en. ⁵ Kuthimejan ángel ndachro ngain thi yoo nchrii binthekji:

—Xraon'a ra. Ja'an nuna ixin

tethjee ra Jesús, thi kuenganito na nthacruz. ⁶Je'e ku'a nthi'i, je'e uxechon inchin je'e ndachro. Xrakui ra sitsje'e ra thi bake'e na Nchaa ná. ⁷Jaikua thji ra ko dindache ra chujni bakao: "Je'e be'en aro jai je'e uxechon ko je'e jita'on ra nthi'á ixin tsji Galilea ko nthi'a sikunxin ra." Je'o yaa thi ja'an bindathjo ra.

⁸Kuthimejan kayui nchrii mee jaikua sabinthekjixin nchra ngain chinthi. Ko kayui nchra binthexraon nchra aro kai anto binthechee nchra, ko kuinga nchra binchenu'e nchra chujni bakao Jesús. ⁹Ko are je'e nchra tethinga nchra, Jesús kununxi'in nchra ko ndachro: ¡Cha'a ra Ndo Dio jii ngajin ra! Ko je'e nchra binthekunchie'en nchra ngain Jesús ko kjuua nchra ruthee ko binchesaye'e nchra. ¹⁰Ko je'e ndachro ngain nchra:

—Xraon'a ra ko thji ra dindache ra kain ni bagakji'an ixin tsji na Galilea ko nthi'a sikunxin na na ja'an.

Thi ndua'a ndachro xisoldado binthenda chinthi

¹¹Are kayui nchrii te'i sathetji nchra ixin tedikao nchra juajna, kanxion xisoldado binthenda thi xrabaa Jesús binthekji xa bindache xa xidaana baketu'an ngain icha xidaana kain thi ku'en. ¹²Ko are xidaana te'i binthekji ngain xithetu'an rajna ko are ujuexin binthekjauthexin xa, binthegajon xa anto tsjé tumi ngain xisoldado binthenda thi xrabaa Jesús, ¹³ko

binthendachro xa ngain xisoldado te'i:

—Ja'a ra ndachro ra ixin are ja'a ra tatechrin ra thie, kjui chujni bakao Jesús ko kuee na Jesús. ¹⁴Ko ja xigobernador tsunu'e xa ji'i, ja'an ná sikjao ná xa ko ja'a ra xru'in tsu'an ra.

¹⁵Kuthimejan kain xisoldado bithuexin xa binthegayee xa tumi ko binche'e xa inchin bitu'en xa. Ko ji'i thi xra nichja ni judío ngain ncha'on te'i.

Thi kuetu'an Jesús ixin runche'e chujni

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Ko thi thejngo chujni bakao Jesús sabinthekji na Galilea ngain jna kuetu'en na Jesús. ¹⁷Ko are binthegikon na Jesús, je'e na binchesaye'e na, aro thu'a na xraa bithikaon'a na ixin je'e Jesús. ¹⁸Kuthimejan Jesús kunchie'en ngain na ko ndachro:

—Ja'an ubayaa kainxin juachaxin nthi'a ngajni ko nthi'i ngata'a nunthe. ¹⁹Mexinxin thji ra ko nchekue'en ra kainxin chujni ngain kainxin nunthe ko ndache ra na sithikaon na juajnana, ko nchegithe ra na kunixin juachaxiin Ndudana, juachaxinna ko juachaxiin Espíritu Santo. ²⁰Ko nchekue'en ra na sinche'e na kain thi ja'an kuetu'an. Ko ja'an sari'i kainxin ncha'on ngajin ra tsjexinja nunthe. Ja'naa tsu'en.